

Na pragu leta 1960 Voščilo morja

Stal sem med oljkami nad zalivom ter iskal dobre misli in lepe besede, da bi napisal voščilo za novo leto. Večer je bil nenavadno lep, kakršni so lahko samo decembrski večeri. Nizko na zahodnem nebu je bilo nekaj dolgih temnomodrih oblakov, pod njimi se je vlekel bledorožnat pas, v tistem pasu pa je na obzorju ležalo zahajajoče sonce kot velika zlata ladja. Morje se je živo prelivalo. Val za valom je pljuskal na obalo, kakor bi velike, bele materinske roke objemale vso deželo, jo stresale ter ji nekaj govorile.

Prisluhnil sem in slišal sem to novoletno voščilo našega morja:

»Na Silvestrovo, ko bo odbila dvanajsta ura, bom butnilo ob obalo, da bo zabučalo in se zapenilo kot najboljša belo vino. Tako bom vzdignilo svojo čašo, trčilo s svojo deželo in napilo:

— Srečno in veselo novo leto! Ne, srečno in veselo novo desetletje! Da bi bilo plodno, tako plodno, da bi nas pomaknilo naprej za celo stoletje! Tako vam želim, ljudje naše dežele!... Saj me poznate? Zdaj me že skoraj vsi poznate. Vaše morje sem. Vaše majhno morje. Ne, majhnega morja sploh ni, kakor ni nizkega zračnega prostora. Sežem do vseh oceanov... Dolgo niste mogli k meni, tako dolgo, da me je vas lepo število izgubilo iz duše, iz oči in iz nosnic. Zdaj spet lahko prihajate, svobodno in svobodni. In prihaja vas zmeraj več. In bolj in bolj me spoznavate, nekateri hitreje, drugi počasneje. Spoznavate, da nisem samo nekaj lepega in mogočnega za zasanjane oči, da vam ne nudim samo počitka in bronaste kože, da vam ne vračam samo moči in zdravja — temveč da sem tudi vaše okno v svet, vaša najširša in najdaljša cesta, vaša tovarna, vaša rodovitna njiva. To njivo orjete, a še ni vsa preorana, ker je zelo velika. Vem, nimate dovolj plugov zame in tudi ne dovolj vajenih oračev. Vse bo prišlo. Vem, da bo. Toda jaz komaj čakam novo desetletje, da bodo k meni prihajali otroci iz drugih novih mest in potem pisali takele domače naloge:

— Tudi letos smo šli na šolski izlet k morju. Odleteli smo z letalom. Leteli smo nad belo Ljubljano, nad temnimi gozdovi Notranjske, nad Krasom, ki ni tako gol, kakor pravijo. In potem smo že zagledali morje. Bilo je modro in široko do obzorja, za obzorjem pa odprto do vseh oceanov, kakor nam je rekel tovariš učitelj. Kako ponosno nam je bilo pri srcu, ker smo vedeli, da tam plovejo naše ladje z imeni naših mest, rek in gora in da na njih naši mornarji pojejo naše pesmi. A že je bil pod nami Koper. Tudi to je skoraj novo mesto, zgrajeno v zadnjih dvajsetih letih. Včasih je bilo sivo starinsko gnezdo, danes pa so tam nebotičniki, velike hiše, bloki, šole, vrtovi. In potem veliko pristanišče. Našteli smo štirinajst čezoceanskih ladij. In vlaki vozijo po pomolu prav do njih, da lahko nakladajo in razkladajo blago. Vse smo si ogledali. Pozno popoldne smo se vrnili na koprsko letališče in odleteli. Sonce je že zahajalo. Ležalo je na obzorju kot velika zlata ladja. »Joj, kako je lepo!« smo vzklikali. »Lepo je,« je pritrdil naš učitelj, »toda zapomnite si, da morje ni samo lepo in mogočno, temveč da je morje tudi velik in tako bogat rudnik, da se ne bo nikdar izčrpal!«

Morje je utihnilo in zasanjano vzvalovilo. Potem pa je spet zaživelo. Vzdignilo je in široko odprlo bele roke svojih valov, se z objemom pognalo k obali svoje dežele, se razpenilo kot najboljša belo vino in zabučalo:

»Dajmo! Trčimo za naše novo desetletje!«

Ciril Kosmač

Vsem prebivalcem koprskega okraja

ZA NOVO LETO 1960

iskrene želje za srečo in zdravje ter uspešno delo pri naših skupnih naporih za zgraditev lepšega življenja v naši socialistični domovini Jugoslaviji!

OKRAJNI KOMITE ZKS
OKRAJNI ODBOR SZDL
OKRAJNI ODBOR ZB NOV
OKRAJNI SINDIKALNI SVET
OKRAJNI KOMITE LMS

K O P E R

V NOVEM LETU 1960

ŽELI VSEM PREBIVALCEM OKRAJA OBILO SREČE, ZDRAVJA IN ZADOVOLJSTVA TER SE VEČJIH DELOVNIH ZMAG PRI GRADITVI BOLJŠEGA ŽIVLJENJA

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

SLOVENSKI JADRAN

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 1. JANUARJA 1960

★ Poština plačana v gotovini ★

LETO IX. — ŠTEV. 1

20. decembra je bila v Kopru zaključna proslava jubilejnega leta ZKJ

Da zdaj ti svoboden tod mimo greš

Na tisoče Koprčanov, med katerimi je prevladovala mladina, je v nedeljo dopoldne napolnilo skupno z nekdanjimi političnimi preganjanci, ki so kot žrtve fašističnega terorja preživljali hude dni v zaporih sedaj porušene zloglasne koprške jetnišnice, obširno ploščad pred poslopjem koprške osnovne šole. Na njej so minulo nedeljo odkrili spominsko ploščo, posvečeno nekdanjim jetnikom — žrtvam fašizma. Na tej plošči so vklesane besede književnika Cirila Kosmača, nekdanjega jetnika koprskih zapo-

rov, ki so namenjene mladi generaciji:

»Na tem mestu so se do osvoboditve 1945 dvigali mrki zidovi koprške ječe. V njih temnih celicah je moralo veliko borcev za svobodo pretrpeti strahotne muke in tudi smrt, da zdaj ti, človek, svoboden v domovini svobodnih lahko tod mimo greš. Spomni se njih upornega duha in človečanske misli, ki sta rušila ječe ter varuj svoje domovine in svojega ljudstva svobodno pot!«

Ta proslava je bila posvečena tudi spominu narodnega heroja

Pinka Tomažiča, katerega svetlo podoba je po otvoritvenih besedah predsednika okrajnega odbora za proslavo 40-letnice KPJ Staneta Škrabarja prikazal njegov nekdanji sodelavec, predsednik OLO Koper Albin Duja. Uvodoma je omenil predvojno in medvojno revolucionarno gibanje na Primorskem, ki je bilo tesno povezano z dejavnostjo Komunistične partije Slovenije in Jugoslavije. Nato pa je govoril o Pinku Tomažiču, ki je pred 18 leti padel od fašističnimi krogli. Med drugim je dejal, da ta slovenski narodni heroj ni niti v času, ko je fašizem v notranjosti Italije pogazil vsakršen odmor in ko je bil italijanski delavski razred do kraja izkoriščen in ponižan, zoževal svoje politično obzorje samo na Primorsko, temveč je bil vnet pobornik povezave vseh primorskih antifašistov in italijanskega proletariata v skupni borbi proti fašističnim (Nadaljevanje na 2. strani)

Z RAZŠIRJENE SEJE PREDSEDSTVA OO SZDL KOPER

Novo naloge SZDL v kongresnem letu

Minuli petek je bila v Kopru razširjena seja predsedstva OO SZDL pod vodstvom predsednika Alberta Jakopiča-Kajtimira, prisostvovali pa so ji tudi zastopniki okrajnih vodstev drugih družbenih organizacij. Glavna točka dnevnega reda je bila obravnavna dela SZDL, da bi tudi naš okraj doprinesel svoj delež zveznemu kongresu SZDL, ki bo konec aprila v Beogradu. V uvodnem govoru je tovariš Kajtimir opozoril na smernice zadnjih dveh plenarov SZDL in na govor tovariša Edvarda Kardelja o vplivu osnovnih organizacij SZDL na naš družbeni razvoj. Posebej je tovariš Kajtimir opozoril na načrtno in varčno gospodarjenje s sredstvi skupne porabe, ki se v sedanjem obdobju vse večje decentralizacije vedno bolj in širše sproščajo. Na sploh je treba v družbeno dogajanje pritegniti čimveč ljudi, saj na primer bližnje sprejemanje družbenih planov za prihodnje leto zahteva najširše sodelovanje vseh državljanov — skratka, o vseh javnih zadevah naj bi odločalo čimveč ljudi. Predsednik je opozoril tudi na prihodnje naloge organizacijskega prilagojevanja SZDL novim pogojem družbenega razvoja. Delo bo treba usmeriti v stanovanjske skupnosti, v utrjevanje socialističnih odnosov na vasi, kooperacijo, delo v organih družbenega upravljanja, sprem-

ljanje politike cen, odkupov, izboljšanje preskrbe in podobno. Vse to zahteva popolno angažiranje SZDL v vseh teh vprašanjih, ki pa jih osnovne organizacije še ne obvladajo, čeprav so občinski forumi SZDL v glavnem kos svojim nalogam. Treba bo v kongresnem letu doseči polno uveljavitev osnovnih organizacij SZDL s tem, da bodo dejansko postale odločilni politični činitelj na svojem terenu.

V obširni in plodni razpravi so prisotni podrobno obdelali posa- (Nadaljevanje na 2. strani)

PRELEPO DARILO TOMOS SKUPNOSTI ZA NOVO LETO

Nemogoče je postalo mogoče

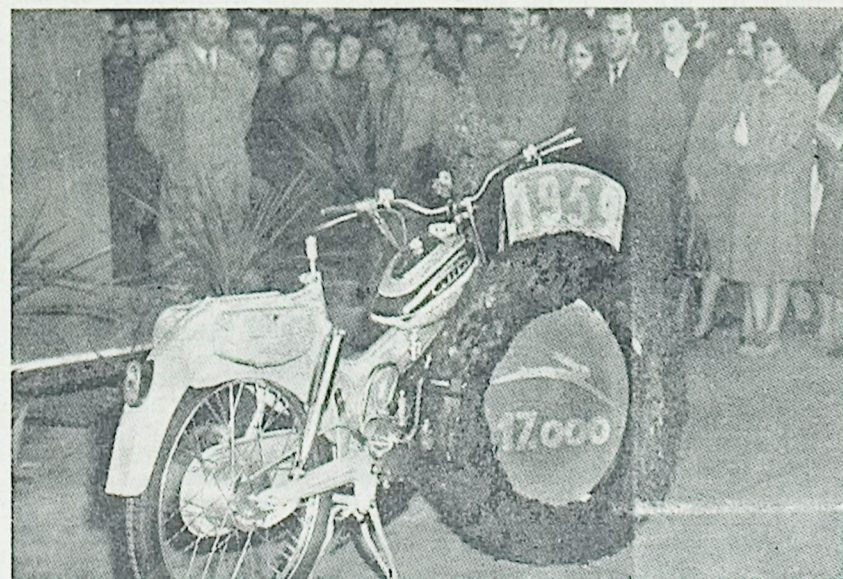
TOMOS je 26. decembra izpolnil letni proizvodni plan in izdelal 17.000 Colibrijev, čeprav je imel v prvem polletju 1959 izpolnjenega komaj 26% plana!

Minulo soboto — 26. decembra — je delovni kolektiv TOMOS proslavil izreden dogodek: izpolnil je letni proizvodni plan. Da bi ga laže razumeli, je treba vedeti, da je iz objektivnih razlogov imela tovarna v prvem polletju 1959 izpolnjenega tega plana komaj 26 odstotkov. Toda z velikim srcem in trdno voljo je mladi delovni kolektiv napel vse svoje sile in dosegel tisto, kar so

vsi še tako dobronamerni analitiki imeli za nemogoče: že nekaj dni pred koncem leta je sto odstotno izpolnil proizvodni plan, finančnega pa celo presegel za 600 milijonov pri treh milijardah din postavljenega!

Izredno bitko za izpolnitev letošnjega v prvem polletju ne po svoji krivdi zamujenega proizvodnega plana Tomosov kolektiv mirno lahko primerja z marsikaterim obožanim spopadom med zadnjo vojno pri nas. Treba je bilo veliko poguma in vztrajnosti, treba je bilo napeti vse sile, da ne bi razočaral jugoslovanske skupnosti, ki je temu mlademu delovnemu kolektivu popolnoma zaupala in pričakovala od njega, da bo s svojimi izdelki dostojno zastopal našo mlado socialistično industrijo tudi v tujem svetu. Zato so predstavniki tovarne po pravici lahko rekli na sobotnem slavlju, da za Tomosov delovni kolektiv ob konsolidaciji podjetja in odpravi še zadnjih nerazumevanj znotraj tovarne in okoli nje posledje ne more biti nobene zapreke več in da se bo v novem letu 1960 lahko že močno približal številki 40.000 mopedov — kar pomeni v osemurni dnevni proizvodnji skozi vse leto vsake tri minute po en Colibri s tekočega traku! Po pravici upravičeno so zato s tega slavlja — oslali pozdrave in sporočilo o delovni zmagi tudi predsedniku Titu, ki se za to mlado tovarno posebej zanima.

Tomosov kolektiv je s to delovno zmago, tako s težavo priboričeno in zato toliko lepšo, tako malo pričakovano in zato s toliko večjim zadoščenjem soričeto na pragu novega leta 1960 vsakor poklonil naši socialistični skupnosti najdražje vezilo. rb

S proslave velike proizvodne zmage v TOMOS minulo soboto — 17-tisočnik s tekočega traku in s tem prekoračen letni plan: nemogoče je postalo mogoče!

Z ZADNJE SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER V LETU 1959

Na zgrajenih temeljih bomo laže nadaljevali

Zadnja seja Okrajnega ljudskega odbora Koper v letu 1959 je bila 23. decembra. Posvečena je bila razpravi o idejnem osnutku regionalnega plana obalnega področja in telesno-vzgojni dejavnosti. Univ. prof. arhitekt **Edo Mihevc** je odbornike podrobno seznanil z zamisljivo, kako naj bi v prihodnjih letih uredili slovensko obalo. Dejal je, da morajo urbanisti vskladiti naraščajoči turistični promet in nedotakljivost lepote ter predvideno povečanje prebivalcev v Kopru.

Po osemletnem temeljitem študiju je prof. Mihevcu in njegovim sodelavcem uspelo izdelati idejni osnutek ureditve vsega področja od Debelega rtiča do Sečovelj. Ta osnutek predvideva zgraditev večjega turističnega središča v Ankaranu, razširitev stanovanjskega fonda v Kopru z

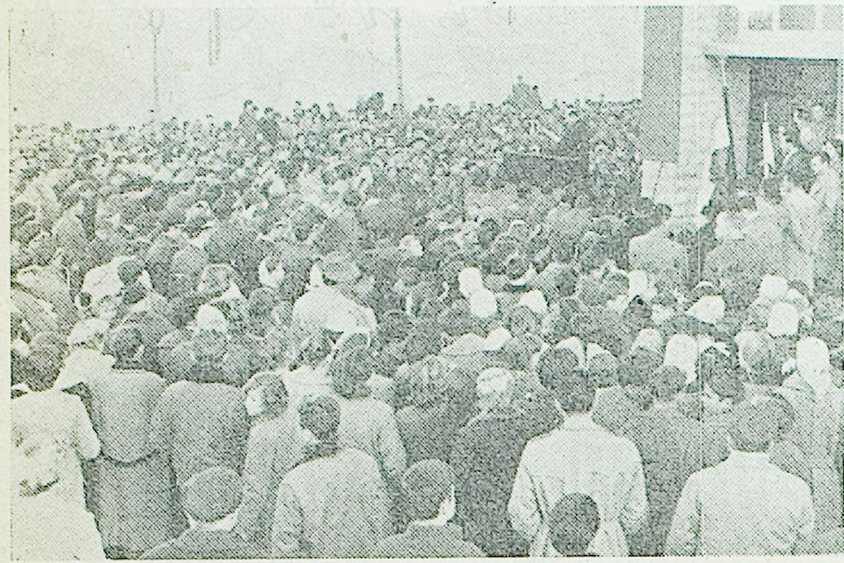
večnadstropnimi hišami, ureditev izolske obale, opustitev nerentabilnih solin v Strunjanu, kjer so dani pogoji za razširitev turističnega prometa, Piran naj bi ostal slikovito starinsko pomorsko mesto, v Sečoveljah pa bi z gradnjo manjših hotelov in počitniških domov naših kolektivov osnovali tretje turistično središče ob 36 km dolgi slovenski obali.

V razpravi so odborniki, zlasti pa tovariš Albert Jakopič-Kajtimir, poudarili pomembnost izdelave idejnega regionalnega načrta, ki nudi osnovo za sistematični gospodarski razvoj treh obalnih občin in temeljito izkoriščanje naravnih lepote obale. Že danes je opaziti veliko zanimanje za daljše ali krajše letovanje v Slovenskem Primorju in to lahko izkoristimo le z zgraditvijo turističnih objektov po določenem perspektivnem regionalnem načrtu.

Zelo živahna je bila tudi razprava o poročilu predsednika sveta za telesno kulturo Jožeta Božiča o telesno-vzgojni problematiki v koprskem okraju. Minilo je skoraj štiri leta, ko je OLO Koper zadnjikrat razpravljalo o delu telesnovzgojnih organizacij, ki so pomemben činitelj pri fizični in duševni krepitvi delovnega človeka ter mladega rodu. V poročilu in razpravi je bilo še posebej poudarjeno, da se fizikultura in šport razvijata v našem okraju pod posebnimi pogoji, saj nimata na Primorskem tradicije, zato primanjkuje kadrov in športnih objektov. Kljub vsemu pa narašča kakovost športne dejavnosti zlasti med mladino, kjer pa bi jo lahko še

bolj razširili, če bi sistematično zbirali denarna sredstva in jih smotrno dodeljevali posameznim telesnovzgojnim in športnim organizacijam. Zato so sklenili, naj bi osnovali posebne sklade za vsesplošno krepitev telesnovzgojne dejavnosti in naj bi tudi občinski proračunji predvidevali določene izdatke za njeno razširitev med prebivalstvom. Občinski ljudski odbori naj bi na dnevne rede svojih sej bolj pogosto dali razpravo o razvoju fizikulture in športa. Nadalje so v razpravi poudarili željo po izboljšanju kadrovskega sestava in po okrepitvi občinskih svetov za telesno kulturo, kajti njihova naloga je, da to vejo družbene dejavnosti kar najbolj utrdijo. Komune pa bi lahko prevzele v upravljanje in vzdrževanje športne objekte ter tudi s posebnimi proračunskimi sredstvi gradile nove. Komunam bi lahko pomagala predvsem podjetja.

Na seji so odborniki sprejeli nekaj važnejših gospodarskih in upravnih sklepov, nato pa so izvolili odbornika **Alfonza Grmeka** za predsednika sej okrajnega zbora in inž. **Dušana Drnovška** za predsednika sej okrajnega zbora proizvajalcev. Ob zaključku te, 18. redne seje OLO Koper je podpredsednik OLO inž. **Peter Aljančič** v novoletni čestitki odbornikom poudaril velike uspehe, ki jih je v minulnem letu dosegel koprski okraj. Izrazil je prepričanje, da bo moč v prihodnjem letu na temelju dosedanjega dela doseči in celo preseči vse planske gospodarske, politične, kulturne in druge naloge.

Z zadnje okrajne proslave 40. obletnice ustanovitve KPJ v Kopru v nedeljo, 20. decembra pred osnovalo na Belvederu: predsednik OLO Albin Dujc govori zbrani množici o junaškem liku revolucionarja Pinka Tomažiča

Sprejeto DO SVETU

DATUM SE NI DOLOČEN

Vse kaže, da se bo spomladi vendarle sestala »velika četvorica«. Sestanek bo v Parizu. Washington, London in Pariz predlagajo, naj bi bil sestanek 27. aprila. Hruščev pa — ali teden prej ali teden kasneje. Vendar ni toliko pomembno, kdaj se bodo sestali veliki štirje, važnejše je to, da so že našli pravo pot, ki daje upanje v začetek odstranjevanja nesoglasij v izvajanju svetovne politike. Vsi namreč poudarjajo, da lahko zasedanje štirih velikih močno koristi človeštvu, ne oziroma se na nekatera trenja med Vzhodom in Zahodom. Glavna točka dnevnega reda tega zasedanja bo brez dvoma razorožitev.

SEDAJ OBRATNO

V letu 1959 je pribežalo iz Zahodne Nemčije v Vzhodno samo na področju Berlina več kot 60 tisoč ljudi. Vse kaže, da so ti prebegi posledica povečanja brezposelnosti in povečanih življenjskih stroškov v Zahodni Nemčiji.

NAPREDNI BRITANCI PROTI RASNI DISKRIMINACIJI

V Veliki Britaniji se vedno bolj širi bojkotiranje južnoafriškega blaga v protest proti rasni diskriminaciji, ki vlada v Južnoafriški uniji. To gibanje podpirajo pred-

vsem laburistična in liberalna stranka, številne kooperativne in druge organizacije, ki pozivajo svoje člane, naj z bojkotom solidarno protestirajo proti politiki rasnega razlikovanja. Mednarodni odbor britanskih Trade Union, v katerem so vsi najbolj ugledni sindikalni prvaki, pa je priporočil Generalnemu svetu sindikatov, naj k tej akciji pritegne tudi 8 milijonov članov sindikatov v Veliki Britaniji.

Kongres SZDLJ bo aprila 1960

Na dnevnem redu bo med drugim referat tovariša Josipa Broza-Tita o nalogah Socialistične zveze v boju za nadaljnji razvoj socializma v Jugoslaviji — Delegete bodo volile občinske konference SZDL, in sicer na vsakih 5000 članov po enega.

Pod vodstvom predsednika Socialistične zveze Josipa Broza-Tita je bil v torek, 15. decembra, v Beogradu 10. plenum Zveznega odbora SZDLJ. Na predlog predsednika Tita je plenum obravnaval pereča organizacijsko-politična vprašanja in naloge Socialistične zveze, nadalje sodelovanje Socialistične zveze z delavskimi in drugimi naprednimi gibanji na svetu (referat je podal Veljko Vlahović) in sklicanje V. kongresa Socialistične zveze de-

lovnega ljudstva Jugoslavije.

Ob zaključku plenuma je bilo sklenjeno, da bo kongres SZDLJ v drugi polovici aprila 1960 v Beogradu z naslednjim dnevnim redom: poročilo Zveznega odbora SZDLJ, poročilo nadzornega odbora, naloge Socialistične zveze v boju za nadaljnji razvoj socializma — referat tovariša Josipa Broza-Tita, spremembe in dopolnitve statuta SZDLJ, volitev zveznega in nadzornega odbora SZDLJ in razno.

UREDNIŠTVO

Da zdaj ti svoboden tod mimo greš

(Nadaljevanje s 1. strani) izkoriščevalcem. Deloval je v času najbolj zaostrenega razrednega boja, brezpravnosti delavca, nepopolne bede in brezposelnosti, ko je vladalo v Italiji in tudi v Jugoslaviji nacionalno zatiranje in celo fizično uničevanje voditeljev delavskega razreda. Kot komunist je zelo hitro v svojem neutrudnem političnem delu vključil slovensko narodnostno vprašanje v širši okvir mednarodne

proletarske solidarnosti, mednarodne protifašistične in protimperialistične borbe vseh naprednih sil. Tomažičeve ideje o potrebi skupne fronte slovenskih in italijanskih antifašistov, je med drugim dejal predsednik Albin Dujc, so bile ideje skupne borbe proti fašistični diktaturi, ki so kasneje postale osnovne smernice vse naše narodnoosvobodilne borbe na Primorskem, torej smernice, ki so se kasneje v odločilnem spopadu med fašističnim imperializmom in demokracijskimi silami izkazale za edine možne, pravilne in zmagovite.

Potem ko je govornik omenil vrsto nepozabnih revolucionarnih dejanj narodnega heroja Pinka Tomažiča, je še posebej poudaril sadove njegovega dela, ki so se zrealizirali v vse večjem organiziranem odboru primorskega ljudstva. Zato je danes podoba Pinka Tomažiča nepozabna in velika vzpodbuda mladi generaciji.

Po govoru Albina Dujca — med številnimi udeleženci zborovanja so bili tudi ugledni predstavniki političnega življenja, med njimi okrajni sekretar ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir s člani OK ZKS Koper, pa tudi mati narodnega heroja Pinka Tomažiča — so ob zvokih žalne koračnice odkrili marmornato ploščo. Ko pa so pionirji koprskih osnovnih šol sprejeli od mladinske organizacije podjetja Slavnik prapor, je njihova delegacija predlagala, naj bi se odslej osnovna šola v Kopru imenovala po narodnem heroju Pinku Tomažiču. Tej zaključni proslavi je sledil krajši kulturni spored godbe na pihala DPD Svoboda iz Izole in pevskega zbora koprskih učiteljskihnikov.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brajška. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in kličje tiskarna CZP »Primorski tisk«

Nove naloge

(Nadaljevanje s 1. strani)

mezne probleme in sprejeli več sklepov za izboljšanje dela SZDL. V nadaljevanju se je sekretar Ivan Mavsar podal analizo pravkar zaključenih volitev v osnovne organizacije SZDL. Zaradi utrditve osnovnih organizacij in izboljšanja dela je bilo sklenjeno, da bodo v januarju in februarju po naših občinah dvodnevni seminarji za predsednike in tajnike novih odborov SZDL. Občinske konference SZDL v našem okraju bodo izvedene v drugi polovici januarja. To bodo izredne konference, ki ne bodo volile novih občinskih vodstev, izbrale pa bodo delegate za zvezni kongres SZDL.

Na seji so se še pogovorili, kako bodo poživili delo SZDL z novimi oblikami in vsebino v čast kongresnemu letu. Težišče bo na prostovoljnem delu članov SZDL, na vključevanju novih članov, kadrovske utrjevanju, delu z mladino in drugimi organizacijami, skrb za materialne zadeve, skrb za delo 258 krajevnih odborov, delo na vasi in pomoč aktivom pri kmetijskih zadrugah in končno tekmovanje med posameznimi osnovnimi organizacijami v mejah občin, nekaj najboljših pa bi ob zaključku na Dan republike nagradil in pohvalil tudi okrajni odbor SZDL. Imenovali so dve komisiji: za delovne akcije in propagando.

Na koncu so še obravnavali in sprejeli predlog proračuna dohodkov in izdatkov okrajnega odbora SZDL.

Naša izgradnja obvezuje predvsem borce

V prvi polovici prihodnjega leta bo IV. kongres Zveze borcev Jugoslavije, ki terja skrbno obdelavo gradiva o vlogi, delu in o nalogah te politične organizacije. V duhu teh priprav je bil sklican pred dnevi tudi plenum okrajnega odbora ZB v Kopru. Razen tega pa je bil plenum še posebno pomemben zaradi poročila o izvajanju občnih zborov osnovnih organizacij ZB in priprav na okrajno skupščino.

Ker bo na IV. kongresu sprejet v celoti program bodočih nalog za prihodnje obdobje, je tudi poročilo predsednika OO ZB **Toneta Ukmarja** vsebovalo važne točke bodočega dela organizacije, položaj borcev v našem sistemu socialne zaščite ter odnos članov do strokovnega izpopolnjevanja in prekvalifikacij.

Med važne naloge tega poročila je prišle še vključevanje v organizacijo tudi tistih borcev, ki so izven nje, dalje ugotovitev zdravstvenega in socialnega stanja borcev ter tolmačenje raznih zakonov, ki določajo borcev nekatere ugodnosti. Često se namreč prav zaradi dolgega uveljavljanja delovne dobe, pokojnin, invalidnin, zaposlitve in podobnih specifičnih vprašanj borci premalo uveljavljajo v družbeno-ekonomskem življenju, zato je dokončna rešitev vseh teh vprašanj toliko pomembnejša.

Poročilo navaja tudi nekatere pomanjkljivosti in napake v dosedanem delu organizacije oz. posameznih članov. Medtem ko

bi morala organizacija posvetiti več pozornosti političnemu izgrajevanju nekaterih članov, je na drugi strani opaziti mnogo premalo zanimanja med borci za pridobivanje kvalifikacij oz. za prekvalifikacijo, čeprav je bilo organiziranih in ta namen že nešteto tečajev. Relativno največ članov ZB je končalo oz. še obiskuje ESS, medtem ko številne druge ugodnosti zanemarjajo. Jasno je namreč, da bodo borci lahko kos obsežnim gospodarskim nalogam le takrat, če se bodo za te dolžnosti usposobili. Pri preobrazbi naše vasi, v splošnih prizadevanjih za povečanje kmetijske proizvodnje in vseh naprednih reform, s katerimi uvajamo našo socialistično politiko na vasi, pomeni važno delovno področje organizacije ZB. Tudi v industriji, ustanovah in podjetjih postavlja naša družba pred vse člane ZB odgovorne naloge, ki tvorijo s trenutno najbolj aktualno — predčasno izpolnitvijo petletnega plana — važno torišče dela.

Tudi razprava, v kateri je sodelovala večina članov plenuma, je bila zelo pestra in posvečena važnim vprašanjem na terenu. Naj omenimo, da so se domala vsi poročevalci pohvalno izrazili o izvajanju občnih zborov osnovnih organizacij, kjer obravnavajo tudi razna gospodarsko-politična vprašanja s posebnim poudarkom na kmetijstvu. Največ težav pa imajo v osnovnih organizacijah, kot pri OO ZB, z uveljavlja-

njem zakonskih predpisov, s katerimi naj bi dokončno rešili materialno vprašanje borcev.

Velja tudi omeniti, da je OLO Koper ustanovil zavod za zaposlovanje invalidov. Ta zavod bo imel v vseh občinah svoje podružnice. Tukaj se bodo v raznih obrtnih delavnicah zaposlili vsi invalidi, kjer bodo izdelovali razne polizdelke za našo industrijo ter po tej poti dobili tudi kvalifikacijo.

Ob zaključku plodne razprave je govoril tudi sekretar OK ZKS tovariš Kajtimir. Omenil je, da je organizacija ZB šestokrat v svojem delu preveč enostranska in se premalo posveča važnim gospodarskim nalogam. Povojna izgradnja naše zaostale dežele terja namreč ravno take narave kot boj za njeno osvoboditev, je dejal tovariš Kajtimir in nadaljeval: — Če govorimo ponekod o premajhni zainteresiranosti za izgradnjo socializma, je to posledica preslabega političnega vpliva ZB. Seveda pa ob tem ne smemo zanikati vsestranskega napredka, saj iz nič ustvarjamo tukaj močno gospodarsko pokrajino, treba je odpraviti le določene pomanjkljivosti. Mentaliteto, da naših borcev izgradnja najbolj ne obvezuje, pa bo treba odločno izkoreniniti. Prav to — tolmačenje nalog našim delovnim ljudem in izvajanje teh, je važna točka programa ZB in njihov glavni prispevek pri utrjevanju naše socialne revolucije, je dejal ob zaključku tovariš Kajtimir.

OBISK V OBRTNEM PODJETJU LIV V POSTOJNI

Ponosni samorastniki pod Sovičem

Postojnčani so ponosni na mladi kolektiv obrtnega podjetja LIV, ki bi mu upravičeno lahko rekli »postojnski samorastniki«. Steje 89 ljudi, prizadevnih kovinarjev, večinoma mladih fantov, povprečno starih okrog 25 let.

Pravzaprav so začeli iz nič. V zapuščenih prostorih so si uredili livarno in druge obratne prostore, kjer so se zagrizli v delo s takšno voljo, da danes njihovi kakovostni izdelki vzbujajo resnično zanimanje domačega trga. Iz začetnih ustanoviteljskih težav pred štirimi leti so se po namestitvi strokovnega vodstva z dobro organizacijo dela kaj kmalu izkopal. Leta 1956 so sicer ostvarili plan v vrednosti 23 milijonov dinarjev, a so imeli pri tem 14 milijonov dinarjev izgube, naslednje leto pa so napravili velik skok. Takrat je že znašala njihova realizacija 53 milijonov dinarjev, leta 1958 okrog 110 milijonov in letos bo celo 130 milijonov dinarjev. Tak porast proizvodnje pa jim je omogočil, da so krili vso izgubo in da so si nabavili marsikakšen stroj in orodje, da je delo bolj sproščeno. Pa ne samo to! Zbrali so celo osem milijonov dinarjev, s katerimi so začeli graditi stanovanja za svoje delavce.

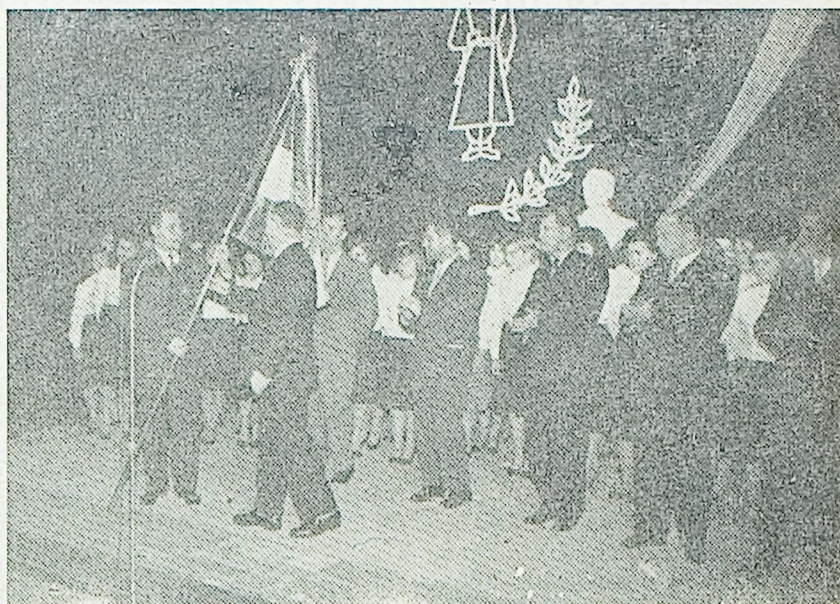
Zanimivi so tudi naslednji podatki: leta 1956 je vsak zaposlen v eni uri naredil za 150 dinarjev vrednosti proizvodnje, letos pa že za 612 dinarjev. Njihovi najvažnejši izdelki so primožni, ventili raznih velikosti in oblik, elektrode za varjenje sive litine, razpršilci za namakanje polj, pogoni za šivalne stroje, skratka najrazličnejši livarski izdelki, ki jih v velikih količinah dobavljajo naši ljudjedeljski industriji, agrotehniški službi in tudi široki potrošnji. Ladjedelnice se zanimajo tudi za centrifugalno litino za ladijske ležaje in bate, ki jih postojnski livarji in obdelovalci kovin izdelujejo res mojskasto. Sedaj so se lotili izdelave glav za Dieslove motorje, kar v glavnem izdeluje le industrija, ti obrtni delavci pa so dokazali, da jih je moči izdelati tudi v manjših delavnicah, če je dovolj kvalificiranih strokovnjakov-kovinarjev in če imajo voljo do ustvarjanja.

K temu seznamu končnih izdelkov bi lahko še marsikaj pripisali, dokazuje pa, da je delovni polet rezultat skrbnega in sistematičnega osvajanja novih proizvodov ter šolanja kadrov med proizvodnim procesom. Samo letos si je pridobilo kvalifikacijo 8 tovarišev, medtem ko se je usposobilo za polkvalificirane delavce 24 članov njihovega kolektiva. Se posebej je potrebno omeniti, da je LIV Postojna eno izmed redkih podjetij, ki je namenilo znatna sredstva za štipendiranje bodočih visokokvalificiranih delavcev-mojstrov in inženirjev. Ta pozornost do vzgoje kadrov z lastnimi sredstvi je samo dokaz več, kako LIV misli na svoje delo v bodočnosti, ko bo zrastle iz nekoč majhne obrtne delavnice v gospodarsko enoto, ki bo velikega pomena za industrijo. Ladjedelništvo že ve, da v kooperaciji s takšnimi podjetji hitreje in uspešneje napreduje, pa tudi proizvodnja kmetijskega strojnega orodja je lahko kakovostna ter cenejša v obratu, ki se je z lastnimi močmi postavilo na trdne noge.

Ko smo že omenili skrb za delovnega človeka in povedali, da so zbrali nekaj milijonov za gradnjo stanovanj, velja pozdraviti tudi delovanje njihove obratne menze — prve te vrste v Postojni in njeni bližnji okoli-

ci. Preuredili so neko stanovanje, ki je bilo na dvorišču podjetja in v dveh sobah namestili preproste mize in klopi ter kuhinjo s plinskimi štedilniki. V kuhinji vsako jutro pripravijo izdatno malico za vse delavce; golaže, minestre ali druge tople jedi, ki jih vsak z užitkom poje med dopoldanskim polurnim odmorom. Res, da so stroški vzdrževanja in takšne kuhinje, je pa že v prvih dneh pokazala statistika, da je delovni učinek znatno večji, kot je bil takrat, ko so si delavci za drag denar prinašali s seboj kalorično nezadostne hladne malice.

Se marsikaj bi lahko zapisali ob kratkem obisku v LIV Postojna. Na drugem mestu pa opisujemo še vzpodbuden način nagrajevanja, ki je omogočil povečanje delovne storilnosti ob istočasnem povečanju osebnih prejemkov. Delovna storilnost in proizvodnja pa se bosta še bolj povečali, ko bo LIV začel obratovati v novih prostorih. Dosedanji so namreč zelo slabi in kdor jih vidi, se ne more načuditi, kako je možno pri sedanjih objektivnih težavah dosegati tako lepe uspehe. (sič)

Med številnimi proslavami Dneva JLA v koprskem okraju je bil, med najlepšimi akademija 21. decembra v koprskem gledališču, po nagovoru komandanta vojnega oddelka majorja JLA Oberstarja so rezervni podoficirji in oficirji razvil svoj prapor, ki ga je občinskemu odboru združenja poklonil kolektiv »Slavnika«. Na sliki: predaja prapora zastavonoši.

IZ LIV POSTOJNA ZNAČILEN USPEH

Kot rečeno, LIV Postojna ni zrastle kot posledica pretiranih želja po nekaj veliki industriji, ki naj bi nastala sredi mesta. Potihem je bilo osnovano to majhno obrtno podjetje in vsi so se zavedali velikih težav pri njegovem rojstvu. Sprva je kazalo, da sploh ne bo kruha iz te moke. Kmalu je postalo jasno, da bodo mogli le strokovni vodstveni kadri rešiti podjetje pred klavnim propadom. Ko pa je bilo kmalu nato to vprašanje zadovoljivo rešeno, so se hitro pokazali rezultati: rastle je proizvodnja, boljšala se je kakovost izdelkov, širil se je asortiman in utrdila se je delovna disciplina. Največ pa je k napredku podjetja prispeval novi sistem nagrajevanja po učinku, posebej pa se uvedeno nagrajevanje po enoti proizvoda — za zdaj se kolektivno, kmalu pa že individualno.

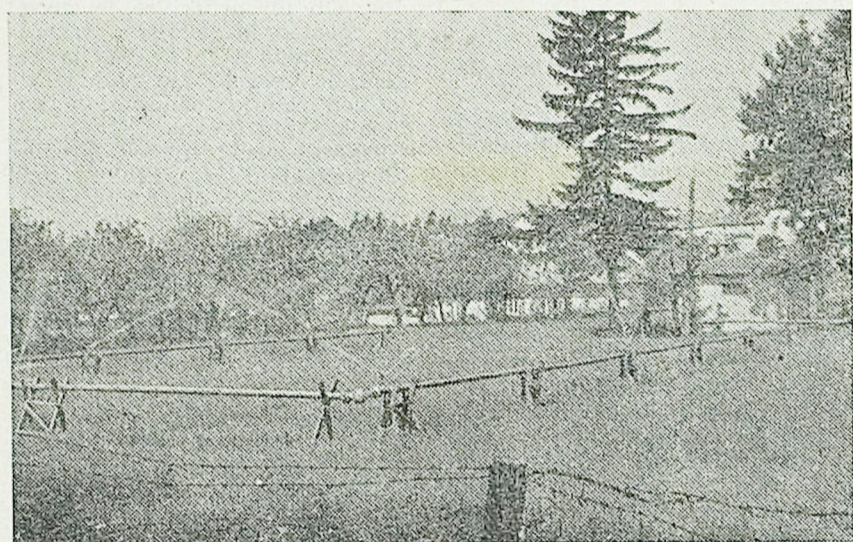
Kakšne koristi je to nagrajevanje prineslo? Kar pogledjmo: pred uvedbo novega sistema nagrajevanja je 22 delavcev naredilo mesečno okrog 50 primožev, zdaj pa vsega 10 delavcev izdelava 250 primožev mesečno! — ne glede na to, da se je tudi kvaliteta proizvodov izboljšala. Ail pa proizvodnja razpršilcev za namakanje naprave: še lani je 6 delavcev napravilo 1000 razpršilcev mesečno, danes pa izdelajo isto število razpršilcev mesečno samo štirje delavci. Znatno presega postavljene realne norme tudi delavci, ki izdelujejo pogone za šivalne stroje, pa ležaje za osi in drugo. Delavci so v iskanju čim krajšega delovnega postopka le-tega tako izpopolnili, da so posamezne faze proizvodnje skrhili na minimum, hkrati pa med seboj ne trpijo nobene, ki bi zaostajal pri delu, ker so sicer na škodi vsi.

Novi sistem je tako prinesel precej večje dohodke vsem delavcem in lahko trdimo, da je razen strokovnega vodstva prav ta sistem konsolidiral podjetje, da je splavalo iz hudih težav in se močno uveljavilo na domačem trgu s svojimi kvalitetnimi izdelki.

Daleč so zdaj tisti hudi časi, ko mlado podjetje ni imelo niti za bencin in niti pare kredita nikjer. Zdaj pridni delovni kolektiv že lahko dene kak milijonček tudi na stran za razvoj podjetja, za stanovanja delavcem, za ureditev novih prostorov, obratne menze in drugih zadev — skratka, kolektiv začne vračati skupnosti vložena sredstva in izpolnjevati pričakovanja, ki jih je postojnska občina stavila vanj ob ustanovitvi podjetja. rb

ZADNJA SEJA OBLO KOPER V LETU 1959

Minuli ponedeljek je v Kopru zasedal Občinski ljudski odbor Koper in je med drugim razpravljal tudi o ustanovitvi stanovanjskih skupnosti na svojem območju. V tej zvezi je izglasoval dlok, ki določa, da bodo na ožjem območju mesta Koper formirane štiri stanovanjske skupnosti, nadalje ena v Semedeli in ena v Skocjanu. Odborniki so tudi razpravljali o spremembi odloka o osnovah za določitev višine stanarine in o njeni delitvi na območju občine, saj bo amortizacijska osnova zmanjšana za 10% od doslej predvidene.

Ventili in razpršilci za namakanje v kmetijstvu — izdelek skromnega postojnskega LIV, ki pa po kvaliteti in okusni izdelavi prav nič ne zaostajajo za tovrstnimi tujimi izdelki, zato ima LIV vedno dovolj dela in zaslužka

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Splošna plovba in TOMOS - dva stebra

Ko ugotavljamo v letu 1959 gospodarske uspehe na vseh področjih in ko beremo, kako posamezna podjetja že presegajo po načrtu predvidene naloge, in ko končno postavljamo kot naslednjo delovno nalogo, da moramo v prihodnjem letu eno leto pred rokom izpolniti petletni gospodarski načrt, ne moremo mimo uspehov na svojem področju. V celoti gledano bomo v tem pogledu skupno z vso državo prispevali svoj delež k skupnim uspehom in opravili svojo nalogo kot ostali, to je pred rokom. Sicer pa smatramo, da moramo v tej zvezi poudariti predvsem tisto, kar je pri nas največje in kar nam daje določen pečat in morda celo neko prednost pred drugimi. To sta dve naši največji podjetji in sicer Splošna plovba in »TOMOS«. Eno kot drugo predstavljata za našo skupnost posebej pa za naš okraj posebnost in pa — ponos.

Ne da bi ponavljali pomen in vlogo Splošne plovbe za naše gospodarstvo in za naše obalno področje, moramo ugotoviti, da je to podjetje v nekaj letih izpolnilo pričakovanja in jih bo v kratkem tudi preseglo. Po podatkih in napovedih bo prej kot v

enem letu doseglo v tonaži lastnega trgovskega in modernega ladjevja skoro polovico tega, kar je štela pred vojno vsa jugoslovanska trgovska mornarica. Ta je štela namreč komaj nekaj nad 400.000 bruto reg. ton. Jasno je, da nam daje tak hiter napredek podjetja velika upanja, posebno še, ker pada v čas, ko preživlja sicer v svetu trgovska mornarica precejšnjo krizo. Nič čudnega ni zato, če se mnogi sprašujejo kako in zakaj tako naglo dviganje tonaže ladij v tem kritičnem času. Toda upoštevati je treba, da sedanje stanje ladjevja ne more zadovoljiti niti domačih potreb po pomorskih prevozih tako glede izvoza kot uvoza in se zato dokler moramo v ta namen celo najemati tuje ladje, ni bati krize za naše trgovske ladje.

»TOMOS« je še mlajše podjetje, ki je pred kratkim prešlo na redno proizvodnjo in že dosega uspehe v svetu pa s sloves kot druge stara renomirana podjetja. Nič čudnega ni, če moramo danes ugotoviti, da podjetje ne zmore vseh naročil in da je za prihodnje leto n. pr. predvidena proizvodnja 40.000 Colibrijev, naročil pa je že sedaj za preko 90

ke, prav tako ne podražitev kinovstopnic, ki so dražje za približno 10 din. Cinemascope tehnika je bila uvedena, kot je bilo predvideno v perspektivnem planu, kino dvorane so bile adaptirane in urejene razen zgraditev nove kino dvorane v Kopru. Število sedežev je poraslo samo za 40 namesto za 23%, kot je predvideval perspektivni plan. Glede na porast prebivalstva in število zaposlenih bo na ta način vprašanje kulturne zabave in razvedrila v letu 1960 slabše rešeno kot v letu 1956.

V pogledu pekarn bodo naloge, ki so bile predvidene po perspektivnem planu, izvršene že v letu 1960; tako bo urejena pekarna v Sežani, Divači, Piranu, Pivki, pa tudi v Kopru bo predvidoma zgrajena do konca leto 1960.

Pri Rižanskem vodovodu je bilo predvideno povečanje kapacitete za 50 l/sek., s predvideno rekonstrukcijo pa bo doseženo povečanje za 60 l/sek.

Glede klavnice bodo naloge perspektivnega plana izvršene v letu 1960 razen v Kopru, kjer je vprašanje še odprto; investicijski program je bil šele sedaj odobren, tako da se v najboljšem primeru lahko z gradnjo začne v prihodnjem letu, nikakor pa je ne bo mogoče končati; to vprašanje pa predstavlja enega od najtežjih komunalnih problemov obalnega področja.

Medtem ko se v ostalih občinah naloge v komunalni dejavnosti nekako zadovoljivo rešujejo, se najslabše izvajajo v občini Koper, kjer je največji zaostanek v izvajanju plana v tem pogledu.

POGOVOR Z VOLIVCI

Sežančane zanimajo podrobnosti o gradnji pivovarne, apnenice in vinske kleti v njihovi občini. Na to vprašanje jim odgovarja predsednik ObLO Sežana Janko Valentiničič:

»Res je, da nameravamo na področju naše občine zgraditi omenjene objekte. Zamisel, da bi obnovili nekdanjo pivovarno v Senožcah, je stara že več let. Realna pa je postala posebno zadnja leta, ko razvoj turizma in gostinstva na Primorskem terja vedno več piva. Preden so re-

publični organi osvojili predlog občine za ureditev omenjene pivovarne, je bilo potrebno izdelati obsežne studije potrošnje in proizvodnje piva, pa so te analize pokazale, da je naša zahteva upravičena.

Z ozirom na to je bilo dano naročilo Zavodu za napredek prehrabne industrije LRS, da izdelava investicijski program. Program je že v delu in predvidevamo, da bi senoška pivovarna imela kapaciteto okrog 60.000 hl piva na leto, kar bi v glavnem zadostilo potrebam Primorske in bližnjih mest na Hrvaškem. Investicija bo precej velika — okrog pol milijarde dinarjev, vendar je ekonomsko zelo rentabilna. Upamo, da bomo lahko šli na natečaj za posojilo, ki je že razpisan, koncem tega leta, ali najkasneje v mesecu februarju 1960.

V isti fazi je tudi izdelava investicijskega programa za veliko in moderno industrijsko apnenico, za katero smo najboljšo lokacijo našli v Sežani. Tu je namreč dovolj dobre surovine, blizu pa je tudi železnica, voda in električna energija, kar je pri proizvodnji apna najvažnejše. Kot sem že povedal — apnenica bi bila največja in najmodernejša v Sloveniji, saj bi letno lahko dajala okrog 42.000 ton, od tega polovico hidratiranega in polovico gradbenega apna. Posebej naj poudarim, da bi večino hidratiranega apna lahko izvozili.

Tretji objekt, ki je v načrtu, je gradnja vinske kleti v Dutovljah. O njenem pomenu ne bom posebej govoril, saj je na diani, da nadaljnji napredek kraškega vinogradništva — proizvodnja terana — brez te kleti ni mogoče. Klet bo imela za 100 vagonov kapacitete in bo stala okrog 120 milijonov dinarjev. Seveda bo najmoderneje urejena. Glavni projekt bo kmalu končan, potem pa upamo, da ne bo dolgo, ko jo bomo lahko začeli graditi. Posebej pa naj poudarim, da bo nova klet zajela vso proizvodnjo kraškega terana, ki ga bomo lahko tako zaščitili, saj ga bomo sami stekleničili. S tem bomo seveda onemogočili vsako potvarjanje tega res edinstvenega vina.

Ko kmo govorili o teh dveh podjetjih, seveda ne smemo mimo pomena in vloge ostalih, ki že obstoje in tistih, ki so v načrtih. Vsako na svojem področju izpolnjuje določeno nalogo, predvsem pa vsako, ki se na novo poraja, pomeni za ta svet, ki je veljal kot kroški in neplodovit ter reven, postavko za dvig blagostanja tudi na tem svetu. -dt-

ZANIMIVO IN RAZGIBANO LETO

Januar — Predsednik Tito na poti.

Lani, točno 1. januarja 1959, se je predsednik Tito poslovil od Sukarna in indonezijskega ljudstva in odplul na uradni obisk v Burmo. Dež je rahlo rosil, ko so izginjali v daljavi obrisi Balijskega, najlepšega otoka Azije. Rangun, prestolnica Burme, azijske Jugoslavije, je svečano in izredno pristočno sprejel Tita.

Se lepši in veličastnejši pa je bil sprejem v Madrasu, velikem pristanišču na jugu Indije. Indija je sprejela Tita z rožami, slavoloki, vzkljkajočimi množicami. Tito je za Indijo in velik del Azije glasnik miru, mednarodnega sodelovanja, Jugoslavija pa simbol države, ki se je rodila v ognju in zavzema v svetu večje mesto kot bi ji pripadalo po številu njenega prebivalstva. Zato so našo misijo povsodi, od Djakarte do Kaira in otoka Rodos, od prve do zadnje etape trimesečnega potovanja, sprejeli z odprtimi rokami. To je bilo srečanje z ljudmi, ki mislijo kot mislimo mi, orjejo za nami ledino v svoji lastni deželi in vidijo v naši državi dejansko zakonitost in uradničev težen mladih, po vojni nastalih držav.

Februar — Led je začel potovati.

Macmillanovemu obisku v Sovjetski zvezi ni splošno nihče pripisoval posebnega pomena. Celo v Londonu so mislili, da gre za običajen državniški obisk, ki se bo izgubil v diplomatskih arhivih. In vendar priznavajo danes vsi, da se je začel februarja tajati led v odnosih med Zahodom in Vzhodom in da ledene gore sedaj več ne ogrožajo miru v svetu.

To je bil namreč začetek širokopolne izmenjave obiskov, še več, začetek velike akcije za ustavitve hladne vojne in vzpostavitev novih odnosov med zahodnim in vzhodnim blokom. Na Vzhodu pa tudi na Zahodu si namreč predstavljajo koeksistenco v svetu le kot sožitje med dvema še vedno obstoječima blokom, ne pa kot sožitje nasploh. Res je tudi to že korak naprej, a je kaj skromen. Vendar lahko gledamo sedaj ob koncu leta z večjim optimizmom v bodočnost kot pred enim letom, ko je bilo še vse tako negotovo, mednarodno zaupanje pa enako ničli.

Marec — Ciper na novi poti. Po večletni borbi se je položaj na Cipru normaliziral, puške so prenehale regljati, borci pa so se vrnili na svoje domove. Kakšna bo bodoča usoda Cipra? Vse kaže, da bo ostal, oziroma postal član Commonwealtha, se pravi skupnosti britanskih in nebritanskih narodov in da bo Velika Britanija obdržala na otoku svoje baze. Ciper bo torej naredil le pol koraka naprej, vendar o Cipru odslej ne bodo več odločali izključno v Londonu.

Nadškof Makarios je medtem že postal predsednik ciprske republike, general Grivas, ki je vodil oboroženo borbo Grkov, pa poskuša sedaj svojo srečo v Atenah. Pravijo, da ima velike ambicije in da snuje novo politično gibanje. Kazno je bilo, da bivši poveljnik Eoike, grške borbene organizacije na Cipru, ne bi bil primerna oseba za Turke. In zdaj, ko je ciprsko vprašanje v bistvu rešeno, se marsikje sprašujejo, kdaj pa bo prišla na vrsto Malta.

April — pripravljanje terena. Sredi aprila so se sestali v Ženevi, ob lepem Lemanskem jezeru pod vznožjem večno belega Mont Blanca, zunanji ministri štirih držav: ZDA, ZSSR, Velike Britanije in Francije, navzoča pa sta bila tudi predstavnika Zahodne in Vzhodne Nemčije. Čeprav se ženevski sestanek formalno ni zaključil z nobenim sporazumom pa je bil uspeh že v tem, da ni doživel fiaska.

Ta sestanek je odprl pot širšim stikom med predstavniki Za-

hoda in Vzhoda. Berlinsko vprašanje, ki je dotlej zastrupljalo mednarodno ozračje, je izgubilo na svojem pomenu, tako da se sedaj še komaj omenja. Zunanji ministri so se razšli, ne da bi se poprej sporazumeli, kdaj in kje se bodo še sestali, vendar pa na te luknje sedaj nihče ne misli. Temni oblaki še niso izginili z obzorja, vendar življenja na naši zemlji več ne ogrožajo. Zunanji ministri gori imenovanih držav so imeli priliko ugotoviti, da se odnosi med Zahodom in Vzhodom izboljšujejo, čeprav se pravzaprav v Ženevi niso o ničemer konkretno sporazumeli.

Maj — Pakistan menja prestolnico.

Ko so sredi 1947. leta ustanovili novo državo Pakistan, so vsi pričakovali, da bo postal starodavni Lahore prestolnica te največje muslimanske države. Vendar so se odločili za Karači. V Lahoru je bilo tedaj zaradi stalnih spopadov med Indijci in Pakistanci precej vroče. Glavno mesto Pakistana Ravalpindi je na severu dežele, v podnožju Karakorum. Večji del vladnih organov se je že preselil tja.

Kakor toliko drugih držav, bo imel tudi Pakistan dve prestolnici, eno trgovsko, Karači, drugo pa administrativno, Ravalpindi. Tudi v Združenih državah je tako pa v Južni Afriki, Avstraliji, Zahodni Nemčiji, v kratkem pa bo tudi Brazilija dobila novo upravno središče — Brasilia — čeprav bo Rio de Janeiro še vedno prvo in glavno trgovsko središče te 63-milijonske države. V Pakistanu pričakujejo, da bodo sedaj le zadali udarec preveč razširjeni korupciji in vsaj nekoliko omejili politične intrige.

Junij — Havaji — petdeseta država Združenih držav.

Borba za sprejem Havajev v Ameriško unijo ni bila tako dolga kot borba Aljaske. Čim je enkrat popustil odpor proti sprejemu Aljaske, je bilo kazno, da bo tudi Havajem odprta pot v Unijo. S sprejemom obeh držav se je, vsaj tako predvidevajo, zaključila teritorialna ekspanzija Združenih držav. Le-te so se sedaj močno, v geografskem pogledu namreč, približale Sovjetski zvezi, saj jih loči od sibirske obale le 82 km široka Behringova ožina.

Nekateri sicer menijo, da se ta razvoj še ni ustavil in da se bo Unija že v nekaj letih priključila kot 51. država Puertorico, vendar pa je to še odprto vprašanje. Prebivalci Južne in Srednje, se pravi Latinske Amerike

bi to občutili kot poseg v njihov svet, poskus pritiska na južno, špansko - portugalsko polovico ameriškega kontinenta. Kljub priključitvi dveh teritorijev štejejo Združene države še vedno 32 milijonov prebivalcev manj kot Sovjetska zveza, saj imajo sedaj 179 milijonov prebivalcev — od tega 18 milijonov črncev in pol milijona Indijancev.

Julij — Triumf kubanske revolucije.

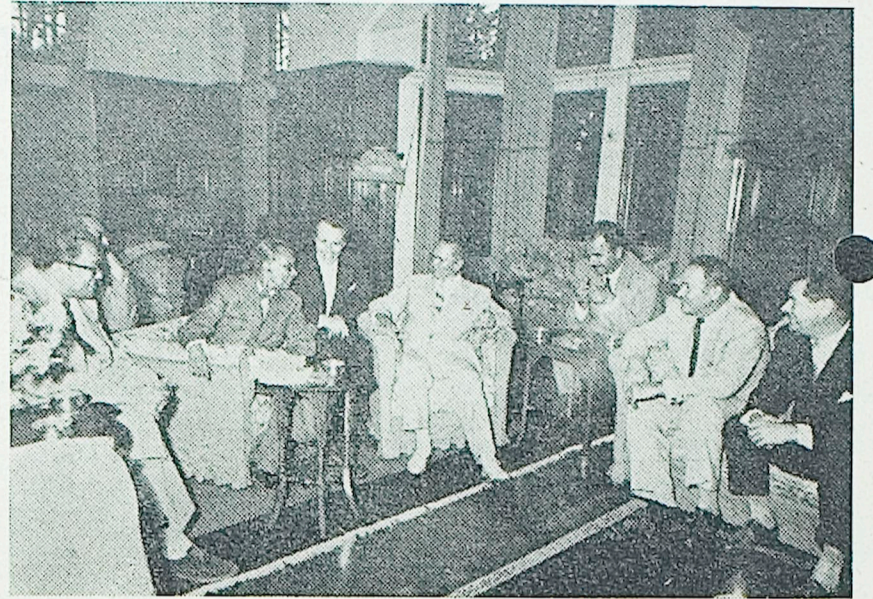
Kuba je definitivno krenila na novo pot — to je potrdil ves letošnji razvoj te šestmilijonske države. Ustaviti se na pol poti, bi bilo isto kot oddaljevati se od cilja. In na Kubi gre za dosti več kot za to, ali bodo izpeljali agrarno reformo do kraja, uvedli socialno zakonodajo in vsaj približno izenačili življenjske pogoje; gre za to, ali bo ta dežela postala svetilnik napredka v Latinski Ameriki, ali bo nakazala, kako se je treba boriti proti vsem oblikam kolonializma.

Akcija Fidel Castra je prvi na široki, ljudski podpori zasnovani poskus, zaustaviti dosedanja razvoj v anarhijo in iztrgati Kubo iz smrtonosnega obroča, v katero jo je vklestil tuji kapital. Castru je dokazal in pokazal, da je močnejši od tistih, ki vlečejo nazaj. V Latinski Ameriki imamo pravzaprav diktaturo le še v treh deželah: Dominikanski republiki, Nicaragui in Paragvaju, pa še tu se režim generala Stroessnerja kaže čedalje bolj. Morda bodo čez leto dni zbrisali z zemlje tudi te ostanke stare španske dediščine.

Avgust — Naša misija v Latinski Ameriki.

Naša država je že takoj po zadnji vojni vzpostavila diplomatske in trgovske stike z državami Centralne in Južne Amerike, vendar pa smo navezali prave stike s temi deželami šele letos. Naša misija dobre volje je praktično obiskala vse dežele tega subkontinenta, približala je Jugoslavijo temu svetu, seznanila pa je tudi nas z deželami, kjer se mešata španska in portugalska kri z Indijanci in črnci. Med bivanjem naše misije je obiskala Jugoslavijo kubanska misija dobre volje pod vodstvom Ernesta Guevare. Predsednika nove Kube je sprejel tudi predsednik Tito.

Istega meseca je obiskal našo državo tudi etiopski vladar Haile Selasie. Med svojim bivanjem pri nas je prišel tudi v Koper in si ogledal tovarno Tomos. To je bil nov mejnik v razvoju odnosov med našo državo in Etiopijo.

Med svojim obiskom v Aziji minulo leto je predsednik Tito obiskal tudi Ceylon. V vladni rezidenci se je sestel s pokojnim predsednikom vlade Solomonom Bandaranaike, ki je pozneje podlegel ranam zaradi atentata

jo. Naša podjetja grade novo luko na Rdečem morju — Asab — okno Etiopije v svet. S tem se bodo stiki med našimi pristanišči in Etiopijo še bolj povečali.

September — Od Atlantika do Pacifika.

Obisk predsednika sovjetske vlade Nikite Hruščeva je bil zelo pomemben datum v diplomatski kroniki tega leta. Nekateri sicer zatrjujejo, da je bil najvažnejši dogodek po vojni, a bo to najbrže nekoliko pretirano. Hruščev je poleg Washingtona obiskal še Los Angeles, San Francisco, neko farmo v Iowi, Pittsburgh in seveda New York. Bil je v Harlemy, na Empire Buildingu, v Hollywoodu, govoril pa je tudi v palači Združenih narodov. Ob tej priliki se je zavzel za popolno in takojšnjo razorožitev. Apeliral je na to, da zakopljejo vse svoje orožje pod zemljo, ohranijo ga po tope na dnu oceana.

Morda zveni njegov predlog senzacionalno in nerealno, toda »realno je — je dejal Tito —, da se ljudje boje vojne in njenih posledic«. Naša država je zato podprla sovjetski predlog, saj je vendar v interesu vsega človeštva — in ne le Sovjetske zveze in njene diplomacije. Med obiskom Hruščeva so se dogovorili, da bo drugo leto Eisenhower obiskal Sovjetsko zvezo in da se bodo stiki med obema državama nadaljevali in razširjali na vseh področjih. Ob tej priliki so objavili tudi tako imenovano campdavidsko deklaracijo, da je treba vse spore reševati na miren način, s pogajanjmi.

Oktober — Še enkrat konservativci.

Britanske volitve so bile presenečenje za vse, celo za torijevce — kakor še danes imenujejo britanske konservativce. To je bila že njihova tretja zaporedna zmaga po vojni. Ali so povprečni ljudje z ulice res izgubili zaupanje v laburiste in njihov program? — se je marsikdo upravičeno vprašal. Ali je bila zmaga laburistov po vojni rezultat trenutnega političnega razpoloženja? — so ugibali po svetu.

Res so v Zahodni Nemčiji še na vseh povojnih volitvah zmagali krščanski demokrati, zadnjič z večjo večino kot na predzadnjih volitvah, toda zahodnonemški socialdemokrati niso znali v svoji predvolilni kampanji poudariti tiste momente, ki bi bili privlačni za nemško javnost. Nekateri mednarodni opazovalci gredo sedaj tako daleč, da že predvidevajo zmago ameriških republikancev na prihodnih predsedniških volitvah. Bomo videli.

November — Mrzel veter s Himalaje.

Že konec poletja je zavel z južnih obronkov Himalaje strupen veter nad Gangeško nižino, jeseni pa je prodril prav do indijske prestolnice. Napačno bi bilo dramatizirati obmejni spor med Indijo in Kitajsko, naivno pa bi bilo, če bi ga ob bilanci tega leta spregledali, češ saj gre le za vihar v kozarcu vode pa nič več. Bistvo spora je v tem, da si Kitajska prisvaja znatne dele in-

dijskega ozemlja in da ne priznava tako imenovane Mac Mahonove meje. Za pekinško vlado je to le demarkacijska črta, ki je ni priznala niti prejšnja nacionalistična, se pravi kuomintanška vlada.

Predsednik Kitajske vlade Čou En Laj je sicer predlagal, da je pripravljen sestati se z Nehrujem 26. decembra in sicer na Kitajskem ali pa v Burmi, vendar je predsednik indijske vlade odgovoril, da se mu zdi bolj važno, da se najprej ustvari med obema državama znosna atmosfera, nato pa sedeta predstavnika obeh največjih držav na svetu za konferenčno mizo.

December — Ike potuje.

Tretjega decembra je krenil ameriški predsednik Eisenhower na veliko potovanje po evropskih, azijskih in afriških deželah, dne 19. decembra pa se je sestel z Macmillanom, de Gaullem in Adenauerjem v Parizu. Na mali vrhunski konferenci so sklenili predlagati Hruščevu, da se 27. aprila sestanejo za skupno mizo, razgovore pa prenesejo potem še v London, Moskvo in Washington. Zmagala je Macmillanova zamisel o več zaporednih sestankih na najvišjem nivoju.

Program za prihodnje leto je torej v grobih obrisih že določen in koledar za prestopno leto bo poln važnih mednarodnih dogodkov. Že prvega januarja bodo v Yaonderu proglasili neodvisnost Kameruna, ene izmed štirih držav, ki bodo v tem letu izobesile zastavo svobode in neodvisnosti v svojih prestolnicah. Človeštvo stopa v nove, lepše zarje. Upajmo, da smo na pravi poti in da se časi hladne vojne ne bodo nikoli več vrnili.

M. O.

Nekaj tednov pred obiskom ameriškega podpredsednika Nixona v Sovjetski zvezi je obiskal ZDA tudi podpredsednik sovjetske vlade Kozlov. Na sliki ga vidimo v razgovoru z Nixonom in Eisenhowerjem ob otvoritvi sovjetske razstave v New Yorku, dne 25. julija pa je Nixon odprl ameriško razstavo v Moskvi

Nabratbo

SANTIAGO DE CHILE — Čilska vlada je predlagala, naj bi v vsej Latinski Ameriki ustavili nadaljnje oboroževanje. Vladno sporočilo pravi, da je treba vsa mednarodna vprašanja in spore urediti po diplomatski poti.

DUNAJ — Italijanski veleposlanik na Dunaju je obvestil avstrijsko zunanje ministrstvo, da italijanska vlada ne bo dovolila državnemu tajniku za zunanje zadeve Franzu Gschmitzeru prihoda v Italijo, ker napada italijansko vlado zaradi sporazuma o južnotirolski manjšini.

VELCOM — V rudniku zlata v Velcomu v Južni Afriki je te dni eksplodiral metan. Pri tej nesreči je bilo ubitih 25 rudarjev. Reševalna dela so bila otežkočena, ker je eksplozija poškodovala naprave za zračenje.

NEW YORK — Irski delegat v OZN Boland je uradno potrdil svojo kandidacijo za predsednika Generalne skupščine OZN v letu 1960. Kot morebitna kandidata omenjajo tudi tunizijskega veleposlanika v ZDA Mongija Silma in italijanskega zunanjega ministra Pello.

WASHINGTON — Ameriško ministrstvo za trgovino je objavilo, da je Zahodna Nemčija v prvem polletju letos prevzela mesto Velike Britanije in postala druga največja izvoznica končnih izdelkov na svetu. Mesečno poročilo tega ministrstva navaja, da se je delež blaga, ki so ga izvozile ZDA, zmanjšal na približno četrtino skupnega svetovnega izvoza, da pa so ZDA v prvem polletju tega leta izvozile petino več kot Zahodna Nemčija.

VESELIMO SE TUDI TE ZMAGE!

Zmaga. Vsi, kar nas je, hitimo skupaj in slavimo, vzklikamo ali pojemo. Vselej je tako, kadar pomembni, skupina ali narod dože zmago. Zmage so seveda zelo različne. Toda slavimo jih vedno. Vidite, v tem kratkem sestavku ob koncu leta bi vam radi govorili o zmagi, ki je ne bomo slavili. Skoraj opazili je ne bomo, čeprav smo je lahko veseli, ker gre za našo skupno zmago, za veliko stvar. Letos spomladi je bila zmaga še na obzoru, le nekateri so jo že slutili. Danes pa smo že vsi prepričani o njej:

PETLETNI GOSPODARSKI NAČRT BOMO URESNICILI V ŠTIRIH LETIH

Doseženi letošnji uspehi, še zlasti pa primerjave s perspektivnim načrtom morajo omajati tudi najbolj črnogledne državljanje — tiste, ki jih vedno kaj skrbi. Češ, kako bo s standardom, ko bomo podražili stanovanja. Kako bo s prehrano, ko je meso dražje. Vsem tem bomo na kratko odgovorili: dokler se narodni dohodek povečuje tako naglo kot se, ni strahu, da bi osebni dohodki zaostajali za višjimi cenami in standard se kljub spreminjanju cen ne bo zmanjševal.

Sicer pa smo že zdavnaj ugo-

Piše Mitja Švab

tovili, da gospodarski uspehi v letošnjem letu niso prišli kar sami od sebe. Denimo, zaradi dobrih načrtov ali pa zato, ker smo bili vsi navdušeni. Ne, ne! Uspehi, o katerih bomo nekaj zapisali, so plod prizadevanja dela vsakega izmed nas in volj spodbudnega nagrajevanja. Pravzaprav bi lahko rekli, da je k uspehom največ prispevalo prav spodbudno nagrajevanje. Vsak, kdor je videl, da si lahko z delom ustvari lepše življenje, si je še kako prizadeval, da bi to uresničil. In ker je bilo tako, se je letos naglo povečevala proizvodnja in kot je že rečeno, tudi narodni dohodek.

Pred tremi leti smo računali, da se bo narodni dohodek do leta 1961 povečal za 54%. Vsako leto naj bi se povečal za 9%. V resnici pa se je povečal za več kot 12% na leto. Že v treh letih smo uresnili 44% tega načrta.

V letu 1959 smo dosegli tudi za pojme najbolj učenih gospodarstvenikov izreden uspeh. Narodni dohodek se je namreč povečal za 20,4%. Zato smo spremenili načrt in se odločili, da bomo povečanje narodnega dohodka, ki smo ga predvideli s petletnim načrtom, izpolnili že v štirih letih.

To je najvažnejši uspeh. Narodni dohodek je namreč tista vrsta, ki jo — preprosto rečeno — namenimo za osebne dohodke, za nove investicije, za šolstvo in še za mnoge druge družbene potrebe. Čimvečji je ta narodni dohodek na posameznika, toliko več je na razpolago denarja za vse omenjene stvari. Pred desetimi leti smo imeli tako komaj dobrih 500 milijard dinarjev, ki smo jih lahko uporabili za razvoj gospodarstva in za ustvarjanje boljšega življenja. Leta 1958 je bilo tega denarja že za 1 tisoč 853 milijard, letos smo ustvarili že 2 tisoč 231 milijard dinarjev narodnega dohodka in načrt za prihodnje leto predvideva, da bomo zbrali že okrog 2 tisoč 500 milijard dinarjev narodnega dohodka. Če je narodni dohodek vir vsega poleta, potem pogledajmo kako je na primer z investicijami.

Poznamo gospodarske in negospodarske investicije. Prve so namenjene za tovarne, za nakup novih strojev in podobno, druge pa uporabljamo za nove šole, stanovanja in še za sto drugih stvari, ki posredno vplivajo na povečanje življenjske ravni. Leta 1954 smo dali za investicije 398 milijard dinarjev. To se nam je že takrat zdela ogromna vsota. Toda kaj pravite k letošnjemu podatku, saj bomo porabili že 640 milijard in morda še nekaj več. Načrt za prihodnje leto pa pred-

videva, da bomo dali za vse nove gradnje kar 878 milijard dinarjev. V tem pogledu bomo dosegli in presegle petletni načrt.

Toda pri investicijah so druge še bolj važne stvari. Vedno več denarja oddelimo za negospodarske investicije. V zadnjih letih se je vsota povečala za 83%, za gospodarske investicije pa bo zato seveda nekaj manj denarja.

Napak bi bilo, če bi kdo mislil, da gospodarstvo zaradi tega zaostaja. Narobe. Skrb za standard je velik prispevek k boljšemu delu v tovarni. In še druga stvar je: leta 1954 smo dali 2,60 din za to, da smo zgradili tovarno, uspostavili v njej stroje, s katerimi so delavci naredili za 1 dinar novih proizvodov. Letos pa je bila za en dinar novih proizvodov dovolj velika investicija že 1,6 dinarja. Skratka, skoraj s polovico manjšo vsoto, ki jo damo za tovarne, ustvarimo prav tolikšno proizvodnjo. Komu je pripisati tak uspeh? Prav gotovo strokovnjakom, ki delajo boljše načrte. Še prej pa delavskim svetom, ki so postali zares skrbni gospodarji in kot kaže obrnejo vsak dinar dvakrat, preden se odločijo za nakup stroja ali pa za gradnjo novega objekta.

Nove in nove tovarne, ki jih gradimo, pa z vedno novo proizvodnjo veliko prispevajo k naglemu povečanju narodnega dohodka. Ko smo delali petletni načrt, se nam je zdela velika številka: industrija mora do leta 1961 povečati proizvodnjo za 68%. Torej proizvodnja industrije bi se morala povečati vsako leto za okrog 11%, v prvih treh letih pa bomo uresnili že precej več kot 45% predvidenega načrta. V prihodnjih letih bomo morali torej povečati industrijsko proizvodnjo še za kakih 15% in plan bi bil izpolnjen. Ne bi se upali trdit, toda če bomo pametno uporabljali denar za nove investicije, zna biti, da bo celo industrija v prihodnjem letu že izpolnila dobršen del petletnega gospodarskega načrta. Saj predvideva načrt za leto 1960, da naj bi se industrijska proizvodnja povečala za 14%. Če bomo uresnili ta načrt bomo zaostali za petletnim načrtom le še za 2 ali 3 odstotke.

Podobno kot narodni dohodek se je tudi industrijska proizvodnja povečala v Jugoslaviji znatno hitreje kot v drugih evropskih deželah. V zahodnih deželah se je povečala za najmanj 0,3% in največ za 7%, v Jugoslaviji pa za 12,7% na leto, v vzhodnih deželah pa se je proizvodnja v zadnjih štirih letih povečala najmanj za 9,3% in največ za 10,5% na leto.

Razumljivo, da tako naglega povečanja nismo dosegli samo z novimi stroji. V industriji se je zaposlilo tudi vsako leto 164 tisoč novih delavcev, ali skupno 490 tisoč ljudi. To je tako naglo zaposlovanje, da je celo večje, kot

je prirast za delo sposobnega prebivalstva. To je zopet zmanjšalo rezervno delovno silo na vasi. Tu smo petletni načrt že izpolnili in struktura prebivalstva v Jugoslaviji se je močno spremenila; 51 odstotkov je industrijskih delavcev in le še 41% je kmetov.

Tu torej ni potrebno hiteti. Plan je izpolnjen. Vse je treba storiti za to, da bi že zaposleni ljudje naredili več. Z drugo besedo: povečati moramo produktivnost dela. No, tudi tu si nimamo kaj očitati, čeprav še nismo zadovoljni. Lani na primer se je proizvodnja dela v industriji povečala za en skromen odstotek, letos pa bo za 6% večja, v Sloveniji pa za 7,5%. Tako naglemu povečanju proizvodnosti dela je prav gotovo prispevalo nagrajevanje po učinku, pa bolj razširjeno delo po normah in akordu, skratka vse tisto, kar človeka vzpodbuja, da naredi več, ker zato tudi več prejme.

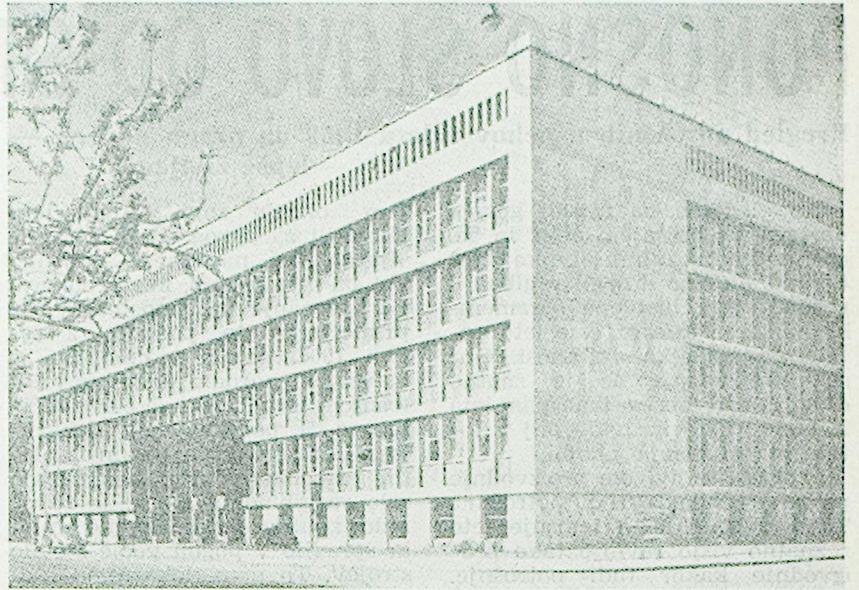
Tako smo prišli k osebnim dohodkom. Naglo povečevanje narodnega dohodka, povezanost z vzpodbudnim nagrajevanjem, je omogočilo tudi hitro povečevanje zaslužkov. Perspektivni načrt je predvideval, da se bo osebna potrošnja povečala v petih letih — torej do leta 1961 — za 32%. Toda uspehi so tolikšni, da bomo že ob koncu letošnjega leta skoraj dosegli ta načrt. V prihodnjih letih bi morali povečati osebno potrošnjo le za kakih 8 do 9 odstotkov. Pogledajmo načrt za leto 1960. V Jugoslaviji naj bi se povečala osebna potrošnja za 6%, v Sloveniji pa za 7,6%. Če bomo dobro prišli, bi se znalo dogoditi, da bomo podobno kot letos načrt presegle in torej tudi pri povečanju osebne potrošnje že v štirih letih dosegli petletni načrt.

Toda odstotki včasih niso dovolj oprijemljivi. Zato vsaj nekaj podatkov o tem, koliko je pravzaprav denarja v kuverti, ko jo odpremo prvega v mesecu.

V Jugoslaviji je leta 1956 zaslužil visokokvalificirani industrijski delavec 16.500 dinarjev, lani pa že 20.600. Kvalificirani delavec je zaslužil prej 11.000, zdaj pa 17.200 dinarjev na mesec. Polkvalificirani delavec je dobil v letu 1956 — 9.200, zdaj pa že 11.200 dinarjev mesečno, nekvalificirani pa 7.800 dinarjev in zdaj 9.300 dinarjev.

Letos so se osebni dohodki močno povečali. V Sloveniji so bili povprečni zaslužki v gospodarstvu lani 15.000 dinarjev, letos pa se sučejo pri številki 19 tisoč, v industriji, kjer so podatki že zbrani, so bili lanske povpr. osebni dohodki 15.500 dinarjev na zaposlenega, v letošnjih desetih mesecih pa so dosegli že 20.000 dinarjev. Seveda bodo še višji, saj je treba računati še na premije, ponekod pa še vedno niso pozabili tudi na »dobiček«, ki naj bi ga nadomestilo nagrajevanje po učinku.

To je zelo veliko povečanje

V slovenski metropoli Ljubljani je med številnimi drugimi stavbami bila minulo leto dokončana nova zgradba Ljudske skupščine, ki je po svoji umetniški vrednosti in lepoti eden izmed novih biserov v mavričnem pasu lepote in zanimivosti Slovenije

osebni dohodkov in temu povečanju prav nič ne ugovarjamo, še zlasti ne zaradi tega, ker je bil denar zaslužen z večjo proizvodnjo. V prihodnjem letu naj bi se osebni dohodki ponovno povečali. Toda le samo za tistih 6,5%, ki jih bo dobil vsakdo zaradi povišanja stanovanjske najemnine.

To je šele droben del vseh uspehov. Tu je še kmetijstvo. Letos bomo prihranili 30 milijard dinarjev samo za to, ker ne bomo uvažali žita. Potem je važen še izvoz in uvoz. To je prav gotovo ena izmed najvažnejših nalog našega gospodarstva. Perspektivni načrt je postavil pred nas, da z večjim izvozom in manjšim uvozom zmanjšamo zunanjetrgovinsko izgubo. Zato naj bi se izvoz povečal v petih letih za 61%, uvoz pa samo za 40%. Letos smo že dosegli 53% predvidenega izvoza, torej se mora v prihodnjih dveh letih povečati le še za 17 milijard dinarjev, to je za 11%. Uvoz pa se je povečal še hitreje in načrt, predviden za pet let, bo uresničen že

letos. — Računali smo, da bomo šele leta 1961 uvozili za 197 milijard dinarjev blaga, pa smo ga že letos za več kot 208 milijard dinarjev.

Prepričani smo, da bomo že v prihodnjem letu uvozili še za 17 milijard dinarjev blaga več in tako tudi tu izpolnili petletni načrt leto dni prej.

Take so številke, ki govore o uspehih. To so številke, ki napovedujejo veliko zmago in zato ne smemo dovoliti, da bi šla ta neopazeno mimo nas. Pred petimi ali osmimi leti smo opisovali vsako hidroelektrarno, ki smo jo gradili. Letos pa mnogi niti ne vedo, da hkrati gradimo osem hidroelektrarn, pet velikih kemičnih kombinatov, osem sladkornih tovarn in še, da smo zgradili 600 km modernih cest in še mnogo drugih stvari. Tudi to je napoved zmage, za katero ima največ zaslug naš delavec.

In končno — komu smo namenili tak načrt? Predvsem: **DELOVNEMU ČLOVEKU, KATEREMU SE MORA IZBOLJSATI ŽIVLJENJE!**

Deset let delavskega samoupravljanja

Pravkar mineva deset let, odkar je bil izvoljen v tovarni cementa v Solinu pri Splitu prvi delavski svet. S tem smo začeli v Jugoslaviji dejansko izvajati načelo »Tovarne delavcem!«

Prvo napotilo za formiranje organov delavskega samoupravljanja v podjetjih sta podpisala tovariša Boris Kidrič in Djuro Salaj, takoj nato pa so bili delavski sveti izvoljeni v 200 podjetjih v državi. To je bila šele preizkušnja in so zato ti delavski sveti imeli samo še posvetovalni glas, ne pa tudi pravice odločanja. Poskus pa se je tako obnesel, da je že čez manj kot pol leta izšel zvezni zakon o delavskem samoupravljanju, ki je delavskim svetom dal tudi pravico odločanja pri upravljanju podjetja. Zakon je bil sprejet 27. junija 1950, v desetih letih pa je

delavsko samoupravljanje v Jugoslaviji postalo vzor za mnoge dežele sveta, kjer uvajajo socialistične družbene odnose. Ne samo v deželah, kjer ima delavski razred sredstva za proizvodnjo v svojih rokah, marveč povsod po svetu si delavci prizadevajo uresničiti tudi zase podobne pravice. Delavski sveti pa so v Jugoslaviji prestali ognjeni krst in postali ogromen činitelj ter nepogrešljiv del naše stvarnosti in velike bodočnosti.

Nabratko

DO DECEMBRA SO V VELENJSKEM RUDNIKU IZKOPALI milijon 789 tisoč ton lignita. Strokovnjaki menijo, da bo moč v decembru letošnji plan izkopa znatno povečati, ker so v prvi polovici decembra že izkopal nadaljnjih 100 tisoč ton lignita. Zaradi uvajanja najbolj sodobnih načinov izkoriščanja rudnih bogastev bodo letos v velenjskem rudniku izkopal najmanj dva milijona ton lignita.

NOVA CESTA NA KORDUN je dolga 25 kilometrov in je velikega pomena za gozdarstvo in turizem. Pelje skozi največje kordunske gozdove, kjer bodo zaradi boljšega transporta lahko letno posekali do 20 tisoč kubičnih metrov trdega lesa. Samo na prevoznih stroških pa bodo prihranili letno 30 milijonov dinarjev. Posebnost te ceste je tudi, da je znatno skrajšala razdaljo med Ogulinom in Plitvičkim jezeri, kjer so bogata lovišča.

SVETOVNOZNANI OKRASNI KAMEN »ISTRANKA«, ki je temnorjave barve in ga kopljejo v bližini Pazina, je zelo pomemben izvorni predmet. V minulem letu so izvozili več ton tega okrasnega kamna v Avstrijo, Zahodno Nemčijo in Italijo in ZAR. Zaradi izrednega povpraševanja po »Istranki« na domačem in tujem trgu bodo letos znatno povečali njegovo izkopavanje in obdelavo po željah tržišča.

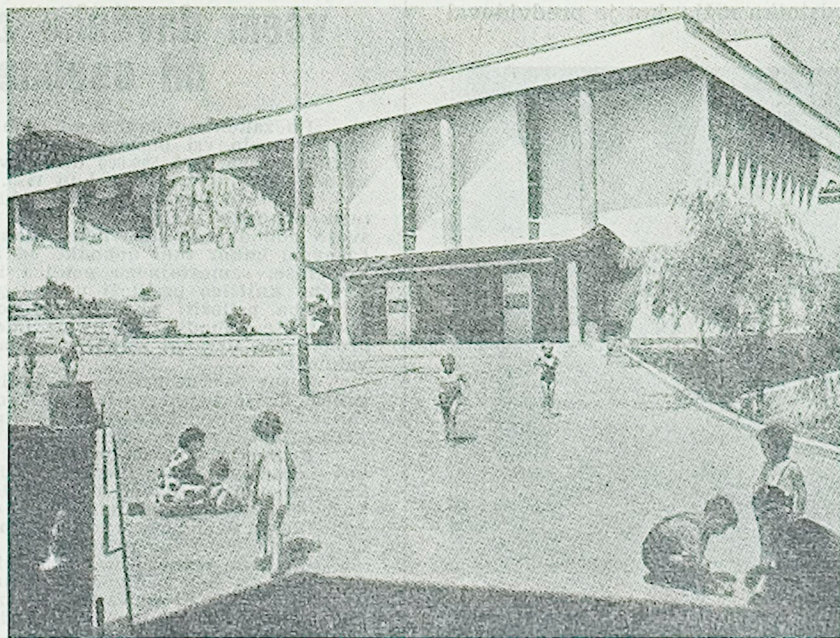
V CELJU SO ZGRADILI NOVO PEKARNO, v kateri bodo od januarja dalje lahko dnevno spekli 20 tisoč kilogramov kruha in pečiva.

Lepa cesta

Dne 17. decembra so ribiči podjetja RIBA iz Izole s svojo ladjo VAL ujeli v Ankaranskem zalivu vlak morskih lipanov. Oddvojili so 50 kg lepih rib in jih podarili bolnikom v bolnišnici Ankaran. Za ljubeznivo pozornost in lepo gesto se bolniki in uprava bolnišnice najlepše zahvaljujejo dobrim ribičem in jim želijo, da bi jih v novem letu prav tako spremljala sreča na vseh poteh.

Pozdravi iz Amerike

Iz Santa Rose v Kaliforniji, ZDA, se je javil Karl Kocjančič, ki je bil poleti doma na obisku. Preko našega lista se zahvaljuje vsem svojem in prijateljem za ljubeznivo sprejem in gostoljubnost in obžaluje, da je moral tako hitro nazaj v Ameriko. Hkrati želi vsem obilo sreče in zdravja v novem letu.

V največjem rudarskem središču Trbovljah je zrasel najlepši kulturni dom v Sloveniji. Ne samo črni revirji — vsa naša ožja domovina je ponosna na to žarišče kulture in prosvete naših delovnih ljudi

PONOSNO SLOVO OD STAREGA LETA

Pregled doseženih uspehov v letu 1959 na pragu novega — 1960. leta — ki nam obeta še lepše življenje

Ko gledamo na razvoj gospodarstva v letošnjem letu in ko ocenjujemo rezultate, lahko ugotovimo, da smo dosegli v gibanju gospodarstva bistvene spremembe in da se je skozi vse leto večala gospodarska aktivnost. Obseg proizvodnje se je znatno dvignil nad obseg lanskega leta in tudi iznad predvidevanj v letošnjih družbenih planih.

Istočasno z dvigom proizvodnje pa se je dvigala tudi potrošnja. Tako zaključujemo letošnje leto z znatno višjo ravnijsko tako proizvodnje kakor tudi potrošnje. Predvsem pa je razveseljivo dej-

INŽ. PETER ALJANČIČ

stvo, da je bil povečani obseg potrošnje v skladu s povečanim obsegom proizvodnje. Do te vskladišne je prišlo zaradi tega, ker so plače naraščale v skladu s povečano storilnostjo dela. Obenem pa se je tudi struktura proizvodnje spreminjala v korist visokovrednejših proizvodov, to je takšnih, v katere je treba vlagati večjo količino dela.

Doslednejše izpolnjevanje smernic gospodarskega razvoja, določene v perspektivnem planu, je prišlo dejansko šele v letošnjem letu bolj do izraza. Tako so se tudi nakazane smernice letošnjega družbenega plana skoraj v vseh podjetjih dosledno upoštevale in izvajale, razen v manjšem številu gospodarskih organizacij, zato so tudi povprečni dosežki presegli letošnja predvidevanja. Zelo ugodno so vplivali na odnose v gospodarstvu tudi zakonski predpisi, ki so bili sprejeti koncem 1958. in v začetku 1959. leta. Prav ti predpisi so razgibali naše delovne kolektive in dobre gospodarstvenike v podjetjih, da so pričeli več razmišljati o proizvodnji, rentabilnosti proizvodnje, izkoriščenosti strojnih naprav, o varčnem trošenju surovin in reprodukcijskega materiala ter o drugih pogojih sodobne proizvodnje. Večina članov delovnih kolektivov se je pričela zavedati, da njihove plače odnosno osebni dohodki zavisiyo od njihovega dela in njihovega gospodarjenja. Prav ta kvaliteta sprememba v gledanju na sam proces proizvodnje in na vlogo zavestne delovne sile v tem procesu je bila tudi osnovni pogoj za dosežene uspehe. Ta sprememba je obenem tudi izhodišče za nadaljnje uspehe v proizvodnji in nadaljnje povečanje osebnih dohodkov.

V našem okraju pa je bilo gibanje gospodarstva še bolj ugodno, ker so razen splošnih pogojev v naši državi vplivali še na to posebni pogoji in sicer zlasti investicije, ki so bile vložene v gospodarstvo v poslednjih letih, predvsem v industrijo in v promet. Razen tega pa je zaradi hitrejšega osvajanja proizvodnje prišlo tudi do boljše izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, predvsem v industriji. Če bi v preteklem letu vse gospodarske organizacije dosledno izkoriščale podane pogoje in možnosti za večjo in rentabilnejšo proizvodnjo, potem bi imeli še mnogo boljše rezultate.

Celotni obseg gospodarske aktivnosti v našem okraju, ki je izražen v družbenem brutoproizvodu in ki dejansko pomeni rezultat dela ljudi in strojev ter porabljenih surovin in materiala, je v letošnjem letu za okrog 17 odstotkov večji kot v lanskem letu. To pomeni, da je rezultat dela vseh vej našega gospodarstva za okrog 3 odstotke boljši, kot pa je predvideval družbeni plan.

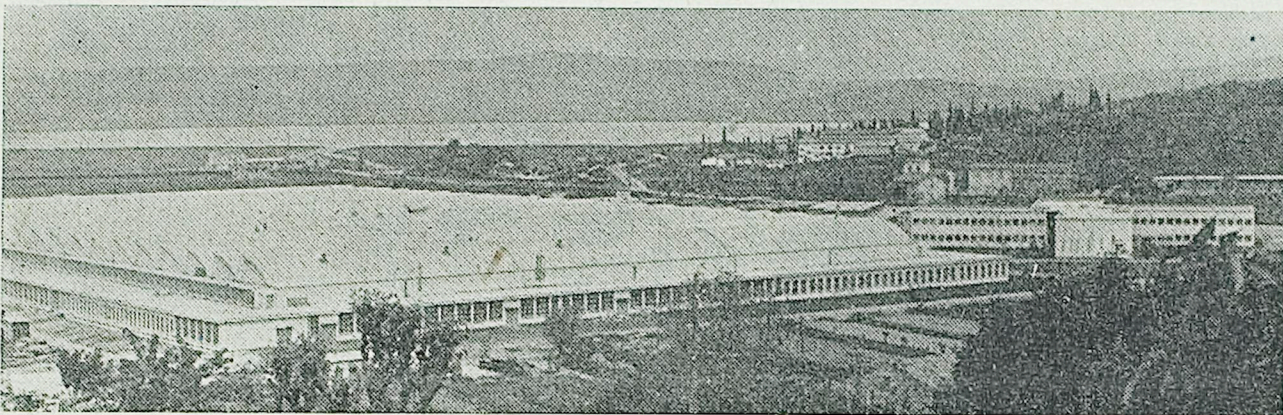
Posebno pa je značilen za gibanje okrajnega gospodarstva dvig narodnega dohodka, ki dejansko predstavlja na eni strani rezultat vložnega dela naših delovnih kolektivov v vseh gospodarskih organizacijah, na drugi strani pa kaže, koliko novih dobrin smo ustvarili, ki naj zadovoljijo človeške potrebe. V na-

šem okraju smo v tem letu ustvarili za okrog tri in pol milijarde več narodnega dohodka kot pa v letu 1958, kar predstavlja povečanje za 22 odstotkov. Če primerjamo te podatke z letom 1956, potem vidimo, da je ustvarjeni narodni dohodek v letošnjem letu skoraj za 60% večji. Ravno ti podatki nam dokazujejo, da se je v zadnjih letih gospodarstvo v našem okraju zelo razgibalo in da se je zaposlilo znatno večje število ljudi in spravilo v pogon večje število strojev. To nam dokazujejo tudi nove ali razširjene tovarne, novi stroji in strojne naprave, novi obrati in delavnice, razni drugi novi objekti od pristanišča pa do počitniških domov ter na stotine novih stanovanj in drugih objektov družbenega standarda.

Najvažnejši in lahko rečemo tudi najkvalitetnejši rezultat v celotnem gospodarstvu letošnjega leta pa je to, da se je delovna sila ustalila, česar v prejšnjih letih ni bilo. V preteklih letih smo vsako leto ugotavljali, da se je število zaposlenih delavcev in uslužbencev bolj povečalo kot pa proizvodnja. Vsako leto smo z

ljiyo, da so se skupni osebni dohodki delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij povečali v letošnjem letu za okrog 20 odstotkov nasproti lanskemu letu. Če se ne bi tudi storilnost dela povečala tako kot se je, ampak bi ostala v istih odnosih, kot se je gibala proizvodnja, potem bi bili osebni dohodki delavcev in uslužbencev povprečno za okrog 5 odstotkov nižji. To je namreč razumljivo, ker je osnovna smer naše gospodarske politike v tem, da se osebni dohodki povečujejo skladno s porastom delovne storilnosti, ker samo na tej osnovi je tudi možno zadržati stabilnost odnosov v gospodarstvu. Zato je znašal pri doseženi storilnosti dela povprečni osebni dohodek v letošnjem letu okrog 200.000 dinarjev, če bi se pa gibala storilnost na nižji ravni za okrog 5 odstotkov, potem bi bil povprečni dohodek za 10.000 din manjši.

Posebno ugodne rezultate smo dosegli v industriji in prometu. Celotni izkupiček industrijskih podjetij bo po dosedanjih predvidevanjih za okrog 31 odstotkov večji kot lansko leto in za okrog 5 odstotkov višji, kot

Pogled na tovarno motornih koles TOMOS v Kopru, kakršna je še danes. Zakaj jutri bo že drugačna, še večja in sodobnejša, saj bo razen motornih koles izdelovala tudi štirikolesna motorna vozila. Ta objekt je po pravici naš ponos, saj je živ zgled naše vztrajnosti in vere v lepše življenje v socialistični Jugoslaviji, živ zgled, kako se v naši domovini lahko uveljavijo zdrave pobude sposobnih organizatorjev proizvodnje in živ zgled, kako zlahka se naši bistri delovni ljudje prilagodijo in priučijo novemu, do večerj morda še neznanemu delu. Pravkar slavi TOMOS še poseben praznik: kljub nasprotnim prerokovanjem je uspela tovarna še pred koncem leta izpolniti plan podjetja in se tako popolnoma uveljaviti kot enakopravna gospodarska organizacija vsem jugoslovanskim podjetjem, čeprav njena izgradnja še ni povsem končana

zaskrbljenostjo primerjali odstotke, ki so kazali na neskladnost med porastom delovne sile in proizvodnje, ker smo bili globoko prepričani, da nas take tendence v gospodarstvu ne morejo dovesti na višjo raven življenjskega standarda. V letošnjem letu pa se je izvršil preobrat v teh odnosih. Tako imamo proizvodnjo za nekaj odstotkov višjo, kot je predvideval družbeni plan, število delavcev in uslužbencev v vseh podjetjih, obratih in delavnicah pa za okrog 2% manjše. To pomeni, da se je storilnost dela celo bolj povečala, kot je predvideval družbeni plan za letošnje leto. Predvsem opažamo večjo storilnost v industriji, kar je tudi najvažnejše, ker od tam prihaja največ izdelkov za zadovoljitev naših potreb.

Na osnovi tega je tudi razum-

Med podjetji v koprskem okraju, ki najbolj vzorno skrbijo za svoje delavce, je prav gotovo tovarna TOMOS. Na sliki: tovarniška menza, ki že v polni meri služi svojemu namenu in za skromne denarje nudi tovarniškim delavcem okusno in izdatno hrano. Urejena prehrana bo dokaj doprinesla k zvečanju delovne storilnosti, saj v bodoče delavcem ne bo več treba brez potrebe izgubljati dragocenega časa z beganjem po Kopru in iskanjem hrane v dražjih in slabših lokalih

Prostori res niso prida, vendar pa so stroji dobri in ljudje za njimi vse bolj širijo sloves kvaliteten izdelkov podjetja LIV v Postojni, ki iz majhne obrtne delavnice samo po sebi polagoma prerašča v industrijski obrat. To jasno in glasno kaže, da se dosegli lepe uspehe tudi brez velikih apetitov po družbenih investicijah — samo z lastnim delom, dobro organizacijo in pa preizkušnim sistemom nagrajevanja po enoti proizvoda, kar je prineslo vsemu kolektivu razmeroma zelo dober zaslužek, kljub temu pa daje podjetje na trg svoje kvalitetne in zelo iskane izdelke po zelo ugodnih cenah

družbeni plan ter se je na novo zaposlilo v industriji okrog 530 ljudi namesto predvidenih 667. Le majhno je število podjetij, ki se niso držala letošnjih smernic glede zaposlovanja delovne sile in ki niso vsklajevala proizvodnje z delovno silo. Pri teh podjetjih je zaradi tega tudi nekoliko slabši efekt pri osebnem dohodku po posameznem članu delovnega kolektiva.

100 km daleč, je to za 23 odstotkov več kot pa v lanskem letu. Pristaniški promet se je povečal za 25 odstotkov; pri tem pa se je struktura blaga bistveno spremenila v korist uvoza in izvoza.

Podobna gibanja gospodarske aktivnosti so ugotovljena tudi v drugih panogah gospodarstva. Blagovni promet se je povečal za preko 20 odstotkov, čeprav smo imeli precejšnje težave s prometom nekaterih prehranskih artiklov, predvsem s mesom. Tudi reagiranje trgovske mreže je bilo počasno glede na povečano kupno moč prebivalstva, zaradi česar je bil izbor blaga nezadovoljiv.

Ob ugotavljanju teh rezultatov ob novem letu je najvažnejše, da nadaljujemo s takim pospešenim tempom proizvodnje tudi takoj po novem letu in obenem odpravljamo slabosti in pomanjkljivosti letošnjega leta.

NOVE REVije

RODNA GRUDA ŠTEV. 12

IZ vsebine:
Koleda (Pesem); Predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko; Naša dežela, vsa naša stvarnost je odprta knjiga za vsakogar; Predsednica Zveze ženskih društev Slovenije Dolka Boštjančič; Tudi v Sloveniji je vedno več žena, ki se vključujejo v proizvodnjo; Ina: Visok življenjski jubilej našega ameriškega kulturnega delavca; Cv. A. K.: Odkritje spomenika pesniku Ivanu Zormanu v Clevelandu; Velik skupni izlet SNPJ v domovino; Vsem slovenskim rojakom v Holandiji prav srečno novo leto 1960!; Jože Knavs: Freyming; Pismo iz Freyminga; Zgodba Katicice Korpičeve iz Roža; Cv. A. K.: Drobec iz zgodovine ameriških rojakov; Iz naših tovarn; Johana Batičič ni več; Življenjski jubilej na domačih tleh; Severkar: Dva nova slovenska filma; Drobne kulturne vesti; Knjige za podeljenje; Po domači deželi; Cv. A. K.: 40 let jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva v Chicagu; Najpomembnejši športni dogodki v letu 1959; Domovina na tujih tleh; Rokaji nam pišejo; Miško Kranjec: Grlice (Konec); Za smeh; Mladí rod; V Brest: Naša ura; Dom in družina; Drobne.

OPOZORILO vsem davčnim zavezancem davka od osebnega dohodka

Po zakonu o davku od osebnega dohodka (Uradni list FLRJ, št. 52/58) morajo vsi posamezniki in civilno-pravne osebe, ki imajo letni čisti dohodek nad 500.000 dinarjev do 31. januarja 1960 vložiti prijavo za dohodek, ustvarjen v letu 1959.

Namerno davčne prijave lahko davčni zavezanec davka od osebnega dohodka predloži davčne knjižice, v kateri sami evidentirajo svoje dohodke iz delovnega razmerja (stalnega, dopolnilnega ali začasnega) kakor tudi dohodke od avtorskih pravic in even. od zemljišča, hiše, samostojnega poklica in drugega premoženja. Če se tako davčno knjižico predloži upravi za dohodke namesto davčne prijave, je treba priložiti pismeno izjavo davčnega zavezanca, da je vanjo vpisal vse dohodke, ki jih je imel v letu 1959. Davčne knjižice so v prodaji pri Državnih založbi, pri založbi LIPA ter v vseh njenih poslovalnicah.

Letne davčne prijave oz. knjižice s pismeno izjavo davčnega zavezanca, da je vanjo vpisal vse svoje dohodke, morajo predložiti zavezanec tisti upravi za dohodke občinskega ljudskega odbora, na območju katere imajo svoje stalno bivališče.

Pripominjamo, da je za davčne zavezanec, ki imajo razen dohodkov iz delovnega razmerja in od avtorskih pravic tudi dohodke, od katerih se plača davek na dohodek, enostavnejše, če izpolnijo davčno knjižico, medtem ko imajo oni davčni zavezanec, ki ostvarijo samo dohodke iz delovnega razmerja in od avtorskih pravic, lažji postopek, če predložijo davčno prijavo.

Obenem priporočamo davčnim zavezancem davka od osebnega dohodka, da si v prihodnjem letu otvorijo pri banki svoj žiro račun, preko katerega bi se vršila vsa izplačila davčnim zavezancem iz stalnega, začasnega ali dopolnilnega delovnega razmerja, kakor tudi event. izplačila od avtorskih pravic.

TAJNISTVO ZA FINANCE OLO
K O P E R

OKRAJNA SKUPŠČINA SVOBOD IN PD SPREJELA OSNOVNO NAČELO

Osvajajmo nove oblike dela!

Praksa je pokazala: čas naj bo merilo za prilagojevanje kulturnih programov vseh oblik kulturno-prosvetnega in izobraževalnega dela — tako v mestu kot na podeželju. Kar je bilo še pred nedavnim dobro, zahteva zaradi vse hitrejšega tempa življenja nove prijeme, predvsem privlačnejše oblike z osnovno postavko: stremenje za čim hitrejšimi rezultati. Le z izvajanjem tega načela bomo lahko zadovoljili človeka našega časa, njegovo dinamičnost in zahtevnost. Ob kinu, radiu in televiziji, ki so tudi v podajanju kulturnih dobrin nastopili svojo zmogljivo pot, se vzgaja torej današnji človek. Tega in časovno nespremenljiva oblika amaterizma ga zares ne bi mogla več pritegniti.

Prav zato je v celoti zgrešena trditev nekaterih tovarišev, ki sicer žrtvujejo ves svoj prosti čas za delo v Svobodah in prosvetnih društvih, ko trdijo, da med ljudmi ni voljnosti za sodelovanje in sprejemanje kulturnih dobrin iz zakladnice ljudskoprosvetnih društev. Zopet je praksa pokazala, da temu ni tako in da so povsod tam, kjer so upoštevali gornje načelo, zelo povečali krog aktivnih sodelavcev ali vsaj takih, ki delo Svobod in prosvetnih društev z zanimanjem spremljajo in pomagajo po svojih močeh. In se zgodi, da zaradi tega, ker ta ali ona oblika kulturnega dela ali amaterska sekcija ne uspe, zavlada v društvu malodušje, ki hromi še delo ostalih sekcij.

Okrajna skupščina, ki je bila minuli petek v Kopru, je dokaj jasno načrtala bodočo pot kulturno-prosvetnega in izobraževalnega dela in oblike prilagojevanja kraju, času in ljudem. Naj ponovno opozorimo na zaključke mariborskega kongresa Svobod in PD ter na letošnje posvetovanje o delavskih in ljudskih univerzah v Ljubljani, ki je bilo vodilo koprski skupščini Svobod in PD pri sprejemanju programa. Ob osnovni nalogi, kar nudi našemu delovnemu človeku, kako doseči, da bomo naše delovne ljudi vključili v čim večjem številu v aktivno društveno življenje, je skupščina obravnavala predvsem dve izhodiščni točki: oblike amaterizma, ki imajo že staro tradicijo in oblike, ki jih šele uvajamo, oz. jih šele malo poznamo. Prav tako kot samo področje izobraževanja — Ljudska in delavska univerza — zahtevata tudi ta dva elementa vso pozornost in politično odgovornost, saj nosijo tudi te oblike dela v sebi zrno izobraževanja, ki je nepogrešljivo pri razvoju socialistične zavesti delovnih ljudi.

S to nalogo je postavljeno pred društva tudi vprašanje skrbi za nadaljnji razvoj vzgojne dejavnosti, predvsem razvijanje splošnoizobraževalnih sekcij samih društev. Sem sodijo stvari, ki jih LU v okviru svojih programov še ne bi mogle reševati, lahko pa se bodo razvijale v samih društvih. Nedvomno bodo debatni krožki, tečajji slovenskega jezika in podobno, lahko lepo zaživeli v klubih. S tem se bistveno spremenijo tudi naloge klubov, ki so doslej v glavnem posredovali obiskovalcem le televizijske programe. Tam, kjer klubi že dobro delujejo, se v društvenem življenju stapljajo člani in nečlani v skupnem delu, kar je ponoven dokaz, da ljudem taka oblika ustreza. Že to, da za razvoj klubskega življenja lahko zainteresiramo najširši krog prebivalcev, zagotavlja tudi učinkovito materialno pomoč skupnosti oziroma komune. V našem okraju smo za beležili že več primerov, da urejajo klube ljudje sami celo s svojimi lastnimi sredstvi. Posnemanja vreden je primer prosvetnega društva Zagorje in vsega

prebivalstva te vasi, kjer so za ureditev klubskih prostorov, poleg raznega materiala, zbrali že nad 120 tisoč dinarjev gotovine. Na ta način urejajo svoje klube tudi razni delovni kolektivi, kjer delavci izven delovnega časa delajo opremo in urejajo notranjost klubskih prostorov.

Kar zadeva nadaljnji razvoj knjižnic, ki so važen kulturno-izobraževalni in politično-vzgojni činitelj, je treba še močneje zainteresirati za nadaljnjo rast teh kulturnih žarišč gospodarske organizacije, da bodo s podporami iz raznih skladov prevzele določeno odgovornost za njihovo rast. Vzglede primer nudi izolska knjižnica, ki je tipičen primer samorasle, vendar moderne in dobro založene knjižnice. Le ob takih knjižnicah se bodo lahko razvijale tudi potujoče knjižnice, ki so se zelo obnesle in izkazale za najprimernejšo obliko posredovanja knjige predvsem tam, kjer ljudje nimajo dostopa do knjižnice.

Programski del poročila na skupščini Svobod in PD okraja Koper in živahna diskusija delegatov sta vsebovala kritično oceno in napotke tudi za druge kulturno-prosvetne dejavnosti: dramatik, pevske zbornice, godbe na pihala in podobne, že ustaljene sekcije pri naših društvih, ki bodo morale prilagoditi svojo repertoarno politiko potrebam in predvsem podrediti svoje delo stremljenju po čim hitrejših rezultatih. Močneje na naj bi se društva navezala na hitrejši razvoj tistih vej dejavnosti, v katerih bo ustrezno težnji mladine po zdravni zabavi. Sredstva za ustanovitve in vzdrževanje takih sekcij — omenimo naj zabavne orkestre, plesno šolo, prirejanje zabavnih večerov, razna tekmovanja in podobno — pa morajo biti v bodoče skrb celotne komune, kajti doslej so številne zdrave pobude in lepi začetki bili prav zaradi pomanjkanja denarnih sredstev obsojeni na neuspeh.

Tudi ugledna gosta, ki sta prisostvovala skupščini — sekretar republiške Zveze Svobod in PD Vinko Trinkaus in predsednik Italijanske unije za Istro in Reko Gino Gobbo — sta v svojih krajših izvajanjih potrdila pravilnost smernic novega programa Svobod in PD in poudarila potrebo po iskanju novih oblik dela na tem področju, ki naj bodo v celoti delavske, socialistične. Skupščina sta se udeležila še predstavnik Slovenije prosvetne zveze iz Trsta Edvin Švab in predsednik okrajnega Sveta za

prosveto in kulturo OLO Koper Stane Skrabar.

Ob koncu zasedanja je skupščina izvolila nov odbor, ki šteje 43 članov in 5 članov nadzornega odbora. Mesto predsednika okrajnega Sveta Svobod in PD okraja Koper so delegati soglasno zaupali dosedanjemu predsedniku Ivanu Mavsarju.

»Dnevi naše sreče« v Valdoltri

22. decembra smo imeli dijaki Ekonomske srednje šole premiero Audre Pugetove »Dnevi naše sreče« v Valdoltri. V to igro, s katero smo razveselili bolnike v Bolnici Valdoltra, je bilo vloženo mnogo truda in časa, vendar smo srečni, da smo že pred novim letom lahko imeli premiero.

Ves čas našega dela nas je vzpodbujala in vodila tovarišica

profesor Nada Sfiligoj in le njej se moramo zahvaliti, da smo igro tako hitro naštudirali.

V Bolnici Valdoltra smo imeli dve predstavi. Deležni smo bili aplavza in priznanja, posebno med mladimi bolniki, saj so tudi oni doživljali našo igro prav tako kot mi. Zahvaljujemo se tudi osebju bolnice za prisrčen sprejem in pomoč.

H. R.

OBISK V KOPRSKI LJUDSKI KNJIŽNICI

V skromnih razmerah veliko poslanstvo

Nič kolikokrat sem šel mimo nje in je nisem opazil. Iskal sem jo, pa je nisem našel. In nazadnje mi je pomagalo naključje. V prehodu za koprsko cerkvijo sem si nekega dne prižigal cigareto in tedaj sem opazil na vratih, ki spominjajo na samostanska, skromen napis: »Ljudska knjižnica«. Aha, sem pomislil, tukaj je ta knjižnica! Ne bi omenjal te povsem osebne zadeve, če bi se primerila samo meni. Primerila se je tudi komercialistu iz tovarne Tomos in bržčas še mnogim drugim.

Hemingway išče stanovanje

Vstopil sem v knjižnico, in čeprav nisem stanovanjski točkovalec, so me jela najprej zanimati dimenzije teh nizkih in tesnih prostorov. Številke so poučne in vznemirljive. Knjižnica ima tri sobice in vse skupaj merijo — 42 m², površina knjižničnih polic pa 20 m². Na tem prostoru se gnete Tolstojev duh, Balzacov, Hemingwayev, Prešernov, Levstikov, Jurčičev... Okrog 8 tisoč knjig. A to so le knjige, ki so na policah, koliko jih pa je, ki še niso našle svojega »življenjskega prostora«.

Knjiga je kakor denar; z njo si je moč kupiti znanje, kulturo, izobrazbo in razvedrilo. Zaradi tega mora biti vedno v obtoku, vsaj v tistih knjižnicah, ki so bile ustanovljene nalašč zaradi tega. V Ljudski knjižnici so pa v zadregi. Police so polne in zaradi

SLOVENSKA JAVNA KNJIŽNICA V KANADI

Letos septembra je začela v Montrealu v Kanadi poslovati prva Slovenska javna knjižnica. Knjižnica ima okrog 500 slovenskih knjig, klasikov in drugih leposlovnih in znanstvenih del. Svoje prostore pa ima v pisarni World Travel Service.

Kaj beremo?

Lotimo se še vprašanja, ki bi utegnili zanimati tudi psihologe in založbe. Po kakšnih knjigah ljudje najraje posegajo? Odraslim so najbolj pri srcu avtorji Tolstoj, Balzac, Zola, Pearl S. Buck, Dumas, Knittel. Med knjige, ki so sedaj najbolj »v modi«, sodi delo Irvinga Shawa »Mladi levik«. Med domačimi pisatelji vodijo Jurčič, Kranjec in Bevč.

Mladina, predvsem šolska, posega seveda po tistih delih, ki jih ima v šoli za obvezno berilo. Kadar pa izbirajo šolarji po lastnem preudarku, se odločijo seveda za avtorja, kakršna sta Karl May in Zane Grey.

Vse prebrano

Knjižnica je odprta pet dni v tednu. Na dan jo obišče približno 100 ljudi. V novembru jo je obiskalo 1317 oseb, ki so si izposodile približno 4000 knjig. Podobno obisk je bil v oktobru in tudi v decembru. Tudi število izposojenih knjig je podobno: okrog 4000 na mesec. Če pomislimo na to, da ima knjižnica nekakšne knjige v dveh ali treh izvodih, lahko rečemo, da so te knjige dobro naložen kapital, saj so vsak mesec znova prebrane.

Razen težav, ki jih imajo s prostori, jim pa povzročajo sive lase tudi nekatera knjižna dela. Premalo izvodov imajo. Po nekaterih knjigah je tolikšno povpraševanje, da se nikdar ne »ohladijo«. Romajo iz rok v roke. Predvsem velja to za dela, ki jih imajo dijaki za obvezna berila. Če bi jim hoteli ustreči, bi morali imeti tudi po pet izvodov določenih del. Napravilo se bo ustrezno prošnjo in bržčas ne bo naletela na gluha ušesa.

To so bili le bežni utrinki iz delovanja knjižnice, ki ima 2203 člane, 42 m² prostora in 20 m² knjižničnih polic. (sas)

Novo revije

SODOBNA POTA STEV. 6-7

Iz vsebine:

Ivo Tavčar: Posebne izobraževalne ustanove za odrasle; Vinko Trinkaus: Kultura naj postane last vsakega ljudstva; Bojan Samarin: Srečanje v Izoli; Tilka Blaha: Ob 10. obletnici ljubljanske delavske univerze; Karel Zelenko: Prodajalec lutk; Vito Ahlik: Prosti čas delavca v slovenski industriji; Avguštin Lah: Kaj nam je pokazala V. Didacta; Lojze Spacal: Kotiček v vrtu; Miloš Mikeln: Feljton o dobrih in slabih igrah; Dušan Tomšič: Natečaj za nove slovenske igre; Endre Ady-Branko Šömen: Himna ničemur; Živet, dokler živimo; Zvezde nad zvezdami; Vitko Musesek: Filmske zvrsti; Milan Lindič: E pur si muove...; A. Loparnik: Srečnino; Vinko Skalar: Mladina in pevski zbori (nadaljevanje); France Zupan: Tihožitje; —ič: Pomenki o poeziji III.; Dušan Tomšič: Gledališko življenje v deželni jezer; Lojzka Spacapan: Zelim si majhne besede; Ni poti; M. M.: Zreb je odločil...

Življenje vre v Zagorju na Pivki

Prosvetno društvo »Miroslav Vilhar« je že spet sredi dela. Prva je začela dramska skupina, ki je v zadnjih treh letih uprizorila sedem del. Za vas s komaj 500 prebivalci je to kar dosti. Posebej pa velja poudariti, da ima srečno roko pri izbiri del. Praznih, zastarelih tekstov se ne lotevajo. Tudi tokrat bo zavela z njihovega odra sapica sodobnosti. Pripravljajo namreč vedro komedijo Vlada Novaka »Dobrodošla, miss Agata«, ki je bila nagrajena na natečaju Delavskega odra v Ljubljani. V dokaj duhoviti obliki obravnava boleč sodoben problem sebičnosti, preračunljivosti in često kar nesramne grabeljivosti, ki jo kažemo nasproti našim »stricem« in »tetam« — Amerikancem, ne da bi si le za hip skušali predstavljati, kaj vse so morali ti ljudje žrtvovati, da so si pridobili košček prostora na soncu. To je ena izmed žalostnih zgodb iz »Zlate dobe paketov«. Duhovite dogodivščine, ki se razpletajo okrog te misli, misel samo le še bolj poudarijo. Premiera bo januarja.

Že tretje leto pripravljajo tudi veselo silvestrovanje z mislijo, da

je naloga prosvetnega društva poskrbeti tudi za kulturno-zabavno življenje svojih članov. Za to priklilo bodo tudi letos dvorano v združenem domu (upajo, da bo do takrat skladišče koruze, ki je v njem, izginilo!) lepo okrasili. Lani je bila pripravljena zelo okusno. Ne samo s pisanimi trakovi, kot je na podeželju najčesteje običajno. Okrasili so jo z jelkami, z raznimi novoletnimi figurami in simboli ter z okusno razporeditvijo raznobarnih svetlobe. — Za veselo razpoloženje pa bo poleg godcev tudi letos poskrbel živahen zabavni program kartkih prizorov in šal ter različne družabne igre.

Domačini z radovednostjo pričakujejo letošnje silvestrovanje.

Tudi s svojo Ljudsko univerzo, ki ima svoj prostor v prosvetnem kotičku, so spet začeli. Vendar je bilo doslej le eno kmetijsko predavanje. Udeležba je bila lepa, kot na vseh predavanjih v lanskem sezoni, ki se jih je udeleževalo povprečno 70 ljudi. Lani so predavanja organizirali kar na svojo roko. Nekatera so spremljali tudi barvni diapozitivi, ra-

»SLOVENSKI JADRAN«

V SLEHERNO HIŠO SLOV. PRIMORJA!

OBČNI ZBOR DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE V KOPRU

Starši - DPM je vaše društvo!

Zahtevnih vrašanj o vzgoji in varstvu naših otrok zares ni moči reševati na cesti ali v hotelu. In vendar je ta tema pogovorov med koprskimi mamicami zelo priljubljena. Toda v organizacijo, ki ji je zaupana ta naloga, zlepa ne najdejo poti. Kritika je upravičena, saj se je občnega zbora DPM udeležilo skupno z dijaki koprskih srednjih šol komaj nekaj nad štirideset oseb.

V tem primeru ne opravičuje staršev niti izgovor, da koprsko društvo prijateljev mladine ni aktivno. Nasprotno — uspehi in delo ozkega kroga ljudi, ki so za mladi rod našega mesta izvedli v razdobju zadnjih dveh let mnogo koristnih pobud, edino lahko utrjuje prepričanje, da bi s skupnimi močmi rešili še mnogo drugih nalog in bi se vloga ter delo društva zrcalilo že v življenju slednje družine našega mesta. Tako pa so nerazumevanje in zavračanje sodelovanja v DPM že dlje časa glavna ovira pri izvajanju obsežnega programa sistematične in stalne družbene skrbi za otroke.

Obračun dveletnega dela DPM v Kopru zares presega pričakovanja. Številne naloge, kot izvedba Novoletne jelke, Tedna otroka, sprejema cicibanov v pionirsko organizacijo in podobno, so bile občasne akcije. Važen poudarek daje društvu tudi praznovanju Dneva mladosti in pomladi. V tesnem sodelovanju s šolami in družbenimi in političnimi or-

ganizacijami pa so bile izvedene številne akcije od športnih tekmovanj, glasbenega tekmovanja, izletov, predavanj in podobno.

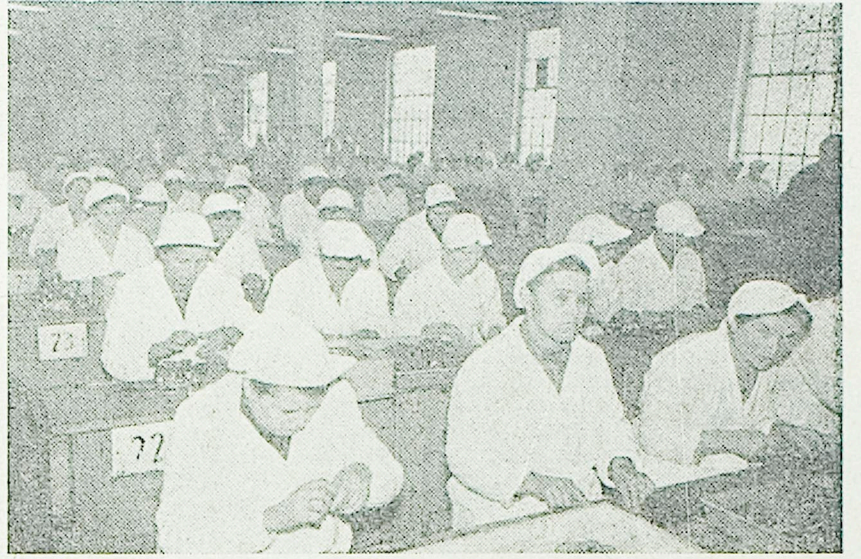
V izvajanju daljnosežnih pobud pa najbolj izstopa osnovanje pionirske knjižnice, ki ima že nad tisoč knjig. Pionirska knjižnica je v stavbi pionirskega doma in je stala okrog 600 tisoč dinarjev. Razen tega pa je prispevalo društvo tudi mnogo pri uvajanju raznih krožkov. V 15 krožkih se je stalno udeleževalo več sto pionirjev. Ta oblika dela z otroki v izvenšolskem času se je odlično obnesla, vendar bi v ugodnejših materialnih pogojih in ob zadostnem številu inštruktorjev ta zamisel še lepše uspela.

V sedanjem obdobju pa se vse močneje poraja problem prostora, v katerih naj bi se pravilno odvijalo družbeno in društveno življenje naše mladine, predvsem otrok. Zmogljivost pionirskega doma je namreč tako majhna, da nas stanje lahko resno zaskrblja. Dotok novih prebivalcev in v mnogih primerih zaposlenost obeh staršev in na drugi strani pouk v dveh ali celo treh izmenah, nalagata nam vsem, da to vrzel odstranimo. Pobuda za ureditev večjega pionirskega doma je že bila dana, zato z izvedbo tega načrta ne smemo več odlašati. Tovarišica Majda Guličeva je v svojem poročilu podčrtala naloge stanovanjskih skupnosti, kjer bodo morali osrednji nalogi —

skrbi za otroke — posvečati več pozornosti.

Pred izvolitvijo novega odbora DPM je govorila tudi tajnica Okrajne Zveze prijateljev mladine in pojasnila navzočim pomen kolektivnega nagrajevanja ob Novoletni jelki, kar bo iz razumljivih vzrokov postalo odslej redna praksa društev. Občinski štab za organizacijo letošnjega novoletnega otroškega praznovanja v občini Koper je namreč z velikim prizadevanjem izvedel nabiralno akcijo po podjetjih, ki so se rada odzvala, tako da bo letošnja Novoletna jelka bolj bogata kot kdajkoli doslej.

(bb)

Danes se stotine delavk ročno polni razne konzerve, vendar pa ima kombinat Delamaris v načrtu čim večjo mehanizacijo proizvodnega postopka, kar bo omogočilo sprostitve delovne sile in pocenitev izdelkov

In tvoje zdravje, tovarišica?

Ze pred srečanjem z delavkami v Delamarisu v Izoli smo zvedeli, da mnoga dekleta in žene v tem podjetju skrbijo bore malo za svojo prehrano. Boida se niti sedaj, ko imajo vzorno urejeno in ceneno hrano, ne poslužuje te ugodnosti. Tudi ena petina delavk.

Razlog? Vprašali smo, zakaj za-

Plašč na sliki ima velik ovrtnik, kot je zdaj v modi. Blago je karirato, zapenja se z dvojno vrsto gumbov, ovrtnik pa ima obliko pelerine

nemarjajo svojo prehrano, vendar nismo zvedeli drugega kot to, da so ob tej potrebi, ki ji sicer ne zanikajo velikega pomena, še druge, po njih logiki — še večje.

Kmalu zatem pa smo dobili v podjetju dokončno pojasnilo, ki v nobenem primeru ne opravičuje ravnanja delavk. Mnoga dekleta namreč pretirano skrbje za svojo garderobo in v mnogih primerih zanemarjajo vse ostalo.

Zares nesmiselno početje, saj bi morala biti danes že slednja naša žena toliko zdravstveno prosvetljena, da bi znala postaviti vprašanje prehrane na prvo mesto. In ne samo to. V našem gospodarskem sistemu, kjer stremimo za tem, da bi bilo vsako delovno mesto čim bolj racionalno zasledeno, kar razumljivo, terja

učinkovito delo slednjega člana kolektiva, moramo torej govoriti tudi o škodi, ki jo zaradi tega utrpí vsa skupnost.

Zares si ne moremo razlagati, da se okrog 1700 delavk in delavcev, kolikor jih zaposluje kombinat Delamaris, poslužuje odličnih malic (enolončnica 30 din, topla malica 50 din), samo okrog 500 oseb, medtem ko je za kosilo, ki stane samo 100 dinarjev, abonirano le nekaj nad petdeset oseb.

Vodstvo kombinata Delamaris zato upravičeno pričakuje, da bo poskušala že v novem letu uveljaviti svoj vpliv sindikalna organizacija in žensko društvo v Izoli, kajti v tem primeru očitno ne gre zgolj za nevednost in nepoznavanje pomena redne prehrane za zdravje. (bb)

POSTOJNA V NOVO LETO Z NOVIMI PRIDOBITVAMI

NA PRVEM MESTU - SKRB ZA MLADINO

Ker v Postojni nimajo pionirskega doma, kjer bi se v izvenšolskem času zadrževali učenci, bodo z novim letom odprli v otroškem vrtcu oddelek za pošolsko mladino. To zamisel bodo lahko uresničili zaradi večjih obnovitvenih del v vrtcu, ki sodi sedaj v vrsto najlepših in najbolj opremljenih tovrstnih ustanov v Sloveniji. Oddelek za pošolsko mladino bo vodila pedagoška moč, pravico zatočišča v tej ustanovi pa bodo imeli otroci zaposlenih staršev. Tu bodo dobili tudi kosilo. Kljub temu bo oskrbnina zelo nizka, menda najcenejša v Sloveniji. Pri izvedbi zamisli

o ustanovitvi pošolskega oddelka v otroškem vrtcu je pokazala največ razumevanja in vložila trud upravnice vrtca Marija Misljeva-Soča.

Ko so v Postojni ukinili z novim letom šolsko kuhinjo, kjer so dobili dijaki-vozači in vajenci topel opoldanski obrok, zaradi pomanjkanja prostorov ni bilo drugega izhoda in precej mladine zaradi tega ni imelo redne prehrane. V splošno zadovoljstvo dijakov in vajencev pa bodo že z novim letom omogočili vsem prizadetim redno prejetje opoldanskega obroka v dijaškem domu, kar se bo nedvomno ugodno zrcalilo v uspehu v šoli in pri uku vajencev.

1600 OTROK DOBIVA TOPLE MALICE

Šolska mlečna kuhinja v Postojni dela nadvse zadovoljivo. 1600 otrok dobiva tople malice, čeprav jim tudi tukaj povzročajo pomanjkanje primernega prostora za pripravljanje hrane precej težav. Nekateri razredi imajo tudi pouk v treh izmenah in je zaradi tega delo šolske mlečne kuhinje precej razdrobljeno.

Iz gornjega ni težko razbrati, da v Postojni zelo prizadevno rešujejo vsa vprašanja v zvezi s prehrano šolske in vaješke mladine. Najbolj jih pač tare pomanjkanje denarnih sredstev, vendar z dobro voljo in s skupnimi napori sproti rešijo vsak preč problem. b

Okrajna skupščina DPM

Medtem je bila tudi skupščina Okrajne zveze društev prijateljev mladine v Kopru. Številni delegati, ki so se udeležili tega važnega zasedanja, so v plodni diskusiji in iz gradiva poročila, ki ga je podala tajnica ZPM Ida Gec, nabrali mnogo koristnih navodil za uspešno delo društev po naših občinah. O delu skupščine bomo še poročali v prihodnji številki našega lista.

Gospodinjski koledar 1960

Tisk je ena od vidnih dejavnosti Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani, ki se pri nas s svojim delom čedalje močneje uveljavlja. Tu nimamo namena, da bi obširneje razpravljali o publikacijah, ki jih je zavod izdal, temveč bi radi povedali nekaj besed o letošnjem Gospodinjskem koledarju.

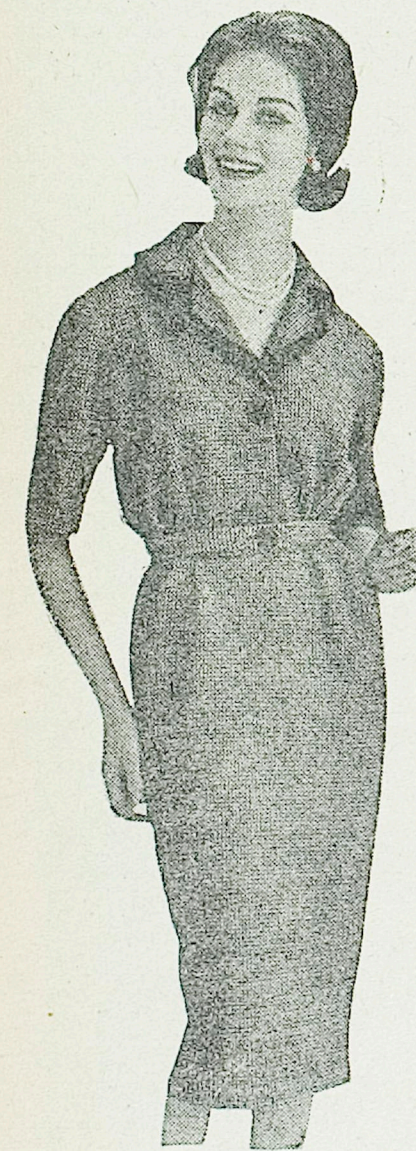
Gospodinjski koledar, ki ima s knjigovodsko prilogo vred 16 tiskovnih pol (eno polo več kot lani), je še bolj urejen kot prejšnja leta, vsebinsko pa pester in zanimiv.

Ker nam je prostor pičlo odmerjen, bomo omenili samo nekaj stvari.

Najprej tiste, ki se tičejo zlasti gospodinj. Te bodo posebno vesele preprosti, a skrbno izbrani jedilniki in receptov z juhami, prilogami, prikuhami, sladicami itd., ki bodo nadomestili skoraj majhno kuharsko knjigo. Marsikatera gospodinja rada, če utegne, splete kako jopico ali pučev. Navodil in vzorcev za pletenje je v koledarju nad 20 strani, posebej so upošteevane razne drobne pletenine.

Clanki so posrečeno izbrani in jih bo vsakdo rad prebral. Posebno pozornost zasluži perspektivni, načelni članek tov. Vide Tomšičeve o problemih naše družine. Vsakdo bo z veseljem prebral tudi članke dr. Merljakove o odnosih med zakonci, članek dr. F. Misa o higijenski ureditvi doma, dr. Novak-Rejčeve o kozmetiki in gospodinjskem delu, dr. Konjajeve o otroških boleznih, inž. Zugla o detergentih in druge. To je seveda le drobec iz bogate vsebine, v katero so vključeni še številni članki iz najrazličnejših drugih področij, najdemo pa tudi obilo leposlovja, zanimiv drobiž, šale, nasvete in ne nazadnje tudi veliko nagradno anketo.

Knjiga je tudi grafično lepo opremljena, tako da se bo letošnji Gospodinjski koledar uvrstil med naše najboljše koledarje. Cena koledarja z knjigovodsko prilogo vred je 350 din.

Možstavná in praktična obleka, ki jo vidimo na sliki, je iz drobno karirastega blaga. V pasu ima nekaj mehkih gub, ovrtnik pa je okrašen z resicami v temni barvi. Rokavi bodo lahko tudi dolgi

Iz zlate dobe paketov

»Oprostite, prijatelj, samo eno besedo!«

»No,« je rekel Lovre oblastno. »Na dan s tisto besedo!«

»Imam doma ženo, ki je težko bolna, in pet otročičev, od katerih je najstarejši tri leta star! Žena je šibkega srca in zdravnik ji priporoča kavo. Ali kje naj jaz to kavo dobim? Ko sem videl vaš prijazen obraz in obilni paket, ki ste ga dobili, me je obšlo upanje, da ste morda

FRANCE MAGAJNA

med drugim dobili tudi kaj kave. Če je to res, vas lepo, lepo prosim, prodajte mi je vsaj en funt. Usmilite se uboge matere, ki utegne vseh šest neboljnih otročičev nenadoma zapustiti!«

Lovre je bil dobra duša in ga je vsaka tudi tuja bridkost globoko pretresla. Takoj je položil paket na mizo in ga začel razvezovati. Kmalu je potegnil iz njega funtni zavitek Maksvelove kave.

»Na!« je rekel oblastno. »Tu imaš skoro pol kile žgane kave in plačal mi boš zanj polnih osem sto din. Imam dolgove in bi jih rad poravnal. Če tega ne zmoreš, pa pušči. Saj nisem jaz odgovoren za tvojih sedem otročičev. Tvoja skrb so in ne moja.«

Pohlevni možakar ni rekel niti besedice. Segel je v žep in odšel osem sto dinarjev. Bila sta zadovoljna oba, Lovre in on, in sta se ločila kot najboljša prijatelja.

Lovre je prišel domov in je s paketovo vsebino osrečel še nekatere bližnje sode, zlasti postrežljivega sodega Zalaznika. In po tistem je Ljubljaničica prav tako tekla proti vzhodu kot zmeraj.

Teden pozneje je prejel Lovre pismo od strica. Prav zanimivo pismo. Za novicami o svoji družini, o zdravju in vrenemu je stric še tole pripisal:

»Odkar Ti je žena poslala paket, so pretekli že nekateri tedni. Moral bi Ti pisati takoj, pa sem odlašal od dneva do dneva; saj veš, da se pisarije bojim. Upam, da nisem nič zamudil. Sam si mi sporočil, da rabi paket dva, pa tudi tri mesece, da pride od tu do Tebe. Ko boš to pismo bral, bo paket že zmeraj na potu, dolgo pa ne boš več čakal nanj. V paketu boš našel tele stvari: (sledi seznam). Posebno Te pa moram opozoriti na tisti zavitek Maksvelove kave. Ze dolgo sem razmišljal, kaj bi Ti lepega poslal za spomin. Vse, kar Ti moja stara od časa do časa pošlje, vse je že rabljeno blago, ki ga tukaj dobimo zelo poceni. Moja želja je zmeraj bila, da bi Ti podaril kaj dražjega, lepšega in trajnejšega. In sem se odločil, da Ti kupim zlato uro. Kupil sem jo in plačal za njo sto dolarjev in to Ti le zato povem, da boš poznal njeno vrednost, če bi kdaj prišlo do tega, da jo prodaš. Ker se rado dogodi, da se taka draga reč med potjo izgubi, sva z ženo razlepila zavitek Maksvelove kave, potopila uro vanj, ter ga znova skrbno zalepila. Ko boš prejel paket, le previdno odpiraj kavin za-

vitek, da Ti ura na tla ne pade...« In tako dalje.

Ko je Lovre prebral pismo do tu, je skočil pokonci in zatulil kakor bik na gmajni. V naslednji minuti je že planil skozi vrata in dirjal kot blazen proti kamenitemu poslopju v centru mesta. Solznih oči je moledoval okoli poštnih uradnikov in okoli vseh ljudi, ki so takrat slučajno bili tam, naj mu vendar kdo pove, komu je on pred tednom prodal zavitek kave. Kdo je bil tisti, ki jo je bil od njega kupil? Nihče ni vedel takrat in nihče ne ve tega še danes.

Od takrat dalje prihaja Lovre ob vsaki priložnosti na »velko pošto«, tava po vežah in hodnikih kakor izgubljeno bitje in srepe strmi v vsakega, ki vstopi ali malce hitreje odhaja.

Pravijo, da je bila beda in pomanjkanje med prvo svetovno vojno in takoj po njej celo hujska kot med drugo in pozneje. Druga vojna je bila brez primere groznejša od prve, saj ni bilo nikjer določenih front, fronta je bila pač povsod in preko vse dežele. Po hribih in dolinah so gorele vasi in v njih živina in tudi živi ljudje. Vsi, ki smo bili v to borb zapleteni, smo čakali smrti tako rekoč vsak hip. Nismo se niti čudili, ko smo čuli o ubojih. Poslovlil se je od mene prijatelj zvečer, naslednji dan sem čul, da so ga ubili. Spomnilli smo se ga na sestankih z nekaterimi stavlki ter se nato menili drugo. Sovražnik je besnel in je moril vse vprek. Trdovratni odpor naroda je pa naraščal čedalje bolj.

★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★

DELO IN PROGRAM ZALOŽBE LIPA 1959-60

Podobno kot v šoli, tudi pri izvajanju knjižnega založniškega programa koledarsko leto ni najpraktičnejša časovna enota za ugotavljanje uspehov in pomanjkljivosti. Knjiga napravi večasih od programa mimo priprave rokopisa, izdelave knjižne opreme, ureditve avtorizacije, tiska, korektur in knjigovodstva do knjižarne kaj dolgo in zamotano pot.

Založba LIPA je letos razen nekaterih del, ki so izšla z zamudo še iz lanskega programa, vse svoje knjige tiskala v domači tiskarni. Razveseljivo je, da te knjige, ki jih je tiskala CZP Primorski tisk, v ničemer ne zaostajajo za drugimi, tisk pa je celo kvalitetnejši. Takšna osamosvojitve založbe v novem združenem podjetju — lastna tiskarna, knjigovodnica in klišarna — je bila uspešna: v koledarskem letu 1958 je izšlo 12 del (14 knjig), letos pa 19 (od tega 3 tik pred koncem leta) — Hugo ČLOVEK, KI SE SMEJE, Popov TOLE PAŠA, Sagan TISTI NJEN NASMEH,

Traven MRTVAŠKA LADJA, Woolf VAS V DZUNGLI, Eskelund MOJA ŽENA KITAJKA, Glenwood Clark THOMAS ALVA EDISON, Strniša MOZAIKI (pesmi), Erjavca ŽIVALSKA PODOBE, Moravica RIMSKE ZGODBE, Severin ZAKLAD ILIRSKIH GUSARJEV, J. L. Latham SREČNO, KAPITAN BOWDITCH, In-golič NA SPLAVIH, Vuk ZEM-LJA NA ZAHODU (izbor), Firm USKOŠKA NEVESTA, B. Kone-ski — I. Minatti VEZILJA (pesmi iz makedonščine), N. Shute SKOZI PEKEL MALAJE, P. Burgess NA OTOKU GOBAV-CEV, (izbor) LADJA NA OB-ZORJU; z letnico 1959 pa jih bo izšlo z manjšo zamudo še 7, ki so v tisku — Prešeren SONETNI VENEC (izvirni barvni linorezi Miha Maleša), Chevallier CLO-CHEMERLE, Fallada VSAKDO UMIRA SAM, Soubiran LJUDJE V BELEM (I. in II. del), Vasja Ocvirk SONCU NI VERJETI (drugi roman iz obljubljenega trilogije) in Guček POČAKAJ DO PRIHODNJE POMLADI. Nazadnje navedeni dve deli s tematiko narodnoosvobodilne borbe izdaja založba LIPA v počastitev 40. obletnice ZKJ. V letu 1960 bo založba praznovala tudi izdajo svoje stote knjige!

Letos je dosegla založba najpomembnejše uspehe s svojima zbirkami »KOPER« in »PORTO-ROŽ«. Razen tega je za novoletni čas organizirala 10 knjižnih zbir z izdatnim popustom.

Predzadnjo soboto se je sestal v Kopru Založniški svet Založbe Lipa in razpravljal o dosedanjem založniškem delu ter programu za leto 1960, ki naj bi vseboval novo zbirko sodobne slovenske poezije, vsaj troje dobrih del sodobne domače proze, delo primorskega avtorja (izbori in klasi-ki), dvoje ali troje del mladinske književnosti, dve knjigi iz zabavne in poučne knjižnice, dvoje del poljudnoznanstvene litera-ture, dva potopisa, deset romanov klasične in predvsem sodobne svetovne literature (obvezno: italijanski in jugoslovanski avtorji, sicer pa različne narodnosti in tematike) in drugo.

Razen drugih del, ki še nimajo urejene avtorizacije oz. so še v oceni, bi našli: Franceta Pi-bernika pesniška zbirka BRE-GOVI OSTANEJO, novelistično zbirko Cirila Kosmača, Damira Feigla humoreske OB OBRATU STOLETJA (izbor), Simon Gre-

gorčič IZBRANE PESMI; nada-lje tuja dela — SKRIVNOSTNO POTOVANJE (Harry Kullman), TUTI-NAMEH (Pripovedi Sul-tanove papige, izbor in prevod Siegfried Schaarshmidt), ČU-DEŽNA URICA IN NEZADO-VOLJNI ZAJCEK (Marie Maje-rová), PLANET SMRTI (Stani-slav Lem), PUSTOLOVSKE ZGODBE (Jack London), KNJI-GA SEDMIH MORIJ (Peter Frenchen), SPOZNAJMO ZNA-NOST (William H. Crouse), LOV NA MORSKE POŠASTI (B. A. Tekovič), MOANA (Bernard Gor-sky), SRCE ZA AFRIKO (Ernst Kienburg), MRTVO MESTO HA-RA-HOTO (P. K. Kozlov), ZLA-

TO PERO (Bernard Grun), PA-TRICIJA IN LEV (Joseph Kes-sel), SEDEM BRATOV (Aleksis Kivi), ALŽIRSKA TRILOGIJA (Mohamed Did), URALSKO ZLA-TO (Mamin Sibirjak), GORA JE MLADA (Han Suyin), NAJMLAJ-SI OD TISTI (Jens Bjorneboe) ANGELIQUE (Sergeanne Golon), PREKLETSTVO RIBIŠKE LAD-JE CHARON (Ewart Brookes), PLES NA TEHTNICI (Josef Se-kerja), NOTRANJI BES (Kamala Markandaya), NOČNE PTICE (Dušanka Topovič-Dorofejeva) in drugo. Imena italijanskih avtor-jev in naslove drugih del iz pro-grama bo Založba objavila ka-sneje.

VLADO FIRM

Uskoška nevesta

Zgodovinska povest iz XVI. stoletja — Izdala založba Lipa v Kopru — Opremil Emil Marinšek

Po ozki poti, porasli z mahom, so tiho jezdili skozi mlado goščavje. Pomikali so se previdno, ko se je zasvetlikalo skozi goščavje, je Jure dvignil roko. Raz-jahal so in pustili stražo pri ko-njih. Čim bliže so prihajali po-čivajočim turškim oddelkom, tem razločnejše so slišali tujo govo-rico. Turki so taborili na koncu razdejanje vasi.

V sredi polkroga vozov, nalo-ženih s plenom, se je belil velik šotor, na katerem je frfotal dolg konjski rep. Pod njim pa je pla-polala v vetru zelena zastavica z zlatim polmesečem. Kazimbeg, velik in slok poveljnik številne turške čete, je poležaval na svi-leni blazini in se s komolci opi-ral nanjo. Srebrne ostroge na škornjih so se zadirale v mehko svilo. Male mongolske oči pa je upiral v petorico mladih deklet, ki so z zvezanimi rokami stale pred janičarskim poveljnikom. Krivogledi tolmači, ki je stal ob njegovem vzglavju, je pazil na vsak gib svojega poveljnika.

»Pri Alahu, plesnivec, brž raz-veži roke svetlolaski!« je ukazal tolmaču. Njen uporni pogled ga je jezil. »Od kod je?« je vprašal in vstal.

»Visoki gospodar, ujeli smo jo na Koroškem. Prav divja mačka je. Glej, kako piha.«

Surovo jo je zgrabil za lase in jo povlekel naprej, pa se je brž umaknil. Na njegovem komolcu

so se poznali zobje. Zavihal si je široke rokave in jo plosknil po licu, da se je jetnica opotekla. »Pojd in poklič janičarje, ki so se izkazali v boju,« je ukazal Kazimbeg in si ogledoval zalo dekle.

Kmalu so pogledali v šotor po-dolgovati in brkati janičarski ob-razi. Janičarji so vstopili in se globoko priklonili poveljniku.

»Ho, sablje janičarske, izberite lepoticke in se veselite,« jih je po-zval okrutni poveljnik, »in po-tem naj splavajo v Turčijo.« Oči so se mu zaskrile. »Dovolj jih še naberemo do meje.« Stopil je tesno k plavolaski. Dekletu je za-stal dih, roke so se ji brezmočno povesele. Njegova roka je drsela po njenih naglo dihaajočih prsih. A že so jo zgrabile močne in trde janičarske roke. Kos za kosom obleke je padal na svilenno bla-zino. Dolgi razpletjeni lasje so za-krili njeno goloto in ko je padla na kolena in se ji je obraz zaril v modrikasto svilo široke blazine, je strahoten krik napolnil šo-tor, se odbil od sten in skozi od-prtino planil v mrak. Njene ro-ke so se še oklepale begovega vratu, ko ji je ostrí handžar že do ročaja tičal v plečih. Njen o-časi ga je izvlekel najbližji ja-ničar, ga obrisal od negibno te-lo mladenke in ga zataknil za pas. Sojetnice so otrpnile od gro-ze. Kazimbeg se je še držal za vrat in strmel v janičarje. Sapa

mu je pihaje uhajala iz nosa. Po-pleknil je in zgrgal: »Psica!« Z očmi je preletel otrple ujetnice ter še rdeč v obraz zavpil: »Stran z njimi!« Brki so se mu stresli in krčil je roke kakor mačka kremrlje. Legel je na blazino, katere vogal se je namakal v kr-vi, in čakal. V šotoru je bilo sli-šati le pridušeno stokanje in je-čanje. Mladenke so ležale na tleh. Vsaki je klečal na prsih janičar in jo pritiskal s koščanim kole-nom. Okoli vratu pa so se jim ovijale svilene vrvice ter se po-časi in neizprosno zategovale.

NOVE knjige

BLAŽE KONESKI

VEZILJA

Pri založbi »Lipa« v Kopru je te dni izšla drobna knjižica s pesniško zbirko Blaža Koneskega. Iz nje diha nenavadna pesniška sila. V naši po-ziciji pomeni »Vezilja« odkim od kon-ventionalnih oblik, je znova zbujena vera v domačega avtorja in našo poezijo. Ze poprej je nekdo zapisal o poeziji Blaža Koneskega, da je ka-kor tisto potrpežljivo, vztrajno pre-pietanje rdečih in črnih nití v naših narodnih vezilih. »Vezilja« pa je nova, zlata nit, svetlejša in sugestiv-nejša od drugih.

Knjižico je prevedel Ivan Minatti, opremil pa Jože Brumen.

ALEKSANDER VOJINOVIČ

PONOVNO SVOBODNI

Knjiga je te dni izšla pri založbi Borec v Ljubljani — Prevedel Franček Bohanec — Oprema V. Lakovič

Narodni heroj Aleksander Vojino-vič, polkovnik JLA, je spomladi 1941 izvršil atentat na hotel »Park« v Ni-šu, pri katerem je bilo ubitih in ran-jenih 30 nemških oficirjev. Marca 1942 je bil kot komandir čete Toplič-kega partizanskega odreda zaradi iz-daje četnikov ujet in predan Nem-cem. Z ostalimi ujetimi partizani so ga Nemci odpeljali v Avstrijo, kjer so v raznih taboriščih formalni trans-porte za uničevalna taborišča na Norveškem. Od prvega dne ujetni-štva ga ne zapusti odločitev: Na svo-bodo ali v smrt! In tako nam avtor opisuje v tej knjigi dramatski zaplet pobege iz taborišča, dokler ne dose-že partizanov na Pohorju. S tem nam odkriva zanimive dokumentarne po-datke o organiziranem begu še osta-lih srbskih in hrvaških partizanov iz avstrijskih taborišč na Pohorje, kar nemalo dopolnjuje zgodovino Pohor-skega bataljona. Ob koncu vojne je bil Vojinovič s partizanskim imenom Vojin namestnik komandanta 15. slo-venske divizije.

JOŽE PAHOR:

MLADOST NA KRASU

Jože Pahor je svoje delo »Mladost na Krasu« posvetil v spomin svoji materi. V njem nam pisatelj opisuje trdo in težko življenje matere, ki je morala na dnino, da je lahko pre-življala sebe in malo družino, ter svo-ja otroška leta, polna trpkih in žalostnih spominov. Knjigo je izdala za-ložba Mladinska knjiga, ilustriral pa jo je Ivan Vari.

WILHJALMUR STEFANSSON:

ESKIMUR KEK

Zanimiva knjiga o malem eskim-skem dečku Keku bo gotovo priteg-nila pozornost mladih bralcev. Z na-petostjo bodo sledili Keku pri nje-govih podvigih, pri njegovem vsakda-njem delu in življenju, ki je tako različno od dela in življenja naših otrok in prav zaradi tega zanje bolj zanimivo in privlačno. Delo je pre-vedel Rudolf Kresal, ilustriral Karel Zelenko, izšlo pa je pri založbi Mla-dinska knjiga.

ANTON INGOLIČ

Vidim te, Veronika

Odlomek iz istoimenske povesti iz zbirke sedmih novel in povesti, ki je te dni izšla pri založbi Obzorja — Opremila Jakica Acetto

Peter je položil košaro v mah. Nenadoma mu je bilo tesno pri srcu. Čutil je, da je je Jelka tako sam, kakor še ni bil.

»Dolgo te tedaj ni bilo,« je rek-la Jelka, si poiskala primerno mesto in sedla. »Bala sem se že, da je kaj narobe. A si le prišel. Potem sva morala spet dolgo čakati. Šele ko me je stari žagar spravil na varno, sem se pomiri-la.« Oprla se je na roke in slast-no vdihovala po smrekah dišeči zrak. »Drugače diši kot v bolniš-nici, kaj?«

Peter je odvrnil pogled od nje, se prestopil in le sedel. Tako bli-zu mu je bila, da bi ji lahko polo-žil levico okoli vratu in jo pol-jubil.

»Še veš, kaj si mi obljubila na tem mestu?« je vprašal, da ne bi čula, kako mu bije srce.

Jelka se svoje obljube ni spom-nila. Ko ji je Peter ponovil nje-ne tedanje besede, je dejala s samozadovoljstvom: »Vidiš, Peter, da sem držala besedo, vidiš, da se je zgodilo, kakor sem napo-vedala!«

»Vidim, vidim,« je pritrdil Pe-ter.

Bolje bi bilo, če bi bila odšla dol do žage in poiskala Irga; vsi skupaj bi sedli na žagarski voz, ki ob nedeljah počiva, in se po-govorili o tistih in sedanjih časih. Ne, ne, prav je, da sta zavila semle na mah. Lepo je tu, če-prav mu primanjkuje zraka in mu srce razbija v pretresnih pr-sih. Ozrl se je po Jelki: smehlja se, zobje se ji bleščijo, izpod tem-nega krila se ji bliska belo koleno.

Jelka je legla v znak. Po vsem telesu jo je prehajala prijetna utrujenost. Kaj vse je doživela od tistega časa, ko jo je Peter prinesel semle v košu! Najprej zdravljenje v partizanski bolniš-nici, potem služba v isti bolniš-nici. In tisti povojni meseci: pra-va pijanost! Ni se spraševala, kdo je, od kod je prišel, kam od-haja, samo da je bil čeden in je znal ljubiti! Tisti časi so nepo-novljivi. Šele na jesen se je za-čela trezniti. Toda iztreznila se še ni. Kdaj se bo? Sicer pa: če-mu? Tako življenje je najlepše. Zanj se ima pravzaprav zahvaliti temule fantu. Če ne bi bil tako prisenben in pogumen, bi bilo po-njej.

»Peter, Peter,« je zašepetala z na pol zaprtimi očmi.

»Kaj je, Jelka?« je vprašal Pe-ter z glasom, ki se je njemu sa-memu zdel čuden, kakor se mu je zdelo vse nenavadno in čudno.

»Hvaležna sem ti za to pot, prvič in tudi zdaj,« je rekla Jel-ka in stegnila roko proti njemu. »Sedi bliže, Peter!« Ko se je pri-maknil k njej, mu je segla v la-se. »Lepe lase imaš. Ze tedaj sem jih opazila.«

Petru je šinila kri v lica. Bilo mu je, da bi zgrabil njeno roko in si jo pritisnil na prsi ali se pri priči dvignil in se skozi goščo pognal dol k jezu.

»Če bi bilo treba, še enkrat bi storil, kar sem storil,« je izjekljal Peter.

»Eh, kaj boš govoril,« je zakli-cala Jelka važljivo, »skloni se rajši in me poljubi!«

Sklonil se je, zaprl oko in jo poljubil.

»Jelka, Jelka!« je ponavljal ves zmeden.

Jelka se je nekaj časa predaja-la njegovim poljubom; ko pa je videla, da je še vedno boječ, ga je vsa razgreta privila nase.

RAZPIS

»Kajuhovih nagrad«

Z namenom, da bi narodnosvobo-dilna vojna slovenskega naroda do-bila v slovenski književnosti še večji poudarek in z namenom, da bi pi-satelje, pesnike in druge umetniške oblikovalce ter zgodovinarje, zlasti pa vse, ki so kakorkoli sodelovali v NOV, še bolj zainteresirali za ustvar-janje del iz narodnoosvobodilne voj-ne, je Upravni svet založbe »Borec« v Ljubljani na svoji prvi seji dne 22. IX. 1959 sklenil prikrat razpisati »Kajuhove nagrade«, ki obsegajo

I. nagrado 300.000 dinarjev

II. nagrado 200.000 dinarjev

III. nagrado 100.000 dinarjev

Kajuhove nagrade se podeljujejo za izvira in še ne objavljena dela in sicer: a) za literarna dela — roman, povest, pesniška zbirka; zbirka no-vel, dramska dela; b) za dokumen-tarna dela; c) za spomine; d) za ilu-stracije in opremo knjig.

Za Kajuhove nagrade pridejo v po-štev le dela, ki obravnavajo temati-ko iz narodnoosvobodilne vojne Slo-venije in sicer: partizanstvo, ilegala, predvojno partijsko in delavsko raz-redno borbo, koncentracijska tabo-rišča, zapori ter zgodovinsko znan-stvena dela s tega področja.

Avtorji, ki se potegujejo za Kaju-hove nagrade, morajo svoja dela predložiti v dvojniki ocenjevalni ko-misiji, ki jo vsako leto sestavi Upravni svet založbe. Avtorji morajo predložiti svoja dela pod šifro, v za-pečateni kuverti pa svoj točen na-slov. Avtorji lahko konkurirajo z več deli, vendar pa mora biti vsako delo posebej šifrirano. Na natečaju za Kajuhove nagrade lahko sodeluje-jo vsi državljani FLRJ, proti kate-rim ni uveden kazenski postopek.

Zadnji rok za oddajo del je 30. de-cember 1960.

Rokopise je dostaviti z označbo »Kajuhove nagrade« na naslov:

Uredništvo Založbe »BOREC« Ljub-ljana, Titova 17.

Vsa nagrajena dela bo odkupila Za-ložba »BOREC« s posebno pogodbo z nagrajenimi avtorji.

Nagrade se bodo podelile ob Dnevu oboževane vstaje slovenskega naroda 22. junija 1961.

Upravni svet Založbe »BOREC« v Ljubljani

NOVE knjige

PROTEUS STEV. 3

Iz vsebine:
Alek Strojnik: Elektronska sonda — mikroskop bodočnosti?; Rajko Pav-lovič: Geološki sprehod po gramoz-nih jamah Ljubljanske kotline; Pri-moz Schauer: Podobnost med koar-cevati in protoplazmo; Janez Strnad: Odkrivanje jedrskih eksplozij; L. Cermelj: Petindajsetletnica Priro-doslovnega društva — A. Strojnik: Kolokvij iz elektronske mikroskopi-je; L. Cermelj: Slike nevidne strani Lune; P. Kunaver: Ob sončnem mr-ku; L. Cermelj: Nobelove nagrade za l. 1959; L. Zor: Botanična ekskurzija v Iški Vintgar; Drobne vesti — J. Hadži: Novi izsledki o razmerju med celicnim jedrom in citoplazmo; M. Kalisnik: Človek je preživel enour-no klinično smrt; F. Sušnik: Nekaj o pomarančih; S. Michieli: Papirna kro-matografija — nova metoda za dolo-čevanje živalskih vrst; D. Novak: Vražji kotel pri Tonionu; S. Michieli: O stanovanjskem problemu pri čebe-lah; M. Feigel: Opazovanje Luninih kolobarjev v Ajdovščini; Knjižne no-voosti — A. Strojnik: Elektronska mi-kroskopijska (L. Cermelj); Za bistrre glave; Prejete knjige.

Prešernova družba članom za leto 1960

Te dni so imeli poverjeniki Prešernove družbe dosti hvaležnega dela. Radovednim in pričakujočim stalnim članom so prinesli vsakemu po devet, v živobarvne platnice vezanih knjižic in jim s tem dali sredstvo za preganjanje dolgočasje v razvlečenih zimskih večerih. S čim so postregli letos?

55.000 članov! V šolskem jeziku bi rekli, da je več kot odlično, če ima kaka knjižna družba toliko članov. To pomeni, da je približno vsak trideseti Slovenec dobil nekaj lepih knjig. In če smo optimisti in dopustimo, da ima vsak izmed naročnikov šest dobrih prijateljev, potem bo te knjige bral skoraj vsak peti Slovenec. Res je, da smo s temi računi širokogrudni, saj kdo pa pri načrtih za boljše bodočnost ni, toda neizpodbitno drži, da je družba s toliko člani pomemben oživiljalec in usmerjevalec branja med širokimi ljudskimi množicami.

Prešernova družba je prodrila domala že v najbolj zakotne slovenske vasi in opravlja tam kulturno poslanstvo, kakršnega nekdanje tovrstne družbe niso hotele ali pa niso mogle sprejeti na svoj program, ker so bile politično, svetovnonazorsko ali kakorkoli že vezane na določen izbor in določeno smer. Ker je v današnjem času prodrila zahteva: znanost in kulturo ljudstvu, je možno začrtati take okvire dela, da v njih ne more priti do nobenega namernega zavajanja ljudi in do nobenega prikrižanja pomembnih znanstvenih, kulturnih ali političnih dobrin.

Da je knjižna politika Prešernove družbe zasnovana po načelih, ki hočejo bralcem dati kar največ, lepo pričajo tudi letošnje knjige, ki jih pošilja na trg. Kot posebno pomembno pozitivnost med knjigami letošnje izdaje naj omenimo ponatis Cankarjevega Hlapca Jerneja, Koledar Prešernove družbe za l. 1960, dalje pa še opis naše države v knjižici Naša domovina Jugoslavija. Najbolje pa bo, da na kratko preletimo vse knjige in poiščemo zrnje. Daleč najbolje pa seveda bo, če vsakdo bere sam.

NASA DOMOVINA JUGOSLAVIJA je redna knjiga zbirke za leto 1960. Njen pisec Fr. Planina nas na 243 straneh vodi skozi zemljepisno, narodnostno, kulturnozgodovinsko in gospodarsko zelo raznoliko domovino. Metodo dela mu je narekovala politična razdelitev na republike in pa poseben namen te poljudne izdaje, ki ni mogel biti daleč od priročnika za manj zahtevne turiste. V strokovno vrednost se ne moremo spuščati, saj sprito piševega ugleda ne moremo podvomiti v natančnost, povedati pa kaže, da knjigo zelo poživljajo živahne ilustracije. Toliko tako bogatih, po motivih tako raznovrstnih in morda še nikoli opaženih slikovnih podatkov o Jugoslaviji v eni knjigi je moči najti samo še v znanstvenih izdajah.

ANTON POLENC: ŽIVALSKI SVET. To je nadaljevanje že lani izdane knjige pod istim naslovom prav tako pri Prešernovi družbi. Delo ni izšlo v redni zbirki, temveč kot doplačilna knjiga za leto 1960. To pot nam je priznani prirodoslovec zbral nekaj osnovnega o načinu življenja pri živalih v obetajočih in gorskih predelih. Blagor otrokom, ki bodo to delo brali. Ako imajo količkaj navdušenja za naravo, se bodo ob tekoči besedi in ob poživljajočih slikah marsičesa naučili, med drugim zlasti spoštovanja do narave in do njenih prebivalcev.

FRANCE BEVK: VIHARNIK, redna knjiga za leto 1960. Pisatelj je v tej povesti ponovno potrdil svoj sloves ljudskega pripovednika. Z njo posega v svoje domače okolje, v Baško dolino. Vzel si je realističen zemljepisni okvir, kar je v skladu z ljudsko povestjo. Po snov pa je posegal v Napoleonove čase, v leto 1812, to je v čas dramatičnih dogodkov v Evropi, ki so usmerjali življenje tudi v slovenskih pokrajinah. Opisuje namreč življenje skrivavca Krištofa, njegovih sorodnikov in njegovih bližnjih, pri tem pa dobro riše gospodarski in družbeni položaj na slovenski vasi v tistem času. Delo je precej romantično pobarvano in bo zaradi tega gotovo našlo mnogo bralcev.

VENCESLAV WINKLER: POT NA LIŠEC, redna knjiga za leto 1960. Ta povest, ki je prav tako pisana po zahtevah ljudske pripovedi, obravnava droben dogodek iz partizanskega življenja na Dolenjskem. Prav zato, ker je droban in kljub temu

zahteva veliko napora, ta dogodek sili bralca, da pomisli, koliko naporov in žrtve je bilo treba, preden je bil naš narod politično in gospodarsko ter kulturno svoboden. Povest govori o pogumnem dečku Primožu, ki skozi nevaren teren varno pripelje tri partizane od Muljave do Lisca na Dolenjskem. Z eno besedo, delo je še en kamenček v mozaiku, iz katerega bo počasi zrastle prava podoba NOB.

HANS RUESCH: NA VRHU SVETA, redna knjiga za leto 1960. V tem potpisnem romanu-povesti vzemo nešteto presenetljivo zanimivih stvari iz življenja Eskimov, ljudi, ki živijo na skrajnem severnem delu Zemlje. Pisec je sem pa tja nekoliko preracunljiv, kot vsakdo, ki piše potopise, večinoma pa delo daje vtis, da je pisano po lastnih pisateljevih izkušnjah. Posebno privlačne so tiste strani, kjer so popisani običaji preprostega snežnega ljudstva.

IVAN CANKAR: HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA, izšlo kot izredna knjiga za leto 1960. Najbolj slovenska izmed vseh slovenskih knjig je dobila široko pot tja, kjer je nastala. Najbolj slovenska, pa naj bo Jernej simbol kmeta, delavca ali pa vsega našega naroda skozi dolgo temno zgodovino. Lepše kot z izdajo te knjige ni mogla založba počastiti 40-letnice KPJ. Oprema S. Pengova je za spoznanje preokorna, kajti s prekomernim povečanjem Jernejeve moči v realnem okolju je dosegel, da opazovalec ne verjame upodobitvi. Dosti bolj tehtna in pomembna pa je uvodna beseda Borisa Zihlerja. Zihlerl je postavil novelo v pravo družbeno okolje in s tem na trdna idejna tla marksizma. V pesniškem zanosu izrečene Prijateljve besede, da je Cankarjev Jernej svetovno mogočnega prepesnitev Komunističnega manifesta, so dobile pravo podlogo.

Razen teh šestih knjig imamo v letošnji zbirki še tri: »Domača dela in popravila«, »Koledar Prešernove

MILAN NIKOLIČ: PRSTAN Z ROŽO

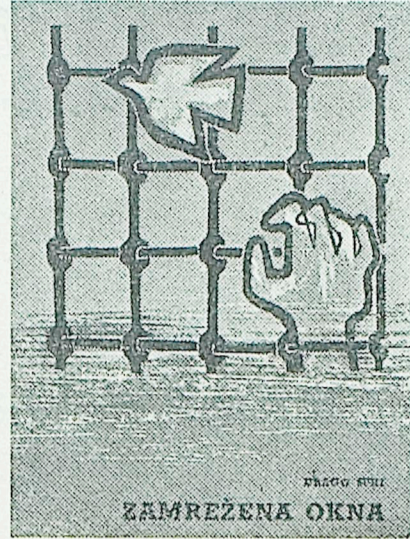
»Prstan z rožo« je detektivski roman o uživalcih mamili in njih tihotapstvu. Pisatelj Milan Nikolič vse svoje zgodbe postavlja v domače okolje, v naša mesta, njihovo dejanje pa se razvija v našem času ali v najbližji preteklosti. Glavno v njegovih delih pa je borba proti družbenemu zlu. To moralno in vzgojno plat izraža pisatelj nevsiljivo in prepletano z vrsto originalnih in razburljivih situacij. Delo je prevedel Lojze Maruško, ilustriral pa Stefan Planinc. Knjiga je izšla pri založbi Mladinska knjiga.

družbe 1960« ter roman J. A. Caina »Poštar zvoni zmerom dvakrat«.

Posebno zanimiv bo Koledar, ker poleg člankov v zvezi s 40-letnico prinaša še vrsto poljudnoznanstvenih beležk, več nasvetov za vsak dan, navodil za kmečka opravila in podobno.

S temi knjigami je Prešernova družba postregla za leto 1960. Gotovo se bo njena tiha želja: »Z novimi knjigami v srečno novo leto!« izpolnila vsakemu bralcu.

JOŽE HOČEVAR

DRAGO SUHI:

ZAMREŽENA OKNA

Odlomek iz knjige spominov na NOB in fašistične ječe po Italiji, v katerih so trpeli naši ljudje — Izdala založba Borec — Opremil Uroš Vagaja

Torej še vedno nič! Postajali smo nestrpni. Mineval je že tretji dan mučnega čakanja. Bili smo kakor na trnju.

Ko se je zvečer zmračilo, sva se slabe volje odpravila k Sv. Ani. Tam sva naletela prav po naključju na aktivistko iz Istre. Bila pa je sestra Riharda Kneza, s katerim sva bila v koprski ječi. Povedala mi je, da je brat na svobodi in da se zdravi v neki istrski vasi. Ona pa je pravkar vzpostavila spet pretrgano zvezo med Koprom in Trstom ter se vrača v Istro.

Tedaj sva jo zaprosila, naj nama pomaga. Povedala sva ji, koliko nas je in da bi radi čimprej iz Trsta in se povezali s partizanskimi enotami.

Razveselila se je. »Že jutri zvečer pošljem kurirja po vas, da vas odpelje iz mesta! Težak kamen se nama je odvalil od srca. Torej vendar! Konec mučnega čakanja! Kot blisk se je razširila vesela novica med našimi. Vse je bilo židane volje.

Torej že jutri bomo med partizani!

Obrazi tovarišev so žareli. Okrog je šumelo kakor v panju. Vsi so se pomenkovali, razglabljali, izpraševali. Kod pojdemo? Kam? Kakšno bo prvo srečanje z našimi borci?

Šele pozno sva se odpravila v mesto.

Naslednje jutro naju je čakal v gostilni mož z naočniki. Ves vesel nama je povedal, da je zve-

za z Ronkami spet vzpostavljena, a da še ni popolnoma zanesljiva. Dal nama je denar za vožnjo za vse tovariše.

»Vozne listke kupite kar do Ronk,« nama je svetoval, »in nato poizkusite. Za vsak primer vama dam še nekaj drugih naslovov, če bi se z Ronkami ponesrečilo.«

Vsa vesela sva se mu zahvalila in odšla.

Med potjo sva premišljevala, ali bi šli v Ronke ali v Istro. Sklenila sva, da počakava z odločitvijo do večerj, ko izveva, kaj je uredila Knezova. Šele če s tem ne bo nič, pojdemo v Ronke.

Tedaj so se oglasile sirene. Pomešala sva se med množico, ki je drla po ulici iz mesta proti Sv. Ivanu.

Iz daljave se je razlegalo močno bučanje. Kmalu so se pokazali avioni. Nemška letala so se odrgala z zemlje in se zapodila med angloameriške zračne trdnjave. Pričela se je borba. Prileteli so še angloameriški lovci. Kmalu sta strmoglavili v morje dve nemški letali. Pribobnela pa je nova skupina nemških lovcev in začela naskakovati ameriške bombnike, ki so brneli visoko pod nebom. Spet je strmoglavil nemški lovec in kmalu za njim drugi. Tedaj pa se je vžgala tudi zavezniška letišča trdnjava, se zamajala, strmoglavila in tresnila v morje. Druga zavezniška letala pa so že preletela mesto.

Po kosilu sva odšla k Sv. Ani

NASA SODOBNOST ŠTEV 12

Iz vsebine:
Ivo Pirkovič: Nesmrtni helenski genij; Ivan Minatti: Tišine bi rad, Kaj naj ti dam?, Mrtev hodim po poteh življenja; Smiljan Rozman: Reka; Niko Grafenauer: Bolečina tega veka, Ostani z menoj, Bodite nežni; Leopold Suhodolčan: Drevje ob četrtkih; Obrazi — Osebnost Franceta Koblarja (Filip Kalan); Razgovori — Pota sodobne likovne umetnosti: Ali je moderna umetnost življenjska (Stojan Batič); Likovne umetnosti in nova arhitektura (Edo Ravnikar); Pota sodobne grafike (Melita Vovk); Dve vprašanji (Beno Zupančič); Razgled — Ernest Bloch (Pavle Merku); Med knjigami — Vladimir Kavčič; Ne vračaj se sam (Mitja Mejak); Veno Taufer: Svinčene zvezde (Marjan Brezovar); O dveh Goričarjevih knjigah (Vlado Vodopivec); Glasba — Monografija o Antonu Lajovu (Pavle Merku); Gledališče — Matej Bor; Zvezde so večne (Vladimir Krajč); Glose in komentarji: Še ena antologija Zorana Mišiča (Bojan Štih); Gradivo: Prispevek k zgodovini dveh antologij.

NOVE knjige

ALEKSANDER BELJAJEV:
ZVEZDA KEC

Pisatelj te fantastične zgodbe Aleksander Beljajev je »Zvezdo Keca« napisal že pred devetnajstimi leti. Takrat je bila ta zgodba že resnično fantastična po zadnjih poletih v vesolje pa se je pisatelj fantazija neverjetno približala stvarnosti. Z delom »Zvezda Kec« se nam bo odprlo okence v ta čudoviti svet, v katerega bo morda človek prodiral že v bližnji prihodnosti. Knjigo je izdala Mladinska knjiga, prevedel jo je Jože Zupančič, opremil pa Milan Bizovičar.

RUTHERFORD MONTGOMERY:
KARKAŽU

V tej knjigi, ki jo je izdala Mladinska knjiga, bomo spoznali karkažuja, ki ima še celo vrsto drugih imen kot rosomah, vulverin, požeruh in skutkov medved. Karkažu je član podlasičje družine, je pa veliko večji od navadne podlasiče, hudoobnejši, bolj premeten in neustrašen. Pisatelj je za to delo zbral same verodostojne opise resničnega življenja različnih živali, ki jih tu srečamo. Svoje znanje pa je vedno primerjal z izkušnjami drugih ljudi, ki so kakor on opazovali prebivalce divjine. Knjiga je vsekakor zanimiva in bo pritegnila bralca. Knjigo je prevedel Bayel Holecček, ilustriral pa Stefan Planinc.

DR. LAVO ČERMELJ:
Z RAKETO V VESOLJE

Poljudnoznanstveno delo »Z raketo v vesolje« je namenjeno mladim bralcem. V njem nam pisatelj na preprost način razloži, kaj so sateliti, katere pogoje mora izpolniti telo, ki naj kroži kot umetni satelit okoli Zemlje in tako naprej. Knjiga bo torej dostopna vsem bralcem, ki bodo lahko sledili pisateljevemu izvajanju, čeprav so jim osnove manj znane ali pa sploh neznanne. Knjigo je izdala založba Mladinska knjiga v knjižnici »Priroda in ljudje«.

FRANCE BEVK:
SMEH SKOZI SOLZE

V tej knjižnici, ki je izšla pri Mladinski knjigi v Ljubljani, bomo našli pisateljeve najlepše, doslej raztresene drobne spise, ki bodo tako dosegli vsi vsem ljubiteljem tople, preproste in zanimive Bevkove besede. Tukaj najdemo partizanske zgodbe, žalostne in vesele, nato nekaj drobnih spominov, nekaj šegavih zgodbic o živalih, docela pa nas prevzame nekaj starih Bevkovih zgodb kot n. pr. »Odpustnica« iz časa prve svetovne vojne. Ete opraviljujejo pisateljevo sodbo, da je v to knjižico zbral črtice, ki jih ima za najlepše. Knjigo je ilustriral Ivo Subic.

MILAN NIKOLIČ

PRSTAN Z ROŽO

Odlomek iz kriminalnega romana, ki je te dni izšel pri Mladinski knjigi — Prevedel Lojze Maruško, ilustriral Stefan Planinc, opremil Franc Šlana

Miki to noč dolgo ni mogel zaspati, čeprav je bil močno utrujen in neprespan. Premetaval se je po ležišču in misel na Sonjino smrt ga je neprestano preganjala. Dogodek sam ga niti ni toliko razburil, saj je imel trdne živce in bil že nekako navajen na podobne primere, kajti kot novinar je imel često opravila z njimi. Toliko bolj ga je vznemirjala misel na skrivnostnega človeka, ki je zakrivil dekletovo smrt. Zato je toliko bolj želel, da bi prišel Kurt, ki o njem ni niti malo dvomil, ali je ubijalec ali ni, čimprej pravici v roke. Pri tem se je Miki sam sebe spraševal, če bi morda lahko na kak način tudi sam pripomogel k uresničenju te svoje želje in o tem tudi mnogo premišljeval. Pripravljeno je bil na kakršnokoli žrtev, toda kdaj in kako? Vrstila se je ideja za idejo in kot je prišla, tako se je tudi brž umaknila drugi. Končno pa je vendarle prišel na pravo misel. In tedaj se je umiril in trdno zaspal.

Navsezgodaj zjutraj se je odpravil Miki k svojemu prijatelju na kriminalistični oddelku. Tu

mu je Mladen izročil vse Sonjino imetje — torbico.

»To je vse, kar je ostalo od Sonje,« je rekel potrto. »Verjetno je imela še kaj, toda doslej se nam ni posrečilo najti njenega stanovanja, ker ni bila niktjer prijavljena.«

»Oprostite,« je vpadel Miki Mladenu v besedo, »rad bi vas nekaj resnega vprašal.«

»Prosimo, kar vprašajte,« je pristal Mladen, ko da ga ni prav nič presenetilo Mikijevo vpadanje v besedo. »Verjetno kaj v zvezi s Sonjino smrtjo?«

»Da. Recite mi, če pač smete, kaj pravzaprav nameravate ukreniti, da bi odkrili zločinca?«

»Vse, kar je v naši moči. Toda...« Mladen se je nenadoma zresnil. »Mislim, da sva prišla oba na enako misel.«

Miki je prikimal.

»Tudi jaz mislim tako. Umor tega dekleta me je pretresel in ne bom našel miru, dokler ne bo sedel morilec za rešetkami, zato pa sem vam tudi pripravljeno pomagati in če dovolite, imam celo nekaj svojih predlogov.«

»Kar na dan z besedo.«

**SPLOŠNO STAVBENO KLJUČAVNIČARSTVO
IN KLEPARSTVO — KOPER**

želi mnogo sreče v letu 1960 vsem svojim sodelavcem,
poslovnim prijateljem in delovnim kolektivom

VSEM SVOJIM GOSTOM
ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA

p o š i l j a

KOLEKTIV

Kavarne »Loža«

KOPER

TRGOVSKO PODJETJE

Koloniale

PIRAN

nudi

v svojih poslovalnicah
vse vrste kakovostnega
prehranbenega blaga
po najnižjih
dnevni cenah
Cenjenim odjemalcem
želi
veliko delovnih uspehov
v novem letu

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI SINDIKALNI SVET

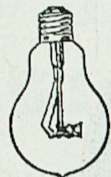
IZOLA

TER VSE OBČINSKE DRUŽBENE ORGANIZACIJE
ŽELIJO VSEM OBČANOM SREČNO NOVO LETO

VSEM DELOVNIM LJUDEM
KOPRSKEGA OKRAJA

ŽELI SREČNO IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO

**ELEKTROGOSPODARSKA
SKUPNOST
SLOVENIJE**

LJUBLJANA

KOLESA COTTUR Zastopnik najbolj znanih tovarn
Bianchi — Legnano — Bottechia
Ul. Crispi 8 Telefon 93-982

Kolesa s pomožnimi motorji — motorji MV, nado-
mestni deli za kolesa, lambrete in vespe

Želi srečno novo leto!

Trgovsko podjetje

»ISTRA BENZ« Koper

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI

želi sreče in zadovoljstva v novem letu
vsem cenjenim odjemalcem.

KMETIJSKA ZADRUGA

HRPELJE — KOZINA

želi vsem svojim članom mnogo gospodarskega
napredka in sreče v novem letu 1960

Kolektiv

Pekarne in slaščičarne Piran

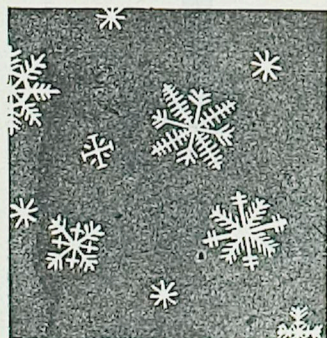
želi svojim odjemalcem ter našim delovnim ljudem veliko sreče ter
zdravja v novem letu 1960

**TEKSTILNA
TOVARNA
AJDOVŠČINA**

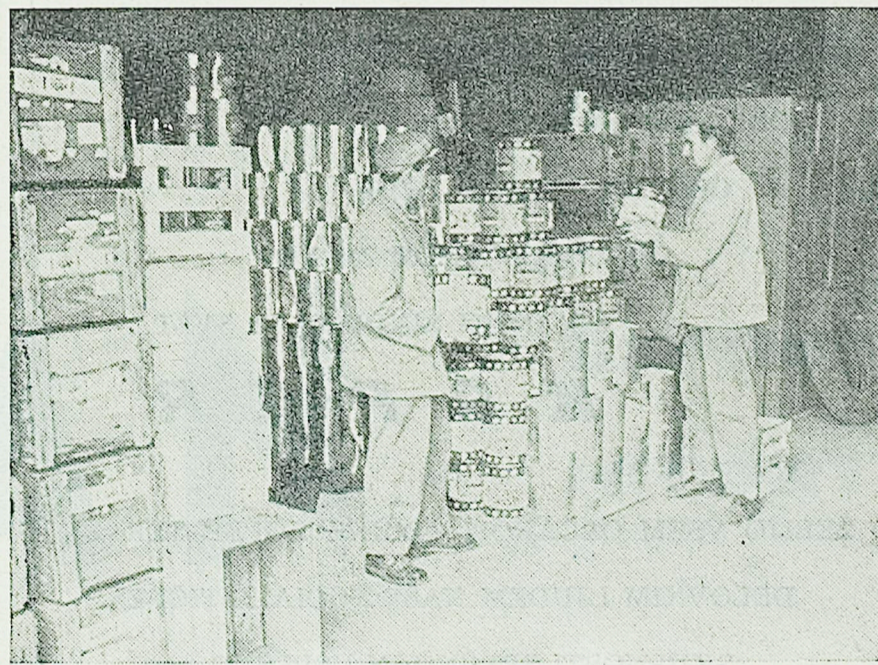
Telefon: 17 — Telegram: Tekstil Ajdovščina

Izdeluje: bombažne, stanične, progaste, eno-
barvne in kariraste tkanine za izvoz
in domači trg. Kakovostne flanelaste
rjuhe lepih barv dolžine 2,5 metra.

**KUPUJTE IZDELKE TEKSTILNE TOVARNE
V AJDOVŠČINI!**

VSEM ODJEMALCEM
ISKRENE NOVOLETNE
ČESTITKE!

GROSISTIČNO TRGOVSKO PODJETJE
PRESTRANEK

„NANOS“

Telefoni: uprava 10, skladišče 12. — Telegrami: NANOS

Podjetje trguje s špecerijskim, tekstilnim blagom, gospodinjskimi potrebščinami,
z drobno opremo za kmetijska gospodarstva, z železnino in podobnim blagom za
široko potrošnjo. — Blago dostavlja svojim poslovnim zvezam in strankam z lastnimi
prevoznimi sredstvi. — Svojim poslovnim prijateljem priporoča še nadalje svoje
usluge ter želi kar največ uspehov v letu 1960.

GOSTINSKO PODJETJE

STARA KAVARNA

K O P E R

POŠILJA ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA
VSEM SVOJIM GOSTOM TER SE PRIPOROČA!

PREHRANBENO KEMIČNA INDUSTRIJA

ZADRUŽNIK

ILIRSKA BISTRICA

ŽELI VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM SREČNO
IN USPEŠNO LETO 1960!

• • •

PRIPOROČA SVOJE IZDELKE:

VINSKO, MLEČNO IN CITRONSKO KI-
SLINO ☆ KAZEIN ☆ KAZEINSKA LEPILA
☆ MLEKO IN SUROVO MASLO

GOSTILNA

PRI VIPAVKI KOPER

ŽELI OBILO SREČE V LETU 1960 VSEM SVOJIM GOSTOM ☆ OBENEM SE
ZAHVALJUJE TER SE PRIPOROČA ZA NADALJNO NAKLONJENOST!
KOLEKTIV

ZADRUŽNA POSLOVNA ZVEZA

ZADRUŽNI SERVIS Koper

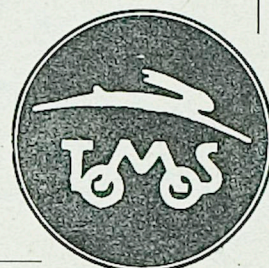
odkupi in prodaja kmetijske pridelke, obnavlja vinograde in sadovnjake,
ima lastno remontno mehanično delavnico, trgovino na drobno in debelo
z nadomestnimi deli in splošnim agro-avtomaterialom, trgovino s semeni,
umetnimi gnojili, sadnim in trsnim materialom

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, ZADRUŽNIM KOLEK-
TIVOM TER VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU ISKRENA
NOVOLETNA VOŠČILA!

MNOGO SREČE
IN DELOVNIH USPEHOV
VAM ŽELI KOLEKTIV
TOVARNE MOTORNH KOLES

TOMOS

K O P E R

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

OBČINSKI KOMITE ZKS

OBČINSKI ODBOR SZDL

OBČINSKI ODBOR ZB NOV

OBČINSKI SINDIKALNI SVET

K O P E R

ŽELIJO VSEM OBČANOM OBČINE KOPER TER
DELOVNIM LJUDEM NAŠE SOCIALISTIČNE
SKUPNOSTI SREČNO IN USPEŠNO
NOVO LETO 1960!

DELAMARIS

I Z O L A

KOMBINAT KONSERVNE INDUSTRIJE

PRIPOROČA SVOJE PROIZVODE:

RIBJE KONSERVE
MARMELADE
PARADIŽNIKOV KONCENTRAT
ARGO JUHE
IN
OLIVNO OLJE IRIS

★ ★

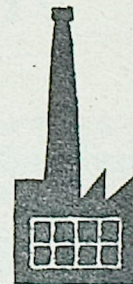
SREČNO NOVO LETO

ŽELI VSEM

CENJENIM POTROŠNIKOM,

SODELAVCEM

IN DELOVNEMU LJUDSTVU!

RESTAVRACIJA S PRENOČIŠČI

PRI STAREM TIŠLERJU - Ljubljana Ul. Moše Pijade

vabi vse potnike in obiskovalce Ljubljane ☆ Velika izbira jedil ter izbranih istrskih, štajerskih in dolenskih vin ter brezalkoholnih pijač

Vsem cenjenim gostom, znancem in sodelavcem
ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA ♦ KOLEKTIV

Delovni kolektiv Splošnega gradbenega podjetja

Kraški zidar

S E Ž A N A

ŽELI SREČNO IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1960!

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

B O R K o p e r

ŽELI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM, DOBAVITELJEM TER DELOVNEMU LJUDSTVU SREČNO NOVO LETO!

☆ ☆ ☆

VSE ODJEMALCE OBVEŠČA, DA IMA NA ZALOGI VSEH VRST OBLEGA IN REZANEGA LESA, GRADBENI MATERIAL IN KURIVO NAJBOLJŠE KAKOVOSTI

TRGOVSKO IN PREDELOVALNO PODJETJE

ŽITO ♦ Ljubljana

ČUFARJEVA ULICA 2

ŽELI VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM OB SLOVENSKEM JADRANU

USPEHA POLNO NOVO LETO 1960!

VELEBLAGOVNICA

**TRGOVSKI
DOM**

K O P E R

S POSLOVALNICAMI
V KOPRU
IN PORTOROŽU

ŽELI

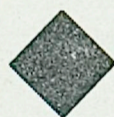
VSEM CENJENIM
ODJEMALCEM
SREČNO NOVO LETO!**OBRTNA
★ ZBORNICA**ZA OKRAJ KOPER
V KOPRUPOŠILJA ISKRENA
NOVOLETNA VOŠČILA
VSEM SVOJIM ČLANOM
TERDELOVNEMU
LJUDSTVUNAŠE
SOCIALISTIČNE
SKUPNOSTI

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE

GRADIS**LJUBLJANA**

Bohoričeva ulica 28 — Telefon 39-241

Poštni predal 65

s svojimi gradbenimi vodstvi v Ljubljani, Celju in Mariboru, gradbišči v Zalogu, Kopru, Kranju, Jesenicah, Podvelki in Ravnah na Koroškem, obrati v Ljubljani, Mariboru in Škofji Loki ter projektivnim birojem v Ljubljani

OPRAVLJA VSA GRADBENA DELA:

visoke in nizke gradnje, industrijske gradnje, gradi termoelektrarne in stanovanjske objekte

KOMUNALNA BANKA KOPER

S SVOJIMI PODRUŽNICAMI

V ILIRSKI BISTRICI, PIRANU, POSTOJNI IN SEŽANI

ŽELI VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU MNOGO SREČE IN ZADOVOLJSTVA V NOVEM LETU 1960!

• • •

Z VLAGANJEM NA HRANILNO KNJIŽICO KOMUNALNE BANKE KOPER KORISTIŠ SEBI IN DRUŽBI!

• • •

BANKA OBRESTUJE HRANILNE VLOGE OD 5 DO 6 ODSOTKOV!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

OBČINSKI KOMITE ZKS

OBČINSKI ODBOR SZDL

OBČINSKI ODBOR ZB NOV

P I R A NŽELIJO VSEM OBČANOM MNOGO SREČE,
ZADOVOLJSTVA IN DELOVNIH USPEHOV
V LETU 1960!**SPLOŠNA TRGOVSKA**
IMPORT - EXPORT
K O P E R

ŽELI SREČNO NOVO LETO 1960

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM TER DELOVNIM KOLEKTIVOM
TER SE PRIPOROČA ZA NADALJNJE DOBRE
POSLOVNE ODNOSE!

ALYLOVSKA FIKRIŠA,
prodajalka pečenega kostanja,
se toplo zahvaljuje vsem za
naklonjenost ter jim želi
SREČNO NOVO LETO

Trgovsko podjetje

»NAŠA KNJIGA«

Postojna

s poslovalnico
v ILIRSKI BISTRICI

toplo pozdravlja vse svoje
odjemalce ter jim želi obilo
sreče v letu 1960

Novoodprta restavracija

Pri Vrhničanu

Ljubljana, Tržaška cesta,

Vam nudj izbrana jedila in
istrska vina po zelo nizkih
cenah.

Vsem gostom se toplo priporo-
ča in jim želi

SREČNO NOVO LETO

VSEM OBISKOVALCEM KINOPREDSTAV V PIRANU,
PORTOROŽU IN SEČOVLJAH
POSILJA NOVOLETNA VOŠČILA

Kolektiv
KINEMATOGRFSKEGA PODJETJA
PIRAN

GOSTINSKO PODJETJE

Jadran

Kozina

s svojimi obrati se priporoča ter vabi cenjene goste.
Vsem obiskovalcem obratov podjetja želi
SREČNO NOVO LETO

Restavracija

**Belokrajina —
Pod lipo**

Ljubljana

Boršnikov trg 3

vabi na dobro belokranjsko
kapljico. Postreže Vas vedno s
prvovrstnimi domačimi jedili
— pridite! Ne bo Vam žal!
Vsem našim gostom
in prijateljem želi srečno in
zadovoljno

NOVO LETO

**SAP - TURIST BIRO
LJUBLJANA**

POSLOVALNICI KOPER in PIRAN

ŽELITA VSEM POSLOVNIM
PRIJATELJEM

USPEHA POLNO NOVO LETO 1960

ZADRUŽNO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ

Fructus

KOPER

ŽELI OBILO GOSPODARSKEGA NAPREDKA
VSEM DELOVNIM LJUDEM TER JIM VOŠČI
SREČNO NOVO LETO 1960

GOSTINSKO PODJETJE

ŠESTICA

LJUBLJANA

Titova cesta 16,

NUDI VEDNO SVEŽA IZBRANA JEDILA TER VSE VRSTE VIN
NAJBOLJŠE KAKOVOSTI.

NE POZABITE! KO PRIDETE V LJUBLJANO, BOSTE PRI
»Š E S T I C I« NAJBOLJE IN NAJCENEJE POSTREŽENI.

VSEM CENJENIM GOSTOM IN OBISKOVALCEM LJUBLJANE
ŽELI OBILO SREČE V NOVEM LETU

KOLEKTIV
GOSTINSKEGA PODJETJA »ŠESTICA«
LJUBLJANA

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB NOB

HRPELJE

ŽELIJO VSEM OBČANOM TER DELOVNEMU
LJUDSTVU NADALJNJEGA GOSPODARSKEGA
NAPREDKA V LETU 1960

DELOVNI KOLEKTIV

Lesno - predelovalne industrije

PODPEČ

želi prebivalcem našega lepega Primorja srečno in uspehov
polno novo leto 1960 ter obvešča potrošnike, da bo
tudi vnaprej vlagal vse napore za čimboljšo
postrežbo svojih odjemalcev

TRGOVSKO PODJETJE

TIMAV

HRPELJE - KOZINA

s svojimi 23 poslovalnicami
v Kozini, Hrpeljah, Krvavem potoku, Klancu, Podgorju,
Rodiku, Kačičah, Divači, Lokvah, Sežani, Materiji, Brezovici,
Markovščini, Slivju, Tatrah, Gračišču, Obrovu, Golacu, Pre-
garjah, Hrušici in Podgradu

VOŠČI SREČNO NOVO LETO VSEM SVOJIM ODJEMALCEM TER JIM
ZAGOTAVLJA, DA SE BO TUDI VNAPREJ TRUDILO ZA ČIM-
BOLJŠO IN CENENO POSTREŽBO!

**TELEKOMUNIKACIJE
INDUSTRIJSKO PODJETJE ZA ELEKTROZVEZE**

OBRAT III — SEŽANA

VOŠČI VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM JUGOSLAVIJE

SREČNO NOVO LETO 1960

Z ŽELJO, DA BI IMELI PRI SVOJEM DELU

ČIMVEČ DELOVNIH USPEHOV

IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA

GOSTILNA

Tavčarjev hram

LJUBLJANA — TAVČARJEVA ULICA

VABI VSE PRIMORSKE OBISKOVALCE LJUBLJANE

★ ★

POSTREŽENI BODO S PRISTNIMI ISTRSKIMI, VIPAV-
SKIMI, STAJERSKIMI IN DOLENJSKIMI VINI TER
MRZLIM IN TOPLIM PRIGRIZKOM

★ ★

OB NOVEM LETU VAM ŽELI MNOGO SREČE
IN ZADOVOLJSTVA

KOLEKTIV GOSTILNE TAVČARJEV HRAM
LJUBLJANA

TRGOVINSKA ZBORNICA
za okraj Koper

K O P E R

POŠILJA NOVOLETNA VOŠČILA V SVOJEM IN
V IMENU VSEH SVOJIH ČLANOV VSEM
DELOVNIM KOLEKTIVOM IN POSLOV-
NIM PRIJATELJEM Z ŽELJO, DA
BI IMELI V PRIHODNOSTI ŠE
VEČ DELOVNIH USPEHOV!

ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA IN VSE NAJBOLJŠE
ŽELI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»JADRANKA«

I Z O L A

KOLEKTIV KINEMATOGRAFSKEGA PODJETJA

»GLOBUS« KOPER

ŽELI OBILO RAZVEDRILA PRI NAŠIH
KINOPREDSTAVAH TER VOŠČI USPEHA
POLNO NOVO LETO VSEM PRIJATELJEM
TER OBISKOVALCEM KINOPREDSTAV!

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»MAVRICA«

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI V IZOLI, PIRANU IN UMAGU

SE TOPLO PRIPOROČA VSEM SVOJIM POTROŠNIKOM IN JIM ZAGOTAVLJA,
DA SE BO TRUDIL ZADOVOLJITI IN USTREČI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM

V NOVEM LETU 1960 ŽELI VSEM NAŠIM DELOVNIM LJUDEM ZADOVOLJSTVA
IN BLAGOSTANJA!

AVTOTURISTIČNO PODJETJE

„Slavnik“

K O P E R

ŽELI VSEM POTNIKOM, SVOJIM SODELAVCEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM

SREČNO NOVO LETO 1960!

Najhitreje, najudobneje in najbolj varno potujete z ozvočenimi in s klimatskimi
napravami opremljenimi najmodernejšimi avtopulmani znamke »Mercedes«
Redne in izredne vožnje po domovini in v inozemstvo

Mednarodne proge: PORTOROŽ—GRAZ
PORTOROŽ—KLAGENFURT—VILLACH
PORTOROŽ—VENEZIA
PIRAN—KOPER—TRST
KOZINA—TRST
SEŽANA—TRST

TOVORNI PROMET DOMA IN V INOZEMSTVO

TURISTIČNA SLUŽBA — Domači in inozemski turizem, menjalnice, vize, rezervacije
in prodaja avtobusnih, železniških, ladijskih in avionskih vozovnic ☆ Posreduje
vse turistične usluge ter recepcije privatnih sob

LASTNE REMONTNE DELAVNICE — Generalna popravila vseh vrst motornih
vozil

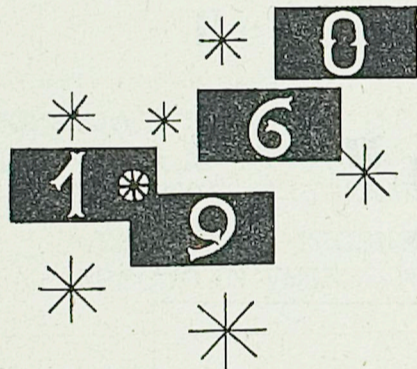
SERVISI: DKW, VW, OM

UPRAVA KOPER:

telefon: direktor 282, tajništvo 77, promet 165, komerciala 276

POSLOVALNICE:

Portorož 61-60, Piran 51-57, Koper — avtobusna postaja 64, Ljubljana: osebni
promet 32-025, tovorni promet, skladišče 21-375, Zagreb 39-558, Reka 23-97

TELEFON INTERURBAN ŠTEV. 4, 62, 66 — POŠTNI PREDAL 24

SPREJEMA NAROČILA ZA UVOZ IN IZVOZ PO GORIŠKO-
TRŽAŠKEM SPORAZUMU

JADRAN

EXPORT

IMPORT

VSEM SVOJIM SODELAVCEM, POSLOVNIM PRIJATELJEM
TER VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU

ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA

SEŽANA

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI ODBOR LMS
OBČINSKI SINDIKALNI SVET

POSTOJNA

želi vsem občanom sreče in uspeha pri njihovem delu v letu 1960!

PRESKRBA

Grosistično detajlistično trgovsko podjetje

SEŽANA

se priporoča vsem svojim odjemalcem ter jim vošči obilo zadovoljstva

v novem letu 1960

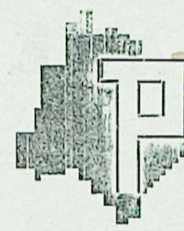
Elektra - Sežana

z rajoni:

SEŽANA
POSTOJNA
ILIRSKA BISTRICA
PODGRAD
PIVKA
KOZINA
DIVAČA

ŽELI USPEHOV POLNO NOVO LETO 1960
VSEM SVOJIM POTROŠNIKOM TER POSLOVNIM
SODELAVCEM!

VELETRGOVINA NA DEBELO IN DROBNO

PRERAD

PORTOROŽ

NUDI V SVOJIH POSLOVALNICAH
VSE PREHRAMBENE PREDMETE NAJBOLJŠE
KAKOVOSTI, OSKRBUJE TUDI DETAJLISTIČNA
PODJETJA

VSEM ODJEMALCEM IN POTROŠNIKOM VOŠČI
SREČNO NOVO LETO!

INDUSTRIJSKO PODJETJE

„JAVOR“

PIVKA

Z OBRATI V
PIVKI, PRESTRANKU IN BAČU
TER POSLOVALNICAMI V
LJUBLJANI, ZAGREBU IN BEOGRADU

PRIPOROČA SVOJE ZNANE LESNE IZDELKE:
PANEL PLOŠČE ★ KAKOVOSTNE VEZANE PLOŠČE ★ FURNIR
NAJBOLJŠE KAKOVOSTI ZA POTREBE NAŠE LESNE INDUSTRIJE
IN ZA IZVOZ

KOLEKTIV TOVARNE ŽELI VSEM DELOVNIM LJUDEM
MNOGO USPEHOV V LETU 1960!

TRGOVSKO PODJETJE

„TOBAK“

Sežana

ŽELI SVOJIM POTROŠNIKOM, SODELAVCEM IN DELOVNEMU LJUDSTVU SREČNO NOVO LETO

HOTEL „Palace“ PORTOROŽ

VABI NA SILVESTROVANJE TER VOŠČI VSEM OBISKOVALCEM SLOVENSKE ISTRE
SREČNO IN VESELO NOVO LETO!

KOLEKTIV TRGOVSKEGA VRTNARSTVA

»(VETJE)«

PORTOROŽ

ŽELI MNOGO SREČE IN BLAGOSTANJA VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU!

SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM, SODELAVCEM, POTROŠNIKOM IN DELOVNEMU LJUDSTVU ŽELI MNOGO DELOVNIH USPEHOV V NOVEM LETU 1960

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»TOBAK« KOPER

PODJETJE ZA PROJEKTIRANJE VISOKIH IN NIZKIH ZGRADB

»PROJEKT« K O P E R

POŠILJA ISKRENE NOVOLETNE ČESTITKE POSLOVNIM SODELAVCEM TER VSEM JUGOSLOVANSKEMU LJUDSTVU

TRGOVSKO PODJETJE Z INDUSTRIJSKIM BLAGOM NA VELIKO

„SLAVICA“ KOPER

ŽELI POSLOVNIM PRIJATELJEM TER NAŠIM DELOVNIM LJUDEM USPEHA POLNO NOVO LETO 1960!

★ ★ ★

OBENEM PRIPOROČA CENJENIM ODJEMALCEM SVOJO BOGATO ZALOGO VSAKOVRSNEGA DOMAČEGA IN UVOŽENEGA BLAGA

PROIZVODNO PODJETJE

„ZAČIMBA“

Portorož

OPOZARJA VSE GOSPODINJE NA SVOJE IZDELKE, KI SO ZNANI PO VSEJ DRŽAVI IN TUDI V INOZEMSTVU

CENJENIM POTROŠNIKOM VOŠČI SREČNO IN VESELO NOVO LETO

TRGOVSKO PODJETJE

„SOČA“ KOPER

nudi v svojih poslovalnicah:

manufakturno blago za moške in ženske obleke — vse vrste električnih aparatov — kuhinjsko posodo — orodje za domače gospodinjstvo in obrtništvo ter podobno

Vsem potrošnikom zagotavlja, da bo tudi v bodoče skrbelo za dobro postrežbo in nizke cene!

SREČNO NOVO LETO ŽELI VSEM ODJEMALCEM IN SVOJIM SODELAVCEM!

DELOVNI KOLEKTIV

PIRANSKIH SOLIN PORTOROŽ

ŽELI

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM LJUDEM MNOGO USPEHA V NOVEM LETU 1960. OB TEJ PRILIKI OPOZARJAMO NA BOGAT ASORTIMAN:

- ZA VAŠE ZDRAVJE NAJPRIMERNEJŠE JEDILNE SOLI
- TUDI V 1 KG POLIETILENSKIH VREČICAH
- INDUSTRIJSKE SOLI
- ŽIVINSKE SOLI

MIZARSTVO DIVAČA

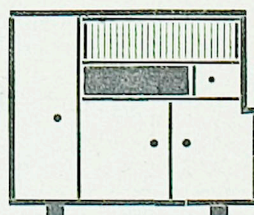
ŽELI OBILO USPEHOV V NOVEM LETU VSEM ODJEMALCEM TER DELOVNIM KOLEKTIVOM JUGOSLAVIJE!

★ ★

VABI VSE POTROŠNIKE, DA SI OGLEDAJO VELIKO IZBIRO VSAKOVRSNEGA POHIŠTVA PO GLOBOKO ZNIŽANIH CENAH

★ ★

NAROČILA IZVRŠIMO HITRO IN SOLIDNO

TRGOVSKO PODJETJE

»KLAS« KOPER

VOŠČI SREČNO NOVO LETO 1960

HOTEL »GALEB« KOPER

vabi vse cenjene goste na prijetno silvestrovanje ★ Igral bo priznani orkester ★ Solidna postrežba ★ Cene nizke!

Vsem cenjenim naročnikom pošilja iskrena novoletna voščila

Sobo-črkoslikarstvo
in pleskarstvo

»Slikoplesk«

KOPER

Pleskarska dekoraterska zadruga
KOPER

VOŠČI POSLOVNIM SODELAVCEM, NAROČNIKOM TER DELOVNEMU LJUDSTVU

SREČNO IN USPEHA POLNO NOVO LETO!

»Intereuropa«

MEDNARODNA ŠPEDICIJA IN TRANSPORT

KOPER

POŠILJA ISKRENA NOVOLETNA VOŠČILA
VSEM SVOJIM SODELAVCEM TER DELOVNIM
LJUDEM NAŠE DOMOVINE

VODNA SKUPNOST
KOPER

pošilja iskrena novoletna voščila vsemu delovnemu ljudstvu z željo, da bi imelo pri svojih naporih za zgraditev lepšega življenja mnogo uspehov

KOLEKTIV PODJETJA

»MEHANOOTEHNIKA«

TOVARNE IGRAČ
IN KOVINSKIH IZDELKOV

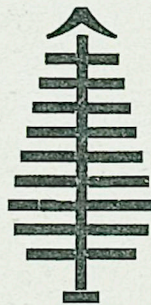
IZOLA

ŽELI SVOJIM DOBAVITELJEM, ODJEMALCEM IN DELOVNEMU LJUDSTVU OKRAJA KOPER SREČNO NOVO LETO

GOZDNO
GOSPODARSTVO
POSTOJNA

želi

obilo delovnih uspehov v letu 1960
vsemu jugoslovanskemu ljudstvu

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR ZB NOB

ILIRSKA BISTRICA

želijo občanom ilirsko-bistriške občine, prebivalcem koprskega okraja in vsemu jugoslovanskemu ljudstvu srečno in uspehov polno novo leto 1960

OB ZAKLJUČKU JUBILEJNEGA LETA ZKJ OBUJENI SPOMINI NA SLAVNE DNI

PO PETNAJSTIH LETIH

Založba LIPA bo v kratkem izdala v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ drugo knjigo Milana Gučka z naslovom **POČAKAJ DO PRIHODNJE POMLADI** (NOB na Primorskem, 1943/44). Po času in tematiki je delo nadaljevanje knjige **JUTRI BO VSE DOBRO** (DZS, 1959).

O pisanju knjige pravi avtor:

Ze dolgo, morda še predolgo sem čakal na priložnost in potrebno zbranost, da bi dokončal svojo drugo knjigo zapiskov iz dni narodnoosvobodilnega boja, to pot vse, kar sem doživel pod Snežnikom, v Brkinih in Slovenski Istri, od maja trinaštridesetega do julija štirinštridesetega. Vse sem imel v glavi že zdavnaj napeljano in tudi že izbrane besede, s katerimi bom govoril, toda čutil sem, da bi moral ponovno prehoditi vse stare kraje in se srečati s prijatelji in znanci.

Ziva beseda z njimi in pristna okoličnica bi dali pravo barvo morda že

jevk Mire in Zdenke, kot takrat na prvega maja 1944. ves dan. Kako rad bi o vseh teh srečanjih s temi kraji, svojimi nesmrtnimi znanci govoril s sopotniki v avtobusu! Kako malo vedo vsi ti tisoči in desettisoči potnikov, turistov in občudovalcev tega prelepnega koščka naše domovine, kaj vse je dala in žrtvovala Slovenska Istra, da so svobodne njene ceste, bregovi in domovi!

Vsega ne bo mogla nikdar povedati še tako močno napisana beseda, ker se tistega, kar je govorilo srce, ne da ponoviti.

Kakšno zadoščenje me vsakokrat prevzema, ko gledam in srečujem na koprskih cestah in ulicah našega kmečkega človeka! Kako smo včasih skupaj gledali s Pomjano, s Santone, Boninovi, Loporja ali Pridvorov to, takrat osvojevano mesto in mu od daleč žugali in preklinjali njegove fašistične pasje sinove, ki so hodili požigati vasi in morit naše ljudi! Toda, želje in napovedi zatiranega slovenskega kmeta so se uresničile — v Kopru je sedaj on gospodar, na svojem!

In kadarkoli si s prijatelji stisnemo roke in si pogledamo v oči, vedno nam zažarijo ob tej misli, pa čeprav ni zmeraj izrečena.

Da, kdor ni doživljal onih težkih dni pred petnajstimi in toliko leti, ta ne more vedeti za vso srečo in kaj se pravi hoditi svobodno po teh, povsod in dobesedno s krvjo namočenih svetlih tleh!

Zato mi je vsak obisk te dežele tako lep in ljub.

Iz koprskega mesta sem hodil lansko zimo vsak dan še preden je vstalo sonce. Nekje ob cesti pod Skocjanom, pred Trbanom ali v Semedeli sem si vsako jutro urezal novo „kanelo“, za iztegnjeno roko dolgo, in si jo očistil, da mi je služila za oporo, ko sem ves dan hodil in brodil po bregovih in potokih, od vasi do vasi. Za čuda — ko sem se bližal vases, so mi kar naenkrat postajale znane vse steze in poti, za vsako sem vedel, kam pelje. Pred očmi so mi vstajale podobe mojih znancev in prijateljev in za vsakega sem vedel njegovo ime, čeprav se nisimo videli z mnogimi že leta.

V Maliji, vasi na višini med Izolo in Sečoveljem, sem dolgo iskal ono hišo, v kateri sva se pred petnajstimi leti šla z Andrijo, zastopnikom hrvatske narodnoosvobodilne organizacije, da sva določila mejo med Slovensko in Hrvatsko Istro.

Ko sem tako blodil in iskal po vasi, sem prišel nenadoma pred hišo s številko 62. Na vratih je stala debelušna nasmejana ženska, in naenkrat mi je spomin preblisnila misel:

»To je tista hiša!«

Sel sem bliže h gospodinjji, da bi jo povprašal, če kaj ve o takem in takem dogodku. Nisem še dobro spregovoril, že me je ona odgovorila: »Kaj niste vi tisti tovariš, ki je bil pri nas s „karto Žeografiko“?«

Po toliko letih me je spoznala, in samo enkrat sem bil pri njih!

V kuhinji mi je pokazala vse, kako smo takrat sedeli, kako smo venomer strmeli nad zemljepisno karto in kako so vsi iz vasi medtem stali na straži zunaj na njivah, da bi nas ne presenetili iz doline kakšni nepoklicani uniformirani gostje.

Ko sem se že v mraku spuščal po položnih stezah niže k Portorožu, bogatejši za lepo doživetje, mi je pot križala lisica, ki se je utrnila z nekoga vinograda. In v tem sem že zaslišal neko prhutanje in raztepanje po zemlji.

Stopil sem za glasom in našel v težki železni pasti pod latniki utegeta — živega fazana!

Da bi ga videli, kako se je pognal pod nebo, ko sem razklenil z njegovega vratu bodeče čeljusti!

Past, skobca, pa sem vzal s seboj za spomin in da bi prilihrnil muko še kakšni nedolžni živali.

Guštin iz Loporja mi je razkazoval ostanke bunkerjev po svojih njivah, skupaj pa sva obiskala mater skovejke Zdenke-Eveline, ki še vedno ni prebolela smrti svoje hčere pred koprsko postajo na oni črni prvi maj. Potožila mi je, — nihče se ne spomni doma, kjer je rasla in živela nepozabna mladinka. Kako dobro bi dela materi topla beseda od srca hčerinih nekdanjih bojnih tovarišev!

Ganila me je domiselna organizacija Zveze borcev v Pridvorih — v skupni spomenik vsem žrtvam minulega boja so vzdalili pravo, pristno partizansko puško — kakor jo je nosil neki, kdo ve kateri borec, in v leseno kopito ima še vedno vrezano znamenje — peterokrako zvezdo s srpom in ključem.

Malo niže od pokopališča pa je ob cesti vsajen bel pokončen kamen za večni spomin, da so tu ubili tega in tega borca.

Tako ne bo nihče pozabil, kdorkoli bo šel mimo, kaj se je zgodilo na tem kraju. Pa sem vendar obšel že nešteto mest, kjer ni še prav nobenega znamenja.

Tega nimata še ne prvi ne drugi bunker tehnike na obeh straneh Tinjane, nobenega znaka ni niti tam, kjer je padel in kjer leži pokopan prvi predsednik istrskega narodnoosvobodilnega odbora Planinc, niti še nekdanja Iskrina domačija, pa sedeži okrožnega komiteja Partije in OF, pa kjer je izdihnil razmrvarjen Boris na piranskih solinah, ter nešteto drugih pomembnih krajev.

Tovarišem iz organizacije Zveze borcev sem predlagal: postavite na taka mesta bele okrogle valjaste kamne, vse enake in s primernim be-

sedilom, ki bi povedalo, kaj se je tam godilo. To ne bi bilo tako drago, že na daleč pa bi vsak popotnik vedel, da stoji tu nekaj, kar je spomin iz NOB. Tako znamenje bi ostalo za vse večne čase, ker okrogli beli kamni ne rastejo v istrski zemlji.

Preočil sem v Gabrovici, da bom že zarana polskal in fotografiral luknjo v gabroviških stenah, kjer smo imeli najbolj varno zatočišče. Sonce je bilo že toplo, ko sem koračil sam mimo osopskih njiv, da bi šel kar po bližnjici čez Pernice in čez Tinjan na Badiho.

Bil sem že visoko v bregu in sem se veselil, kako hitro sem našel staro kurirsko stezo, ko skočita predme dva graničarja:

»Stoj!«
Ker še nisem bil v „nevarem“ in prepovedanem stometrskem obmejnem pasu, sem jima skušal razložiti svojo pot in namen obiska, pa ni nič pomagalo.

Vtem pa sta iz doline prisopihala še druga dva stražarja in —
»Dužnost je dužnost!« so dejali in me vsi štirje odpeljali nazaj v dolino, na karavlo v Osp.

Tam so me vojaki gledali že z odkritim veseljem, da so imeli spet dober lov. Zaprli so me v hlev, skupaj s konjčim, ki nosi na stražarska mesta hrano.

Se dobro, da mi je pustil komandir karavle besedo in sem mu skušal dokazati, da ne spadam med „tipe“! Kazal sem mu svoje beležnice in mu govoril o svojih znanih v Gabrovici in Ospu, ki jih je pa k sreči poznal tudi on.

Tako sva že prišla malo bliže. Zato se je odločil, da povpraša po meni tudi veljavnejše ljudi iz Kopra. Bilo mu je žal, da bi me zadrževal po nepotrebnem pri mojem delu. Če bi me pa oddal „po dužnosti“ še dekanskim milicnikom, bi se pa vsa stvar zavlekla za kaka dva dni.

Odločil se je, da bo telefoniral v Koper.

Ravno takrat pa ni bilo nikogar v koprskem mestu ne doma ne v uradih — vsi so bili v novem pristanišču in čakali, kako bodo pripeli v pristanišču prvo ladjo. Bilo je ono svečano nedeljsko dopoldne...

Medtem pa sem delal družinsko razigranemu konjčju, ki je — kot nalašč, večkrat kot po navadi spuščal vodo na trda tla. Tako sem bil vsakokrat do dobrega poškopljen in osvežen.

Na Badiho sem prišel že tako pozno, da so že zdavnaj pospravili posodo od južine.

Neko jutro sem se odpravil k starem bojnemu tovarišu in prijatelju Grudnu, ki prebiva na mljškem hribu. Sel sem peš po koprsko-ankaranskem nasipu in je pihala pri minus štirih naproti taka burja, da sem imel občutek, da bo padel na tla obraz z moje glave.

Ko smo z Grudnom in njegovo ženo Marjanco obujali spomine že vse dopoldne na one nepozabne dni, je vstopilo v kuhinjo od mraza vse ogorelo dekletce, ki mi jo je predstavila mamica Marjanca:

»To je pa naša Neva! — Milan, se spomniš, kako je gorela Gabrovica in kje smo tičali takrat v bunkerju, v kleti pri Barutovih? — Nemci so bili že čisto zraven, pa nas je rešila domača hčerkica — Neva... Zato imamo tudi mi pri naši hiši Nevo, da bo večten spomin nanjo in na tisti dan!«

Po javkah in bunkerjih okoli Rozarja in pod Tinjanom me je vodil Zeljko, ki je še vedno uren in bister kot nekdanj. Jaz sam se ne bi več spoznal, tako se je spremenila okolica z novo rastjo.

Doma pa se Zeljko še vedno pokriva z volneno odejo, ki sem jo jaz odložil tu v teh krajih, potem ko je služila že meni v partizanih več kot leto dni.

Kar milo se mi je storilo, ko sem jo spet videl, svojo staro znancko!

Slavc iz Gabrovice čuva še vse orodje in pribor, ki smo ga imeli v prvi tehniki, Iskra pa je zbral v teh letih na kupe arhivskega materiala, dokumentov in zapiskov.

Tudi našo zaščitnico in krušno mater Karmelo pod Pobegaji bi rad obiskal, pa so mi prijatelji povedali, da je ni več že od poletja sem. Pobrala jo je bolezen.

Nepričakovano srečanje z Benigerji v snežniških gozdovih

Da bi o naši dobri Karmeli zvedel kaj več, sem se namenil k njeni hčerki, ki sem zanjo slišal, da stanuje na Rotondi pod Skofijami.

Večer je bil, ko sem potikal na vrata, in ko sem vstopil v razsvetljen prostor, sem ostrel — za mizo je sedela — Karmela.

Njena hči je ohranila glas in podobno svoje matere, ko pa sem jo videl nazadnje pred petnajstimi leti, je bila še dekletce.

Kakšna velika doba — čas petnajstih let!

S Farinovi Dolfetom iz Sembij nad Ilirsko Bistrico sva se odpravila, da poiščeva in obiščeva kurirsko postajo, nekdanjo P-1, ki je stala nekje nad Milanjama, pod Jesenovcem.

To pot in za spremembo sva šla z avtomobilom, kajti ceste je iz bistriškega mesta v snežniške gozdove le precej. Med vožnjo me je Dolfe ves čas opozarjal, naj pogledam to pa ono — vsak kamen, vsako drevo ali luknja v zemlji je bila spomin na nekaj nepozabnega.

»Ti je ta cesta kaj znana?« me je vprašal, ko so bile za nama zadnje železobetonske utrube in smo se vzpenjali v breg, obrasel z bukvami in hojami.

Nisem mu še dal odgovora, ko naenkrat zakliče:

»Stoj! Stoj, šofer!«

In ustavil smo se pred vozom, ki se je pokazal pred nami nenadoma izza ovinka.

K presenečenim konjem sta skočila nič manj presenečena voznika, Dolfe pa je bil tako navdušen, da je komaj spravljal iz sebe, ko se je basal skozi vrata:

»Jože in Tone sta! Jih poznaš?«

Z bratoma Benigerijema iz Trnovca smo se tako srečali neko decembrsko megleno popoldne na istem, na prav istem kraju, kjer sta pred več kot petnajstimi leti puščala na skritem hranilo, ki sta jo iz doline vozila za nas, za P-1.

Lahko bi se prej zmenili, pa se ne bi tako srečali...

S Pivke me je vodil po ribniški dolini proti Brkinom Bilcev Maks. Pregledala sva vse nekdanje prehode čez vodo. Najlepši spomenik pa so postavili stari partizani pri Novaku — vodo Reko so premostili z velikim lesenim mostom prav tam, kjer so jo pred petnajstimi leti bredli...

Dolgo sem čakal starega Barjaka na Pregarjih. V zadružni gostilni so mi obljubovali, da se bo zagotovo oglasil pri njih, ko bo šel s konji domov. Postal je voznik in že ves dan vlačil iz blatnih grabnov drva.

In res, v mraku sem ga dočakal. Takega, kakršnega sem imel v spominu vsa ta leta — visok, koščen, nikdar slabe volje, nikdar truden.

Pri opravih mu pomaga že njegov sin, ki je zajahal par konj in se pognal pred nama domov. Zival je bila lačna, željna in že počitka potrebna.

Ko sva za njim tipala po temi in slabi poti v Gaberk še midva z Borjakom, sva si imela kaj povedati. Pot je bila kar prekratka.

Doma pri Barjaku je bilo tako kot v teh krajih že nekdanj — vse, kar je bilo pri hiši najboljšega, so mi hoteli pripraviti za večerjo, spati pa sem moral v najboljši sobi in na

najboljši postelji — tako kot nekdanj.

Kako čudovito je bilo jutro! Nočna nevihta se je sprevrgla v snežni metej, pa ni šel Barjak nikamor z doma.

Zato so nestrpni konji prhali v hlevu, ki je v isti hiši, kar pod kuhinjskim lesenim podom. Z vrha stropa so viseli nad štedilnik kosi pancet, zarezbrnice in gnjati pred dnevi pobitih prascev.

Gospodinja je cvrla zame in za Barjaka tenke rezine sveže prašičevine, boso domače dekletce si je mazalo z dišečim oljem maščobe ravno ne preveč potrebne dolge pramenaste lase, ki so drugače svetli, česala pa si jih je z doma narejenim glavnikom. Gospodarjeva sestra jim je poslala iz Amerike radio, ki je vrtil v kuhinji viže s festivala iz San Rema, sinek pa je sam pribiljal režeče se doplate edinega para otroških čevljev pri hiši, da bosta mogla s sestrico vsak posebej hodit okužat na plano prvi letošnji sneg.

Ko sem se poslovil in se spuščal sam samcat v snežni tihini po novi vijugasti cesti od Pregarji k Obrovu, mi je bilo lepo in toplo.

Mesec spet nepozabnih dni sem preživel in s seboj sem nosil vtise, ki jih človek ne more zadržati zase, ampak povedati vsem — ni lepšega kot je prijateljstvo in spomini iz dni velikih človeških preizkušenj.

NOVE knjige

H. G. WELLS:

PRVI LJUDJE NA MESECU

V zbirki »Skoljka« Mladinske knjige je izšla nova knjiga z naslovom »Prvi ljudje na mesecu«. Zanimiv je v tem romanu opis Luninih prebivalcev, ki so si zgradili bivaljska globoko v notranjosti Lune, kjer naj bi bilo dovolj zraka in vode. Knjiga je zanimivo in napeto branje. Prevedla jo je Seta Oblak, ilustriral pa Stefan Planinc.

KAMEN RESNICE

Pri založbi Obzorja v Mariboru je izšla pomembna knjiga z naslovom »Kamen resnice«. V njej so zbrane izvirne slovenske pravljice raznih avtorjev. Z največ pravljicami so zastopani Branko Rudolf, Ema Robnik, Ernest Adamič in Janez in Marija Svajncar, sledita jim Miha Remec in Lojze Maruško. Knjigo je ilustriral akad. slikar Zdenka Borčič.

IZŠEL JE SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR ZA LETO 1960

Te dni je izšel, poln bogate vsebine, Slovenski izseljenski koledar za leto 1960. Tudi ta koledar bo brez dvoma vzbudil med našimi izseljenci veliko zanimanje, ker priložuje pestro gradivo v sliki in besedi o današnjem življenju v socialistični Jugoslaviji. Za običajnim koledarskim delom je v njem objavljenih več kratkih zgodbic znanih slovenskih pisateljev iz 17. stoletja, Janeza Vajkarda Valvazorja in Janeza Svetokriškega. V nadaljnjih sestavkih je nazorno opisan naš gospodarski, kulturni in politični razvoj, skozi katerega se jasno odraža trdno začrtana smer našega napredka. Tem članom sledijo literarna dela znanih pisateljev F. S. Finžgarja, Kosmača in drugih slovenskih piscev, v drugem delu koledarja pa so objavljene zanimivi poučni članki o življenju naših izseljencev širom po svetu: v ZDA, Argentini, Nemčiji, Franciji in tudi po nekaterih manjših državah Evrope, Amerike in Afrike. V tem delu so objavljene tudi odlomki iz najbolj zanimivih doživljenj tistih slovenskih rojakov, ki so našli svoj drugi dom daleč proč od rodne domovine. Koledar ima še posebno vrednost tudi zato, ker so v njem številne ilustracije in umetniške fotografije, ki bodo izseljence spominjale na rodno grudo.

Koledar je lepo darilo posebno svojcev svojim dragim v tujini. Lahko ga naročijo neposredno pri Izseljenski matici v Ljubljani.

Novakova mama, ki je videla in gostila prve primorske partizane že leta 1941

danskih vonjavah, od tu proti Slavniku in čezenj, na ono stran, v Brkine.

Nikoli ne pozabim pogledati z vrha na novo Gabrovico in nazadnje senožeti pod Tinjanom, kjer je v luknji pod zeleno zemljo stekla in delala grva ilegalna partizanska tiskarna, tehnika, na južnem Primorskem. In tako živo kot takrat mi pride pred očmi, kako smo pri belem dnevu bežali iz te luknje, ker so nas izsledili gabroviški pastirji.

»Bube!, hod' te lës, boste slišal' mlade kuse!« so klicali svoje vrstnike.

Le kdo bi takrat mislil, da bo nova naša sekala vinograde in njive nad no, prav tam, kjer smo se počuati v Iskrinih bunkerjih okoli Korine v hajkah najbolj varne.

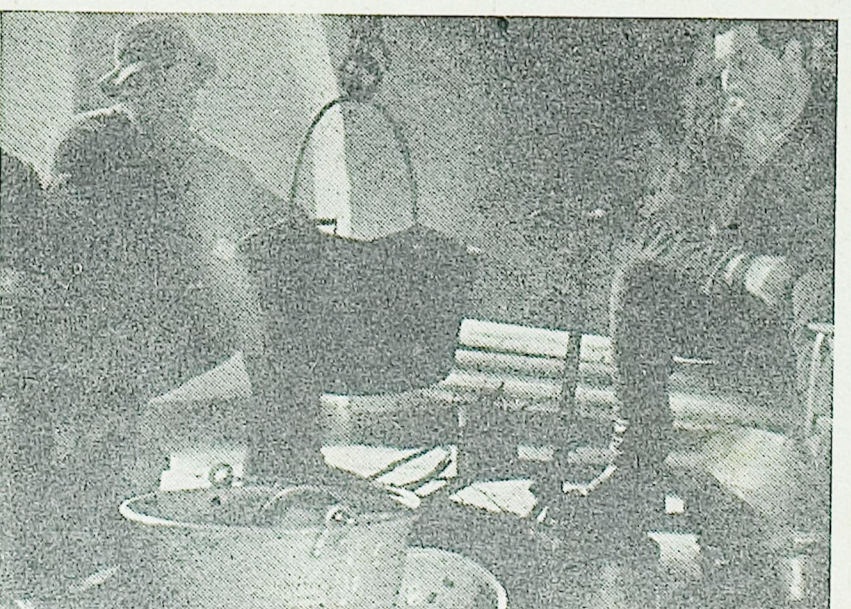
In spet malo dalje, više v bregu na desni strani ceste sameva pogorišče Iskrine domačije, kjer je bilo kovanih toliko koristnih in pogumnih narčtov za delo, izpod Tinjanovih nog pa prileče iz soteske moj stari dobri znanec, potokček, ki so ga sedaj stlačili v novo betonsko korito, kot da se sramujejo njegove divjine. Nekdanj so nam njegove, ob neurjih divje vode krajšale čas, ko smo visoko v prepadni steni nad njim nadaljevali noč in dan delo iz prve tehnike, živeli pa v jазbini, ki bi bila še za zveri preslaba. V luknji pod zemljo skriti takrat nismo niti videli sončne tuči, čeprav je bilo naokoli in naokoli nas visoko poletje in smo silili ptice in škrgate, ki so tenko in visoko peli, vznemirjeni od neznozne vročine.

Pa voda in hiše pri Mišu, pod Dekani! Tam čez ali pa mimo smo hodili na poti k Čežarjem in vsakokrat oprezovali na vse strani, če ni morda kje karabinjerska zaseda. Ali pa oni majhen košček ceste pri dekanski stari postaji, edini kraj, kjer smo lahko hodili čez cesto iz Čežarjev na Skoflje in Plavje.

Sedaj pa je že zdavnaj konec strani in negotovih nočnih pohodov in prešerno vozimo po cestah, ki so nam včasih pomenile življenje ali pa — smrt.

S trpkostjo in hvalečnostjo pogledam pa vedno pozdravim gozdlič cipeles na vrhu mrtvih v Bertokih, kjer ležijo moji nepozabni prijatelji in naši sodelavci Danijel, Vincenc, Bruno, in še desetine in desetine drugih. Zadnjič sem jih naštel blizu sto.

In, verjemite mi, vsakokrat mi je težko, ko se peljem po črni cesti mimo koprskega pokopališča in postaje — kot da še vedno ležita tam na cestnišću trupli naših nepozabnih sko-

Pri Novaku v Brkinih smo spet sedli ob staro ognjišče — kot nekoč

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako hišo Slovenskega Primorja

Koper mora dobiti železnico!

Gospodarski razvoj naše domovine, pa tudi zalednih srednjeevropskih dežel s stalno množičnim se izvozom in uvozom, terja vedno večje prometne zmogljivosti tako na kopnem kot na morju. O tem, kako naglo naraščajo prometne potrebe zlasti v pomorskem tovoru, nam dovolj zgovorno govori statistika naraščanja uvoza in izvoza skozi reško pristanišče. Promet se je tam tako dvignil, da pristanišče sploh ni več sposobno ustreči vsem potrebam. Prav zaradi tega se je pred leti rodila misel, naj bi za razbremenitev Reke zgradili v Kopru novo tovarno luko. Graditi smo jo pričeli z naj-

skromnejšimi sredstvi, a zato s toliko večjo vneto in dosegli vsaj toliko, da morejo že od lanske jeseni dalje pristajati tu velike čezoceanske ladje. Pričakovane, da bo ta operativna obala v letu 1959 narasla še za nadaljnjih 135 m, skupaj na 270 m, se žal ni uresničilo. Treba je na nadaljevanje gradenj še čakati in upati, da bomo prihodnje leto nadoknadili letos zamujeno. Če kje, pa pomeni v gospodarstvu vsako čakanje neizbežno izgubo. In čim daljše je čakanje, tem večje so izgube.

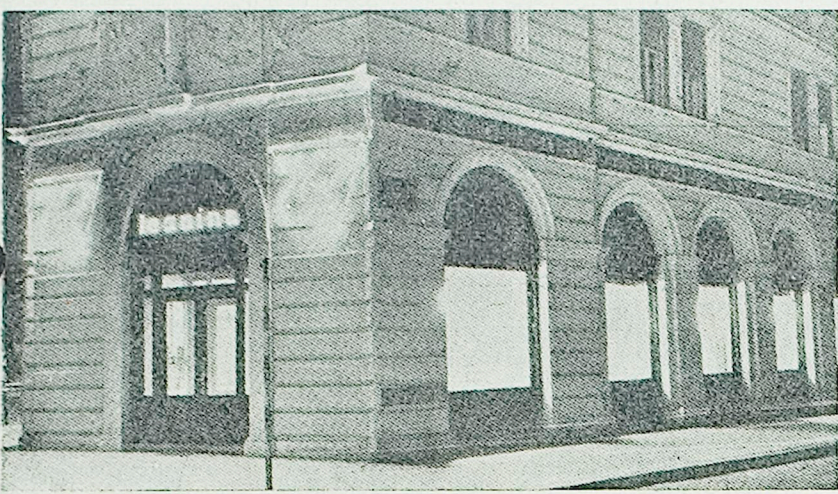
Reka je preobremenjena, smo rekli, zato bi se rada sprostila za nekatere transportne posle, ki se ji ponujajo spriču ugodnih konjunktur. Da bi to dosegla, je ponudila Kopru odstop pol milijona ton tovara v razsutem stanju. Ta odstop bi bil stalen in bi z leti verjetno po tonaži še narasel. Z drugimi besedami povedano bi mogli reči, da ima Koper možnost za velik pomorski razvoj in zaslužek, ne da bi bila pri tem kakor koli prikrajšana Reka ali kako drugo jugoslovansko pristanišče.

Toda Koper je moral to ugodno ponudbo odkloniti. Ne toliko zaradi tesnosti v pristanišču, ki ga bomo nemara le že prihodnje leto spet nekoliko povečali, marveč predvsem zaradi tega, ker ni po-

vezan z železnico. Tako velikih količin novega tovara, poleg rednih, tovarnjaki le ne bi zmogli. S tem pa prihajamo do tiste ugotovitve, ki je bila že pred leti na dlani: Koper ne more več ostati brez železniške povezave z ostalo železniško mrežo Jugoslavije. Odlašanje gradnje te železnice bo povzročalo ne samo Kopru, okraju in republiki, marveč tudi vsej državi vsako leto več zamujenih možnosti.

Vsi dobro vemo, da pri tem ne gre za nobene nedosegljive investicije, da bi bila proga do Kopra dolga samo okrog 25 km, da bi potekala po ozemlju, kjer niso potrebni predori ne viadukti in bi za vse skupaj potrebovali manj kot 4 milijarde dinarjev. Načelno je trasa že določena in odobren je kredit za trasiranje na terenu. Tudi rorostor za potniško in tovarno postajo v Kopru je po urbanističnem planu točno določen. Zato gre zdaj le za eno samo vprašanje: doseči je treba, da se kredit za graditev te nove železnice v Sloveniji vnesi vsaj v perspektivni plan prihodnje petletke, ki se bo po vsej verjetnosti pričela že leta 1961. Razen tega naj bi, da proga čimprej dobimo, pomagala pri gradnji tudi mladina z delovnimi brigadami. Slovenska mladina bo to dolžnost rada prevzela.

R. G.

Med vidnejšimi slovenskimi podjetji, ki so v minulem letu praznovala svoj desetletni jubilej, je tudi ljubljanska Lesnina, ki ima po vsej državi 28 poslovalnic, kjer potrošniki lahko nabavijo prav vse lesne izdelke od suhe robe pa do najmodernejšega pohištva in poslovne opreme

VSE OKROG

morja

Nov svetilnik v Kopru

Pomorska oblast severnega Jadrana je postavila te dni v Kopru nov svetilnik. Svetilnik so postavili na zahodnem voglu nove operativne obale in bo služil za označevanje smeri ladjam, ki bodo pristajale ponoči. Tako bodo lahko pristajale velike ladje ob vsakem času. Zaradi vedno večjega prometa v koprskem pristanišču, je bila oprema obale z lučmi za nočno pristajanje ladij, nujno potrebna.

Gradnja drugega lesnega skladišča

Kmalu zatem, ko so zgradili nasip in zaprli Škocjanski zaliv, so uredili 10.000 m² odkritega skladiščnega prostora za les. Zgradili so tudi lopo za vskladiščenje lesnih izdelkov. Vendar pa je že lanskoletni promet pokazal, da ta skladišča ne morejo kriti vseh potreb po skladiščnem prostoru. Zaradi tega je začelo podjetje »Pristanišče Koper« urejevati nadaljnjih 10.000 m² površin za odprta skladišča. Z delom so že pričeli. Sodijo, da bo zemljišče urejeno že v prvem četrtletju letošnjega leta. Ob starem skladišču za lesne izdelke, gradijo pospešeno še eno lopo, ki bo imela 750 m² pokrite površine.

Obnova starega valobrana

Pomorska oblast severnega Jadrana je začela z obnovitvenimi deli na valobranu v starem delu koprškega pristanišča. Lani so obnovili 81 m operativne obale v globini 4,5 m na notranji strani valobrana. Zdjaj pa nameravajo obnoviti še tlak, parapetni zid in vgraditi vodovodno napeljavo s hidrantom za napajanje ladij z vodo. Vsa ta dela bodo dogotovljena v začetku letošnjega leta. Gradbena dela je prevzelo podjetje »Konstruktor« z Reke. Po teh delih bi bilo pa potrebno staro pristanišče tudi poglobiti. Obnova valobrana je bila nujno potrebna. 81 m dolga operativna obala bo nudila dobro sidrišče za ladje do 1000 ton nosilnosti in bo lahko razbremenila novo luko.

Nova pomorska podjetja v Kopru

Zaradi gradnje in razvoja novega pristanišča v letu 1959 je več jugoslovanskih podjetij, ki se ukvarjajo s pomorstvom in pomorstvu sorodnimi dejavnostmi, postavilo v Kopru svoje podružnice. Razen podjetij, ki zastopajo ladje, kot »Jugoagent« in »Jadroagent«, je našel svoje poslovne prostore v Kopru tudi »Transjug« z Reke, ki se ukvarja s špedicijo in zastopstvom ladij. Že od prej je v Kopru podružnica »Intertrans« iz Ljubljane. Tako se z naraščajočim prometom v koprskem pristanišču in ugodnimi možnostmi za trgovanje preko koprškega pristanišča, razen domače »Intereurope«, pojavljajo nova podjetja, ki so jih pritegnili ugodni pogoji.

MG

Nova redna tovarna proga po morju

S 1. decembrom 1959 je »KVARNERSKA PLOVIDBA« iz Reke odprla novo tovarno progo Ja-

kje so ladje

- P/I »BIHAČ« je 24. decembra odplula iz Rotterdamu s tovorom za pristanišče Melilla
- M/I »BLED« je od 12. decembra v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v Piranu
- M/I »BOHINJ« je 19. decembra odplula iz Gaze za Hamburg in Hull
- M/I »BOVEC« je 23. decembra odplula iz Mobila (ZDA) za Genova, Port Said in Beyrouth
- P/I »DUBROVNIK« je 28. decembra priplula iz Benetk v reško pristanišče
- M/I »GORENJSKA« je 18. decembra odplula iz Bakra za Lataqijo in Aleksandrijo
- M/I »GORANKA« je na poti na Kontinent
- P/I »LJUBLJANA« je 24. decembra priplula v splitsko ladjedelnico v popravilo
- M/I »MARTIN KRPAN« je v rednem popravilu v ladjedelnici Trogir
- M/I »PIRAN« je 18. decembra odplula iz Mobila za Port Said, Beyrouth in Reko
- P/I »POHORJE« je 9. decembra odplula iz Port Arturja za Jugoslavijo
- P/I »ROG« je 4. decembra odplula iz Hamburga za Los Angeles in San Francisco
- P/I »ZELENGORA« je 25. decembra priplula iz Rotterdam, kjer manipulira s tovorom

BERITE IN ŠIRITE

SLOVENSKI JADRAN

KAJ PRAVIJO STARI IN IZKUŠENI MORSKI VOLKOVI O NAŠEM PRISTANIŠČU

Jugoslovanski pomorščaki o Kopru

V svojem rednem poročilu Jugoslovanski linijski plovitvi na Reki je poslal poveljnik čezoceanske ladje »Srbija« tudi poročilo o bivanju v koprskem pristanišču. Iz tega poročila povzemamo naslednje:

»Operativna obala v koprskem pristanišču je lepo zgrajena; ima mnogo bitev, kar olajšuje navezovanje predvsem večjih ladij. Pristajanje je najbolj težko tedaj, kadar pihata burja ali jugo. Povedali so mi, da se pogajajo za nabavo srednje močnega vlačilca in priprave za privezovanje. Vendar pa zadrževanje ladij v pristanišču zaradi vetra ni otežkočeno, ker pihata burja ali jugo vzporedno z obalo, torej v preme ali v krmu. Nevšečen bi bil lahko edino mistral, vendar pa varuje ladjo pred tem vetrom skladišče, ki je skoraj dograjeno in ki stoji kakih 30 m od operativne obale.

Razen dveh skladišč, ki ju še gradijo, imajo še tretje skladišče, ki je oddaljeno kakih 100 m od operativne obale. Transport blaga je nenavadno hiter, ker lahko natovarjajo kamione s prikolicami na obeh straneh skladišča. Nakladanje na tovarnjake in prikolice poteka gladko in brez zastojev. Pristanišče je še brez mehanizacije in ima šibak transportni park. Vkrčevanje blaga olajšuje okoliščina, da je skladišče tako rekoč pred nosom. Ko bi ne bilo dežja, bi lahko natovorili blago v času dveh izmen.

dran—Israel. Na tej liniji bodo vozile tovarne ladje »SNJEŽNIK« z 12,5 milj brzine in »SOLIN«, ki je že večkrat pristal v koprskem pristanišču. Ladji bosta pristajali redno v Reki, Kopru, Trstu, Šibeniku ali Dubrovniku, Fama-gusti in Haifi, na zahtevo pa še v pristaniščih Split, Ploče, Pirej in Limasol. Z novo progo se koprski luki in jugoslovanskim gospodarskim krogom odpirajo nove možnosti za izmenjavo blaga z Izraelom.

MG.

Ko se v Piranskem zalivu vsidra ladja z matičnim pristaniščem Piran, si slednji Pirančan nemalo prizadeva, da bi stopil na njen krov. Kdo ve koliko časa bo zopet preteklo, ko bo trup te ali one velikanke zopet zaoral valove domačih voda.

Vendar je v Piranu še nekdo, ki ne spremlja z velikim zanimanjem zgolj poti železnih velikanek, temveč se njegovo oko ustavi vselej na komandnem mostu. Takrat ko pride osiveli Ravalico na pomol, vedo vsi — od najmanjšega šolarja do najstarejšega ribiča — da čaka priletni mož na svoje dečke.

Morda sinove?

— Da in ne, bi vam brez razmišljanja odgovoril Giovanni Ra-

valico, eden izmed redkih Italijanov, ki so ostali v Piranu. Sicer pa — kdo ne pozna visoke postave 63-letnega moža in njegovo zibajočo hojo, ki na prvi pogled odkriva, da je mož živ del leta na morju. In fantje v modrih uniformah, ki hitijo naravnost s komandnega mosta k njemu? Tako se pozdravljajo po dolgi odsotnosti lahko samo otroci s svojim očetom. Toda potemtakem bi moral imeti mož sto sinov, kajti vsi mladi pomorščaki, ki so končali Pomorsko srednjo šolo v Piranu, so se v času svojega šolanja tako navezali na svojega učitelja v praktičnem pouku, da jim vsako srečanje z njim pomeni pravo doživetje.

Človek bi lahko pomislil, da

gre le za slučajna srečanja mladih ljudi s svojim učiteljem, toda kratke razgovor s tovarišem Ravalicom nam je v celoti potrdil govornice »o možu, ki ima sto sinov«.

— Trideset let sem plul po vseh svetovnih morjih, dvakrat doživel brodomol, toda takega tovarništva in prisrčnih odnosov kot sem jih imel za časa mojega službovanja z mladimi Slovenci, si nisem mogel niti zamisljati, je dejal tovariš Ravalico in uprl pogled v veliko ladjo, ki se je zibala na nemirni površini Piranskega zaliva. — Sto in sto pisem, ki mi jih pošiljajo mladi častniki, moji bivši učenci, iz vseh delov sveta, mi pomagajo v samotnih večerih pričarati predstave o lepem, skupnem življenju s temi fanti.

— Torej nimate lastne družine? sem vprašal razneženega moža.

— Sam samcat živim v družinskem stanovanju. Žena mi je umrla pred 2 letoma, moj sin pa je optiral v Trst, je dejal z otožnim naglasom. — Vendar mojega Pirana, svojega rojstnega mesta, ne mislim zapustiti. Dobro mi je tukaj in ljudje me imajo radi.

Tovariš Ravalico se je napolnil s počasnimi koraki iz pristanišča. Domov gre; morda bo tudi ta dan našel ob vratih svojega stanovanja pismo s skrbno napisanim naslovom. Taka so vsa pisma, ki jih dobiva, kajti na dolgi poti se ne sme nobeno izgubiti. (bb)

MLADI KOLEKTIV »PRISTANIŠČA KOPER«

Z velikimi koraki v svet

Mlado podjetje »Pristanišče Koper« je v enajstih mesecih preteklega leta pretovorilo za 62.640 ton raznega blaga. To znaša 126% prometa iz leta 1958, ko je šlo preko koprške luke 49 tisoč 769 ton blaga. Močno se je povečal promet z inozemstvom, medtem ko je padel obalni promet za približno 5 tisoč ton v primerjavi z letom 1958. V lanskem letu smo preko koprškega pristanišča izvozili za 7.027 ton blaga (211% v primerjavi z izvozom v letu 1958, ko smo izvozili 3.330), uvozili 22.637 ton (217 odstotkov v primerjavi z letom 1958, ko smo uvozili 10.416), promet tranzitnega blaga pa je znašal 1.276 ton ali 282% v primerjavi z letom 1958 (452 ton). Obalni promet se je zmanjšal od lan-

skih 35.571 ton na 31.700 ton, kar je samo 89% lanskega prometa. Vsa pretovarjanja je opravilo podjetje »Pristanišče Koper« z zelo skromno mehanizacijo, vendarle hitro in kvalitetno.

Podjetje razpolaga s tremi traktorji in sedmimi prikolicami, v začetku decembra pa so dobili še dva težka viličarja za manipulacijo v skladiščih in na operativni obali. Pretovarjanje blaga je ovirala gradnja novega tranzitnega skladišča, katerega prva polovica bo kmalu dogotovljena in predana svojemu namenu. Drugo polovico skladišča pa bodo zgradili do srede aprila.

Izgradnja skladišč in nabava ustrezne lahke mehanizacije bosta povečala učinkovito izkoriščanje operativne obale, ki je

dolga 136 m. Vendar pa je bilo že v drugi polovici preteklega leta očitno, da bo treba za nemoten razvoj prometa obalo čimprej podaljšati. Vsaj za še enkrat toliko, kolikor je že zgrajena.

Promet ladij dolge obalne plovbe v Kopru nenehoma narašča. V enajstih mesecih prejšnjega leta je priplulo v novo pristanišče 60 domačih in tujih ladij. Medtem ko je priplula v januarju le ena sama ladja, jih je bilo v oktobru 9, v novembru pa že 12.

V prvih mesecih letošnjega leta pričakujejo večje količine tovara, ki ga bomo uvozili ali izvozili in tako pričakujejo, da bodo plan pretovora za leto 1960 celo presegle. MG

Res jih je malo, so pa zelo pridni

Z veseljem zopet poročamo o lepem delovnih uspehih maloštevilnega aktivna Ljudske mladine v Orehku pri Postojni. Aktiv šteje namreč le 11 članov in vsak izmed njih vestno izpolnjuje naloge mladinske organizacije. Njihovo glavno delo je razen politično-ideološke vzgoje delo na fizikalnem in športnem področju. So odlični igralci odbojke, namiznega tenisa, košarke in šaha. Zato večkrat nastopajo na raz-

nih okrajnih tekmovanjih vaških društev TVD Partizan ter se pomerijo z drugimi športnimi ekipami koprškega okraja. Najlepše uspehe so doslej imeli v streljanju z zračno puško, saj so na enem izmed zadnjih tekmovanj osvojili pokal za najboljšo strelsko moštvo v svoji skupini.

Lani so tekmovali v Kopru na okrajnem tekmovanju odbojkar-skih vaških društev in so zasedli drugo mesto v izredno močni konkurenci, letos pa so se uspešno pomerili v odbojki, namiznem tenisu, šahu in streljanju z moštvi postojnske vajske šole. Osem njihovih ekip je sodelovalo tudi 15. novembra na tekmovanju v Sežani in si priborilo I. mesto.

Sedaj je prijavljenih pet članov za mladinsko republiško tekmovanje v namiznem tenisu, eden se bo udeležil državnega mladinskega prvenstva v teku s smučmi, a prihodnje pomlad bodo sestavili pionirsko moštvo za tekmovanje na primorskem pionirskem prvenstvu v košarki.

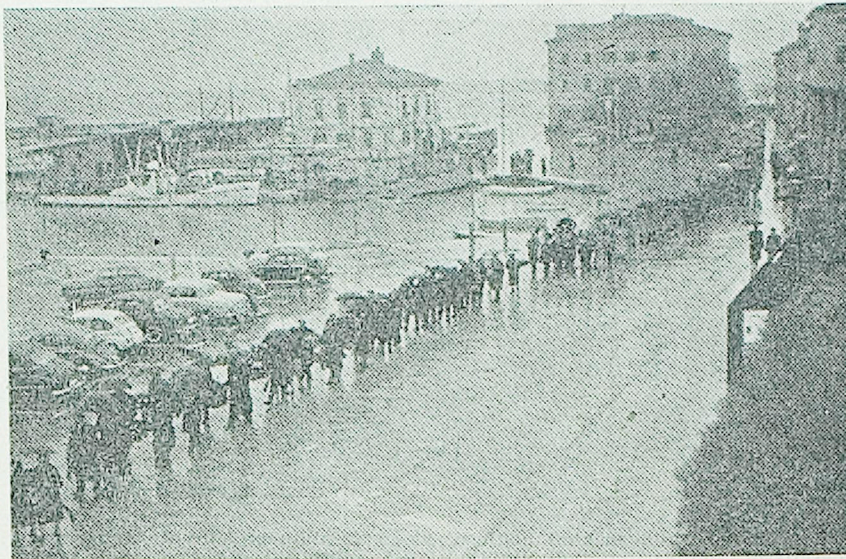
Veliko skrb posvečajo gradnji igrišča za odbojko in košarko, da bodo lažje vadili ter prirejali razna tekmovanja.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti na prizadevnost predsednika mladinskega aktivna Antona Ber-

goča in Jožeta Koniča, Franca Ogrizka ter drugih, ki so ne samo dobri mladinski aktivisti, pač pa tudi odlični športniki. Člani aktivna zelo radi pomagajo pri poglabljanju kulturno prosvetne dejavnosti svojega kraja in stalno obiskujejo razna poljudnoznanstvena ter politična predavanja. Posebno prizadevni so tudi pionirji, saj imajo dober vzgled v delu svojega vrstnika Ivana Koniča, ki ima komaj 13 let, pa je že izvežban pionir-košarkar.

Skratka — ta mladinski aktiv zasluži za svoje delo vse priznanje in je prav, če bi ga marsikateri drugi, številno močnejši in materialno bolje podprti mladinski aktivni sprejeli za vzor.

M. V.

Na zadnji poti se je pokazalo, kako priljubljen je bil pokojni Stojan v Kopru, saj se je v sprevidu zvrstilo nekaj tisoč ljudi v koloni, ki je bila dolga skoraj od Kopra do Skocjana. Na sliki: sprevid skozi Koper

Zadnje slovo od Stojana Smerkolja

Pretrajljivo je bilo v ponedeljek, 21. decembra v Kopru slovo od osebnih nadvse skromnega, vendar pomembnega in nepozabnega graditelja naše socialistične družbe — Stojana Smerkolja. Več tisoč ljudi, od pionirjev do najbolj uglednih javnih, političnih in kulturnih delavcev se

na se še ni zbrala ob podobnem primeru v Kopru, spremljala Stojana Smerkolja na njegovi zadnji poti na pokopališče. Tam se je v imenu okrajnih političnih in oblastvenih forumov poslovil od pokojnega Stojana njegov gimnazijski sošolec, predsednik Okrajnega odbora SZDL Koper Albert Jakopič-Kajtmir. Dejal je: »Kakršnega smo vsi poznali, ko je živel med nami, prav takšen je bil Stojan že kot gimnazijec. Skromen, tih, toda globoko preudaren in ne-utrudno delaven. Rada ga je imela napredna mladina, ker je bil zvest in dober tovariš; vedno pripravljen vsakomur pomagati v težavah. Ze tedaj je bil v vrstah napredne mladine. Ideje Komunistične partije, ki jih je vsajala v srca jugoslovanskih narodov, so mu bile blizu. In zato-raj ni naključje, da se je Stojan leta 1941 takoj znašel v vrstah Osvobodilne fronte. Okupator ga je potisnil za zapaha in interniral. Toda leta 1943, po kapitulaciji Italije, je z mnogimi drugimi tovariši nemudoma krenil v Goriška Brda. Stojan je bil eden izmed tistih, ki niso, ko so se rešili iz fašističnih koncentracijskih taborišč, pomislili na svoje starše, na svoje, na svoje drage, da bi jih po tolikih letih ločitve in stiske pozdravili in objeli.

Na zaslužjenih primorskih tleh je hipoma pograbil za orožje in se je vključil v vrste borcev. Politično razgledan, več orožja se je šole za rezervne oficirje v stari Jugoslaviji, pa oborožen z znanjem, ki si ga je pridobil v trdi šoli koncentracijskega taborišča, je kmalu postal komisar I. bataljona XVII. brigade, kasneje pa je prešel v XVIII. brigado kot komisar bataljona. Od leta 1943 dalje je prebil najhujše čase in pribojeval najbolj vroče in krvave boje na Slovenskem Primorju.

Leta 1944, ko je KPJ že pripravljala lasten socialistični pravni red in sistem, je Stojan kot pravnik prišel v beneško gospodarsko okrožje in na tem položaju je dočkal osvoboditev. Toda čas in razmere so terjale, da njegovega boja še ni bilo konec. Šel je v Trst ter ondi dajal svoj delež v borbi za Trst. Sele po priključitvi cone B k Jugoslaviji se je tudi Stojan vrnil v naš koprski okraj in tu prevzel naloge sodnika Okrožnega gospodarskega sodnika.

Ko danes lahko zadovoljni ugotovljamo, da smo v gospodarstvu dosegli velik napredek, da smo učvrstili in poglobili delavsko in družbeno upravljanje, tedaj hkrati s hvaležnostjo povemo, da je bil Stojan eden izmed članov našega Okrožnega gospodarskega sodišča, ki je k vsem tem uspehom doprinesel svoj znaten osebni delež. Za vse to — hvala Tebi, dragi Stojan!

Ali Stojan ni bil delaven, poštvovalen in preudaren delavec samo na svojem službenem mestu, ampak hkrati tudi ves aktivno vključen v naše javno in politično življenje. Bil je član Okrajnega odbora SZDL, predsedstva Zveze borcev, predsednik Upravnega odbora ankaranske bolnišnice, član političnega predavateljskega aktivna ter član več športnih organizacij. Njegova aktivnost je bila vsepovsod kot dragocen prispevek v naši socialistični graditvi. Tih in skromen je delal. Nobena naloga mu niso bila pretežka. V njem smo izgu-

bili vzornega komunističnega, njegova družina pa skrbnega očeta.

Zavedajoč se, kako pomemben je pri nas razvoj prometa in kako važna je obrambna sposobnost naše države, je sodeloval tudi v komisiji za kvalifikacijo šoferjev. In prav tu ga je kot vestnega in poštvovalnega človeka v hudi prometni nesreči dohitela smrt ter ga izrgala iz naše srede. Za njegovim mladim življenjem, za mozem, prepulnim volje in delovne moči, je ostala boleča vrzel.

Ko se zdaj poslavljamo od Tebe, dragi Stojan, Ti zagotavljamo, da bomo delo in naloge, ki smo si jih bili skupaj zastavili, opravljali s prav tako vno in poštvovalnostjo, za kakršno si nam Ti za vzor. Takšen, kakršno si bil v boju in v delu, boš nam in prihodnjim rodovom svetel lik skromnosti, delavnosti in borbenosti!

Dragi Stojan, bil si izreden in zvest tovariš! Pravičen in objektivni si imel prekrasno lastnost: bil si odkrit in samostojen v svojem mišljenju, vedno in povsod si pravilno kritično ocenjeval slabosti in nepravilnosti ter nanje odkritosrečno, tvorno in nepristransko opozarjal. In tudi za to Tvojo človeško širino in pravičnost Ti velja iskrena zahvala!

Slava in nepozaben spomin tovarišu Stojanu!

Po ganljivem govoru tovariša Kajtmira je zapel pevski zbor, godba je zaigrala žalostinke, množica ljudi pa se je v mraku s težkim srcem poslavljala od prežgodnjega groba Stojana Smerkolja.

Po telefonu na 170

KOPER 85: Minuli teden so v koprski občini izvolili predsednike posameznih stanovaljskih skupnosti ter izvršne odbore. Sklenili so tudi ustanoviti skupno tajništvo, ki bo skrbelo za koordinacijo dela. To tajništvo bo upravljal s finančnim servisom, ki bo nudil finančne usluge stanovaljskim skupnostim, hišnim svetom in stanovalcem.

POSTOJNA 7: Ljudska univerza v Postojni je priredila pretekli četrtek v Postojni predavanje inž. Janeza Perovška o sklepih posvetovanja v zvezi z nalogami kmetijstva, ki ga je pred dnevi organiziral Glavni odbor SZDL Slovenije. Predavanje so se udeležili številni politični delavci občine ter člani združnih svetov in kmetijskih združenj iz Postojne, Prestranka, Planine in Hruševja. Podobno predavanje je bilo naslednji dan tudi v Pivki.

ILIRSKA BISTRICA 78: Podjetju Opekarna v Mali Bukovici je bil, kakor smo že poročali, odobren kredit iz okrajnega investicijskega sklada v višini 107 milijonov dinarjev za gradnjo nove opekarne. Skupno z lastnimi sredstvi pa sedaj to podjetje razpolaga s 195 milijoni dinarjev ter je že začelo sklepati pogodbe za nakup tehničnih strojev. V kratkem pa bodo podpisali pogodbo za izvedbo gradbenih del.

PORTOROŽ 61-24: V petek, 25. dec. so se z dvema velikima turističnima avtobusoma pripeljali v Portorož turisti iz Zahodne Nemčije in Avstrije, ki bodo pričakali Novo leto ob naši obali. Ti turisti bodo ostali v Portorožu sedem do 14 dni.

Kaj pravijo drugod...

Primorski vestnik

NAGEL PORAST TRZNIH VIŠKOV

Praščereja se bo v našem okraju v obdobju perspektivnega plana močno povečala. Predviden je porast od 84.509 komadov na 105.000 kosov. Za to povečanje je bilo potrebno tudi v pručereji določiti rajone. Tako je ljutomerski, apaški, soboški in turniški rajon določen za vzrejo, ostala območja okraja pa za pitanje. Predvideno je predvsem širjenje nemške žlahtne ter holandske in švedske pasme.

Primorski vestnik

MILIJONSKI PROMET

V samopostrežni trgovini, ki je bila pred kratkim odprta, potrošniki zelo radi kupujejo. Vsak dan zabeležijo en milijon dinarjev prometa. Včasih je naval v trgovini tako velik, da nastaja ozko grlo pri blagajnah, zato bodo postavili še eno. Gneča je bila nekajkrat tako velika, da so morali za nekaj časa zapreti vhod v trgovino, ker je primanjkovalo košaric, v katere potrošniki zlagajo kupljeno blago.

DOLENJSKI LIST

KRMELJ: 106 TISOČ TON PREMOGA

106 tisoč ton premoga so nakopali rudarji rudnika Krmelj letos do 3. decembra in izpolnili letni plan. Se poseben uspeh predstavlja ta številka zato, ker je to doslej največja proizvodnja v 150 letih obstoja krmeljskega rudnika. Rudarjem v Krmelju čestitamo! Kot pravijo, bodo do konca leta nakopali namesto planiranih 106.000 ton, kar 114 tisoč ton premoga in presegli letni plan za nekaj več kot 7 odstotkov. Za 14 odstotkov so povečali tudi storilnost dela. Planirani učinek je bil 1 tona premoga na moža, vsak rudar pa ga je izkopal 1 tona 140 kg na dan.

Primorske NOVICE

V IDRIRI NOVA NAHAJALIŠČA ŽIVOSREBRNE RUDE

Letos so v Idriji porabili okoli 250 milijonov dinarjev za nova sledilna dela. Po obsegu proizvodnje živega srebra se je idrijski rudnik spet povzpela na četrto mesto v svetu. V Idriji kopljejo živosrebrno rudo že več kot 450 let in ni bojazni, da bi rudnik kmalu izčrpali. Letos so namreč z novimi sledilnimi deli odkrili toliko novih nahajališč, da so se znane zaloge rude povečale za okoli eno tretjino.

GLAS GORENJSKE

POMOČ KOLEKTIVOV

Občinski sindikalni svet v Kranju je pred dnevi sklical posebno posvetovanje predsednikov sindikalnih podružnic o organizaciji pomoči družinam v Trzinu, ki so ob nedavnih nesrečah ostale brez svojih domov. Dogovorili so se, da bodo zbirali prostovoljne prispevke pri članih sindikata. V nekaterih delovnih kolektivih kranjske občine so se odločili, da bodo v ta namen delali prostovoljno nekaj ur v nedeljo dopoldne. Prav tako so začeli z zbiranjem prostovoljnih prispevkov tudi v drugih občinah kranjskega okraja.

Koprski esperantisti proslavili ustanovitelja

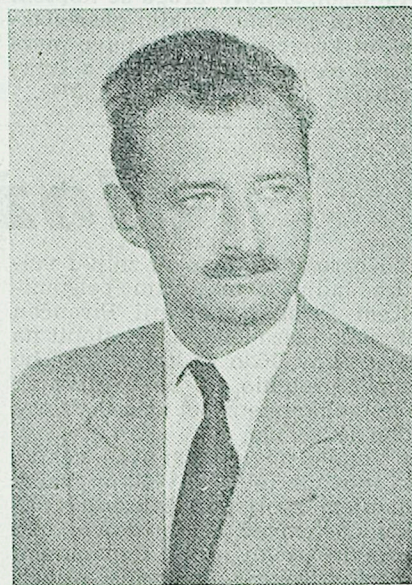
Kakor vsa mesta in dežele, kjer delujejo esperantisti, je bila tudi v Kopru 18. decembra proslava 100-letnice rojstva avtorja esperanta dr. Zamenhofa, ki jo je priredilo koprsko društvo esperantistov. Na tej svečanosti je številnim esperantistom in gostom govoril predsednik društva Danilo Herkov o velikih zaslugah dr. Zamenhofa za sestavo mednarodnega jezika, ki omogoča sporazumevanje med narodi in bratsko sožitje na svetu, ne ozi-raje se na narodnost, raso in pripadnost katerikoli ideološki ter družbeni skupini. Njegovemu govoru je sledil kulturni spored. Izvajali so ga ženski pevski zbor koprškega učiteljskega z esperantsko himno in pesmijo »Kovači smo« v esperantskem jeziku, dalje dijaki in dijakinje, ki se uče esperanta z recitacijami pesmi, napisanimi v esperantskem jeziku. Občinstvo pa so še posebno navdušili esperantisti-pionirji iz Ilirske Bistrice z recitacijami in pesmimi v esperantu.

Proslava dneva JLA v Hrpeljah

Osemnajsto obletnico ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade so letos proslavili v občini Hrpelje na zelo pristrčen način. V Hrpeljah je društvo rezervnih oficirjev organiziralo družaben večer za svoje člane in povabljenе goste. V prosvetni dvorani Svobode je imel za prisotne nagovor oficir obmejne vojaške enote, šolska mladina pa je izvedla folklorni in telovadni nastop. Učenci 4. razreda osnovne šole so v režiji učiteljice Brede Butinarjeve uprizorili enodejansko »Zaleški fantje«. Plesne točke je pripravila s svojimi učenkami Mirjam Zega, telovadce pa je predstavil Bruno Čermelj.

Prav tako so imeli v Podgradu pred praznikom lep večer, izpolnjen s svečano akademijo, na kateri so sodelovali pevski zbor, godba na pihala in recitatorji. V obeh krajih je potekala proslava v skupni udeležbi pripadnikov JLA in civilnega prebivalstva, kar je dajalo praznovanju pečat medsebojne povezanosti.

Na sam praznik je bila v Materiji smotra pripadnikov občinskega odreda predvojaške vzgoje, ki so se je mladinci polnoštevilno udeležili. Potem, ko je govoril o pomenu dneva JLA, je tajnik ObLO Hrpelje Slavko Kovšca razvil prapor, ki ga je odredu poklonil občinski ljudski odbor. Slovesnosti sta se udeležila tudi sekretar občinskega komiteja ZK Viktor Ljubič in član komiteja

Stojan Smerkolj

je zbralo ob njegovih posmrtnih ostankih pred predverjem koprškega gledališča, kamor so prinesli več desetnih venecov. Potem ko se je od pokojnika poslovil predsednik Okrožnega gospodarskega sodišča dr. Sveztozar Polič in je pevski zbor Svobode zapel žalostinko, se je po koprskih ulicah odvil žalni sprevid. Kljub dežju je množica ljudi, kakrš-

Dušan Dekleva. Primerna nagovora sta imela še dva oficirja JLA. Dva najboljša mladina sta bila ob tej priložnosti odlikovana. J. Ž.

Napoved vremena

Trenutno prevladuje v Evropi oblačno vreme z dežjem v Sredozemlju, na Balkanskem polotoku in tudi v nekaterih vzhodnih državah. V zadnjih dneh je bila temperatura zraka okrog 13. ure približno med 0 in 8 stopinj Celzija, le v Dubrovniku je dosegla 12°C.

V prihodnjih dneh bo nekajkrat posijalo sonce, a bo kljub temu temperatura zraka znatno padla. Mnogokje lahko pričakujemo izdatne snežne padavine.

Ocenjevanje stanovanj v Izoli

V času od 9. do 21. 12. 1959 je bilo v Izoli točkovanih — ocenjenih 1693 stanovanj. V tem času je delalo 23 ocenjevalcev od jutra do večera, z njimi pa tudi 5 kontrolorjev. Ugovore na točkovanje rešuje posebna tričlanska komisija takoj po prejemu ugovora, sestavljajo jo pa sami gradbeni tehniki.

Ocenjevanje je potekalo hitro, ker je večina prebivalcev ocenjevalce pričakovala in jim omogočila hitro cenitev. Ocenjevalci so vsak dan sproti oddali zapisnike, tako, da so jih lahko na ObLO sproti pregledovali in opravljali nadaljnje operacije.

Ker je pretežno število hiš v Izoli starih in že v slabem stanju, spada večina hiš po cenitvi v V. in VI. kategorijo. Stanovanj, ki bi po številu točk spadala v I. kategorijo, v Izoli ni, tudi stanovanj II. kategorije je malo. Ker je večina slabih stanovanj, je bilo na ObLO sklenjeno, da znižajo vrednost točke na 440 din.

Ocenjevalci so mnenja, da je pravilnik o točkovanju stanovanj dober, a da bi moralo biti v njem še razlikovanje individualnih hišic (vil), ki so v primerjavi s stanim delom mesta prenzko ocenjene.

db

NOVOLETNI RAZGOVOR V KOMBINATU DELAMARIS V IZOLI

S pridnimi rokami v nove čase

Iznajdljive glave snujejo nesluten razvoj ribištva in živilske industrije v Izoli

Morske globine — rudnik zlatih denarjev... Morje — neizčrpen vir hrane za milijone zemljanov... Morje, morje...
Da, tudi mi živimo ob njem. Bolje: morje nas preživlja in iz njegovih medrij trgamo zaokladde. Na koncu brazd, ki jih orjejo naše ribiške barke, pa čaka na bogate tovore tisoče parov rok marljivih delavk izolskega kombinata Delamaris. In takrat, ko po dolgem in trudopolnem delu ob strojih drsijo po tekočem traku škatlice izbranih ribjih specialitet, blestijo ljudem oči v zanosu: vse to je delo naših rok!

Vendar je bilo še pred leti drugače. Razdrobljeno delo treh tovarn za predelavo rib v Izoli in Kopru ni obetalo posebnega napredka tej industriji. Sele združitev tseh treh tovarn v kombinat, ki z načrtnim delom in sodobnim delovnim postopkom lahko predela letno že okrog 4 milijone kilogramov rib in znaša vrednost bruto proizvodnje blizu 4 milijarde dinarjev, nakazuje nesluten razvoj tega industrijskega velikana.

Novoletni razgovor, ki smo ga v Delamarisu navezali s tovarišem Frankom Sancinom, našo napoved v celoti potrjuje. Še več. Prihodnje leto bo imel kombinat že lastne ribiške ladje. Tovariš Sancin nam je o tem smelem koraku vodstva in upravnega odbora povedal naslednje: — Ze dlje časa čutimo potrebo po osamosvojitvi v surovinah. Z namenom, da bi odpravili to osnovno pomanjkljivost, smo osnovali združenje med podjetjem »Ribo« v Izoli in Delamarisom, da bi skupno organizirali ribiško floto za ribolov na odprtem morju, predvsem v lovnih področjih Južnega Atlantika.

Brez dvoma bo to ugodno vplivalo na našo proizvodnjo. Vendar nas zanima, če ste razen manjših motenj v dobavi surovin imeli še kakšne težave in kako ste jih odpravili?

— Da bomo dolgemu seznamu naših priznanih izdelkov — razne vrste ribjih konserv, predjedi, Argo juha, marmelade itd. — priključili v bližnji prihodnosti nove, nam zagotavlja že veliko povpraševanje po naših izdelkih. Naj omenim še to, da v bodoče ne bomo več imeli težav z nabavo bele pločevine za embalažo, ki smo jo uvažali, medtem ko jo bo moč odslej dobiti na domačem tržišču. Ostane samo še problem nabave zadostnih količin olivnega olja.

Vprašali smo še, kateri izmed izdelkov Delamarisa so se razen ribjih konserv najbolj uveljavili. Dobili smo pričakovani odgovor: Argo juha — ki kot prvi tovrsten produkt pri nas zadovoljuje iz dneva v dan več odjemalcev, saj je proizvajajo letno že nad milijon vrečk. Prihodnje leto pa bodo presenetili potrošnike z boljšo embalažo, z aluminiziranimi vrečkami, medtem ko bodo gostincem in obratnim menzamazelo ustrezale večje, kilogramske doze. Razen tega pa je za ta izdelek naše tovarne že veliko povpraševanje v tujini. Dežele Bližnjega in Daljnega vzhoda bodo letos uvozile večje količine tega artikla.

Ob koncu našega razgovora v Delamarisu smo postavili še eno vprašanje:

— Ali boste našim potrošnikom pripravili v tem letu še kakšno presenečenje?

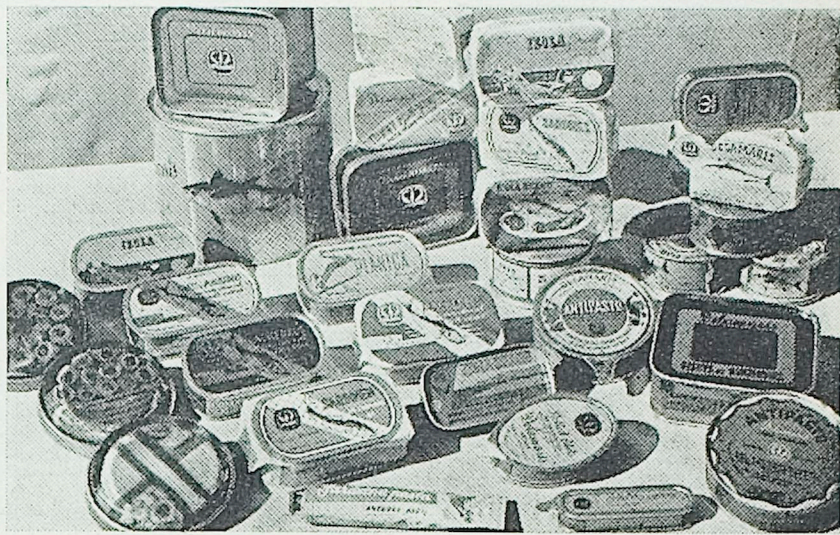
— Presenečenje, ki ga pripravljamo, prav gotovo presega pričakovanja naših potrošnikov. Vendar bi zaradi posebnih razlogov lahko odgovoril na to vprašanje v eni kasnejših številkih vašega lista.

Pri tovarišu Sancinu, ki vodi obsejni propagandni oddelek

podjetja, se posebno sedaj, ob novem letu, zgledi vsak dan mnogo ljudi. Vendar gre za strogo poslovne razgovore, ki navadno ne dopuščajo možnosti za osebna vprašanja. Vendar smo ga kljub temu vprašali po osebni želji v novem letu, toda dobili smo precej »neosebni« odgovor: — Vse najboljše želje v novem letu našemu mlademu rodu.

Da, mlademu rodu, ki bo nadaljeval veliko delo svojih očetov. Mladini, ki jo čakajo odgovorne naloge in ne nazadnje tudi že sadovi naših rok.

B. Borovič

Kopica lepih izdelkov živilskega kombinata Delamaris v Izoli si vedno bolj utira pot v naše domove in tudi v tujino, kjer dostojno stoji ob strani najboljših tovrstnih tujih izdelkov ali pa jih še prekasa

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V SEŽANI

Na dnevnem redu gospodarska vprašanja

Kot pisan mozaik je bil dnevni red zadnje seje Občinskega ljudskega odbora Sežana v letu 1959. Ta seja, bila je 25. decembra, je med drugim potrdila možnost izvršitve občinskega petletnega perspektivnega plana do konca tega leta.

Ko so odborniki razpravljali o predpisih s področja stanovanjske problematike, so usvojili stališče, da je možno v sežanski občini ustanoviti dve stanovanjski skupnosti, in sicer za območje mesta Sežana in za območje mestnega naselja Divača. V Sežani so sicer že izvolili na zboru volivcev svet stanovanjske skupnosti, v Divači pa bo stanovanjska skupnost izvoljena takoj po sedaj trajajočih organizacijskih pripravah.

S posebnim odlokom je ObLO določil elemente za izračunavanje stanarine in način delitve dela stanarine na hišne sklade. Za zavarovanje plačila stroškov za popraviljanje in vzdrževanje hiš, ki obremenjujejo lastnike, in za odplačevanje posojila, ki ga je lastnik najel pri banki za popravilo hiše, bo moral lastnik hiše odvajati 50% stanarine, prejete od upraviteljev stanovanj v njegovi hiši, na poseben račun Komunale banke. Ta odstotek stanarine bo plačeval lastnik vse dotlej, dokler se ne bo nabral na tekočem računu znesek, ki ustreza dveletni stanarini. Odborniki

so tudi sklenili, da znaša amortizacijska doba hiš na področju sežanske občine sto let, valorizacijska vrednost točke pa 425 dinarjev.

Na predlog komisije za napredek dela in sistemizacijo delovnih mest upravnih organov občinskega ljudskega odbora so odborniki izglasovali odlok o novi organizaciji in sistemizaciji delovnih mest organov javne uprave. Nato so poslušali poročilo sveta za notranje zadeve in splošno upravo ter razpravljali o številnih problemih razvoja prometa, civilne zaščite in požarne varnosti. Med drugim so sprejeli tudi odlok

o upravljanju in vzdrževanju vodovodnega omrežja, javnih kapnic in napajališč, s katerim je upravljanje krajevnih vodovodov in drugih večjih vodnih objektov prevzelo podjetje Kraški vodovod. Ta bo določila enotno vodarino na območju občine in vodarina za vodo iz železniškega vodovoda se bo znižala od sedanjih 25 na 18 dinarjev. Vodarino pa bodo v bodoče plačevali tudi tisti, ki je črpajo iz krajevnih vodovodov. Ta vodarina bo minimalna in bo znašala le 8 dinarjev mesečno na člana gospodinjstva in 10 dinarjev na glavo živine.

V novo leto z večjo voljo do dela

DPD Svoboda Štanjel lani ni imelo občnega zbora, zato je upravni odbor deloval dve leti. V tem času je imel 12 rednih sej in je obravnaval ustanovitev dramske skupine, pevskega zbora, organiziranje proslav, plesnih prireditev, gostovanj itd. Največ se je seveda ukvarjal s plesnimi

prireditvami in se druga kulturnoprosvetna dejavnost društva ni razvila. To je vsekakor neprijetna ugotovitev, posebno še zaradi tega, ker ima društvo dvorano, ki sicer ni naj sodobnejše urejena, vendar pa je v takem stanju, da bi lahko društvo v njej priredilo marsikatero kakovostno prosvetno prireditev in ne samo ples. Pevski zbor so osnovali šele pred kratkim in želeli je, da bi postal jedro, okrog katerega naj bi se začele ustanavljati tudi druge prosvetne skupine. Na tem občnem zboru so člani društva sklenili, da bodo v prihodnjem letu nadoknadili zamujeno.

PRIJETNO SREČANJE V SEŽANI

Klub študentov okraja Koper je v soboto, 19. decembra, prijetno presenetil sežansko občinstvo z uspešnim literarno-glasbenim večerom. Na sobotnem sporedu, ki je trajal polni dve uri, so nastopili pevci-solisti, moški oktet, ženski kvartet, tamburaški zbor IKS Koper, večje število študentov in dijakov pa je prebrala svoja literarna dela. Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili sporedu in so nastopajoče nagradili s prisrčnim plaskanjem. V nedeljo pa so študenti organizirali športno prireditev med člani kluba, tržaško študentsko in srednješolsko mladino ter srednješolci koprškega okraja.

Občni zbor »Zorko Bekar« iz Štorij

Prosvetno društvo »Zorko Bekar« iz Štorij šteje 41 članov. Od zadnjega občnega zbora se je število članov nekoliko zmanjšalo zaradi odselitve in odhoda kar 4 članov upravnega odbora na odsluženje kadrovskega roka.

Upravni odbor je imel štiri redne seje, na katerih je razpravljal o dejavnosti društva. Plod teh sej sta bili dve igri: ena otroška, ki so jo mladi igralci morali ponoviti, in Borova drama »Razrganci«. S slednjo so gostovali tudi v Hruševju na Postojnskem. Gostovali bi še kje, toda to namero je preprečil odhod nekaterih igralcev k vojakom.

Veliko zaslugo za uprizoritev obeh del ima tovariš Milan Hanzelj, ki je svoje izkušnje obogatil še na osemdnevnem režiserskem seminarju v Kopru in ki je z dobro voljo in vztrajnostjo dokazal, da je za doseg uspehov potrebno le sodelovanje članstva.

Društvo ima še mnoge težave materialnega značaja. Zato so posebno važni sklepi zbora o ureditvi prostora za knjižnico, čitalnico, pevске in igralne vaje in društvene sestanke ter o opremljenosti dvorane s stoli ali klopmi.

Nobenega dvoma ni, da bo društvena dejavnost v bodoče še bolj razgibana, saj je to želja vseh članov, in da bo upravnemu odboru uspelo rešiti vsaj najbolj pereče materialne probleme.

Barba Vane pravi...

Na, pa smo strmoglavili v novo leto! Strmoglavili pravim, zakaj prevrnili smo se vanj, da sami nismo vedeli kdaj. Tako je blisnilo 1959 mimo, da se ga niti prav zavedeli nismo, čeprav nam je prineslo toliko novega kot že zlepa nobeno po vojni.

Upira se mi, da bi delal račun čez staro leto in pogreval tisto, kar je bilo in naj se nikoli več ne bi vrnilo, zakaj v temle kotičku je bilo le malo takih zadev obravnavanih, ki bi se jih prizadeti radi spominjali. Po tudi Juca mi je položila na srce, naj bi v Novem letu rajši dal nekaj napotkov predstavnikom raznih poklicev, kako naj se v prihodnje obnašajo, češ da je zdaj za to ravno pravšna priložnost. Kar naštel je jih nekaj: trgovci in mesarji pa branjevci naj bi si nabavili debela očala, da bodo prav videli tisti jeziček na teht-

nici, naj bi bili gostinci (in gostinke) vedno dovolj preskrbljeni z drobižem, naj bi telefonistka tudi popoldne v redu opravljala svojo službo, naj bi se po delikatesah držali odrejenih cen — in podobno. Slišal pa sem še več takih tudi iz raznih drugih virov: naj bi javni uslužbenci, ko se spravljajo na državne izpite, vedeli vsaj za svojega republiškega in zveznega poslanca, če že ne vedo za vodilne ljudi v republiki in zvezi; nekateri avtobusni sprovedniki naj bi si nabavili priročnik o lepem vedenju in malo srčne kulture; brivci in frizerji, ki radi jedo česen ali čebulo, naj bi si nabavili plinske maske, da bi jih uporabljali v službi; ljubitelji športnih panog naj bi na stadionih bolj brzdali svojo vzkipljivo naravo in hladili svojo vročo kri in pesti pri bolj pametnem delu, kot pa je pretepanje sodnikov ali tujih igralcev; pri Jadrano na Kozini naj bi spet vrišili do dobrih kuharic, da bodo gostje vsaj dobro jedli, če že morajo hrano drago plačati; naj bi bili slučajni gostje, ki hodijo v opoldanskih urah jest ali pit k Vipavki v Komru, vedno uvidelni: ko zadovoljijo potrebe svojega želodca, naj bi šli na klepet v kavarno ali Taverno ali Triglav ali kateri drug lokal, kjer je navadno vedno dovolj prostora za kilometrske pogovore. Na Kozini naj bi popravili kotanjasto pot na avtobusno postajo, čevljarji v Kopru naj bi bili malo bolj prizanesljivi do svojih strank in jim ne bi ogulili prav vse kože, uzmovičem dežnikov in Colibrijevih pritliklin naj bi se posušili dolgi prsti, kinematografi po naših mestih, trgih in vaseh naj bi se bolj držali reda (kar spomnite se na razburjenje okrog predvajanja filma Vojna in mir v Ilirski Bistrici, na zbrko z vstopnicami in vse drugo okrog tega); in končno: kljub napovedim vsevednih vremeno-

slovcev naj bi ta prekleti dež enkrat nehal, zima pa naj bi nam še naprej tako prizanašala do maja meseca, potem pa kar bo.

Seveda s tem moja malha še ni docela izčrpana. Na srcu mi leži še moja prijateljica iz Lucije, ki se grozno jezi name zaradi tistega pisanja o stanovanjih. Seveda se ji moram opravičiti, ker sem jo v svoji razmišljenosti napravil za reporterja radia Babe, čeprav mi je tisto po drugih njenih kolegicah prišlo na uho. Zato jo prosim, naj mi oprostijo, za zaključek pa naj in vsem svojim prijateljem, vsem sodelavcem in tudi vsem tistim, ki so mi po nesreči kdaj prinesli v mlin, želim v novem letu 1960 obilo sreče in zdravja, mnogo zadovoljstva in delovnih uspehov s še prav posebno željo, naj me v tem letu ne pozabijo moji sodelavci in naj bi se nikoli ne srečali v tej rubriki po službeni dolžnosti!

V teh mislih dvigam z vami vsemi čašo iskrečega se istrskega vinca in napijam: »Vso srečo v novem letu 1960!« Vaš Vane

PROSLAVE DNEVA JLA NA KRASU

Tudi na Krasu so svečano proslavili Dan JLA — 22. december. Prva proslava je bila v nedeljo, 20. decembra, v Divači. Na proslavi je govoril major JLA, ki je zlasti poudaril pomen praznika armade v jubilejnem letu KPJ in SKOJ. Na programu so bile še recitacije, podelitev odlikovanj, pohvala in knjižne nagrade najboljšim mladincem-obveznikom predvojaške vzgoje. 21. decembra zvečer so bile proslave v Sežani, Senožečah in Dutovljah. Vseh svečanosti so se udeležili zastopniki obmejnih enot. Na sam praznik pa so zastopniki Zveze rezervnih oficirjev, ZB NOV in pionirjev, Društva prijateljev mladine in drugih organizacij iz Sežane obiskali obmejne stražarje in jim izročili razna darila.

odprite vrata

prihaja

Kino

KOPER — 30. in 31. decembra jugoslovanski film TRIJE KORAKI V PRAZNO; 1. in 2. in 3. januarja italijanski barvni film cinemascope TOSCA; 3. januarja nemški barvni film — matineja — NI PROSTORA ZA DIVJE ŽIVALI; 4. in

5. januarja ameriški film NAJHITREJŠI STRELEC ZMAGUJE; 6. in 7. januarja ameriški barvni film CAROVNIK IZ OZA.

IZOLA — 30. decembra italijansko-francoski film MONT-PARNASSE; 4. in 5. januarja italijanski barvni cinemascope film TOSCA; 5. januarja ameriški barvni film CAROVNIK IZ OZA; 6. in 7. januarja ameriški barvni cinemascope film CAJNICA.

PIRAN — 30. decembra ameriški barvni cinemascope film CAJ IN SIMPATIJA; 31. decembra (za dedka Mraza) češki barvni film CESARJEV SLAVCEK in ameriški barvni film LOV NA PUME; 31. decembra jugoslovanski barvni film EDINI IZHOD; 31. decembra ob 22. uri ameriški barvni cinemascope film CAJ IN SIMPATIJA; 1. in 2. januarja nemški film DEKLICA ROSEMARIE; 3. in 4. januarja jugoslovanski film DOBRI STARI PIANINO.

PORTOROŽ — 30. decembra italijanski film KRONIKA SIROMASNIH LJUBIMCEV; 30. decembra (za dedka Mraza) češki barvni film CESARJEV SLAVCEK; 31. decembra ameriški barvni film LOV NA PUME; 1. in 2. januarja jugoslovanski film EDINI IZHOD; 3. januarja francoski film STIRI KORAKE V OBLAKE; 4. in 5. januarja jugoslovanski film DOBRI STARI PIANINO.

SMARJE — 30. decembra italijanski film KJE JE SRECA?; 2. januarja jugoslovanski film TRI KORAKE V PRAZNO; 3. januarja ameriški barvni film CAROVNIK IZ OZA; 7. januarja ameriški barvni film PUSCAVA ZIVI.

SEZANA — 30. decembra indijski film KRALJICA JANSI; 31. decembra in 1. januarja ameriški film ROY ROY; 2. in 3. januarja francosko-italijanski film PUSTOLOVSCINE CASANOVE; 5. in 6. januarja jugoslovanski film CIGANKA; 7. in 8. januarja ameriški film DEMONSKA ZENA.

OPOZORILO VSEM KORISTNIKOM VIDEMSKEGA SPORAZUMA O MALEM OBMEJNEM PROMETU

S 1. januarjem 1960 bodo Tajništva za notranje zadeve prevzemala v rešitev samo še prošnje za prvo izdajo propustnice. Vsa nadaljnja podaljšanja bodo opravljali potovalni uradi.

Da omogoči prebivalstvu čim ugodnejši in hitrejši postopek pri podaljšanju propustnic, je Avtoturistično podjetje »Slavnik« Koper organiziralo široko mrežo poslovalnic, ki bodo sprejemale propustnice v podaljšanje. To so:

- poslovalnica »Slavnika« v Piranu
- poslovalnica »Slavnika« v Portorožu
- poslovalnica »Slavnika« v Izoli
- poslovalnica »Slavnika« v Kopru
- menjalnica »Slavnika« v Sezani
- v Divači tovariš Ivan Polanec, Divača 94
- v Komnu Turistično društvo
- in v Kozini v prodajalni tobaka
- ter v menjalnici »Slavnika« na bloku Krvavi potok.

POSLUŽUJTE SE TUDI DRUGIH USLUG AVTOTURISTIČNEGA PODJETJA »SLAVNIK« KOPER!

Tovarna dokumentnega in kartnega papirja

RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU

- ★ POŠILJA TOPLE POZDRAVE
- ★ ZA NOVO LETO 1960
- ★ DELOVNEMU LJUDSTVU
- ★ KOPRSKEGA OKRAJA

Mali oglasi

Zaposlitev IŠČE EKONOM komercialnega sektorja, absolvent administrativne in ekonomske srednje šole (4 leta prakse v državni ustanovi). Ponudbe do 1. februarja 1960, nastop po 20. februarju 1960. Julij Lončar, V. P. 1144/N, Beograd.

Preključem NERESNIČNE IZJAVE o Ivanki Bobek. — Rozalija Čelhar, Pivka, Snežniška cesta 22.

Najditelja majhne RUMENE PAPIGE prosim, da jo proti nagradi vrne v trgovino »Kovina«, Piran.

Poštenega najditelja KOVČKA, ki sem ga zgubila v soboto, 19. decembra 1959, ob 15,30 pred avtobusno postajo v Kopru, prosim, naj ga vrne Dorici Koptar v tiskarni »Jadran« v Kopru, ulica JLA.

POPRAVEK

V tekst pri Nagradni novoletni križanki na 12. strani se je vrnila ne-ljuba pomota: vodoravno 81. ni mastna zemlja, marveč mora pravilno stati: pod; pravilno pa je 19. navpično: mastna zemlja.

GLAVNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV

r a z p i s u j e

za svoje člane vpis v višje razrede splošnoizobraževalne šole — osemletke — oziroma bivše nižje gimnazije po programu za odrasle.

Šola bo organizirana v dveh stopnjah.

V prvo — nižjo stopnjo (snov 5. in 6. razreda osemletke) se lahko vpiše vsak, ne glede na dosedanjo izobrazbo.

V drugo — višjo stopnjo (snov 7. in 8. razreda osemletke) se lahko vpiše vsak, kdor je končal 6 razredov osemletke ali njej ustrezne šole.

Rok vpisa podaljšujemo do 1. februarja 1960.

Prijave in podrobna navodila za vips dobite na okrajnih, občinskih in terenskih odborih ZB ali na DOPISNI SOLI, Ljubljana, Likozarjeva 3 (telefon 30-043).

Trgovsko proizv. podjetje »MLINOTEST« Ajdovščina

obvešča vse svoje cenjene odjemalce,

da zaradi INVENTURE ne bodo poslovali 4. in 5. januarja 1960 obrati: Ajdovščina, Vrtovin, Slap ob Idriji, skladišče v Kopru, mlin Rižana in mlin Kubed

VSEM, KI SO SOČUSTVOVALI Z NAMI OB NEPRIČAKOVANI SMRTI NAŠE NEPOZABNE MAME

JUSTINE BARTOL

SE PRISRČNO ZAHVALJUJEMO. POSEBNO SE PEVSKE-MU ZBORU DPD »SVOBODA« KOPER ZA ŽALOSTINKE, DAROVALCEM CVETJA TER VSEM, KI SO JO SPREMLJALI NA NJENI ZADNJI POTI V KOPRU IN LJUBLJANI.

KOPER, 28. DECEMBRA 1959

ZALUJOČA HČERKA ZDENKA LOVEC
Z DRUŽINO

NENADNA NESREČA NAM JE ZA VSELEJ IZTRGALA IZ NAŠIH VRST DRAGEGA TOVARIŠA

STOJANA SMERKOLJA

SODNIKA OKROŽNEGA GOSPODARSKEGA SODIŠČA
V KOPRU

DOLGOLETNEGA ODBORNIKA IN NAZADNJE TAJNIKA UPRAVNEGA ODBORA TURISTIČNO-OLEPŠEVALNEGA DRUŠTVA V KOPRU. OHRANILI GA BOMO V SVETLEM SPOMINU

KOPER, 20. DECEMBRA 1959

TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO
KOPER

GOSTINSKO PODJETJE

TURIST

ANKARAN

vabi cenjene goste na VESELO SILVESTROVANJE ter vošči novo leto vsem obiskovalcem Slovenske Istre

Potovali so po široki strugi mimo s snegom pokritih vrb in golih trepetlik in skozi gosto borovje. Še pred poldnevom so prišli do velikega taborišča, ki je bil šele pred kratkim zapuščen. Ko so šli mimo, je Dimač na hitro preračunal, da je moralo biti v taboru štiri sto do pet sto ognjev. Iz tega je sklepal, da šteje rod, ki je tu taboril, več tisoč oseb. Gaz je bila tako sveža in tako uglajena, da so si potniki odvezali krplice ter hitreje in lažje nadaljevali svojo pot v mokasinih. Pojavili so se sledovi divjačine in se vedno bolj množili. Sledovi volkov in risov so pričali, da mora biti v tem kraju obilen lov. Indijanec, ki je hodil prvi, je iznenada zadovoljno vzkliknil in pokazal na velik prostor sveže pogazene snega, ki je bil posut z ogledanimi jelenjimi lobanjami in tako poteptan, kakor da se je borila na njem cela armada. Iz tega je Dimač spoznal, da se je Indijancem po zadnjem metežu posrečil bogat lov.

Nastopal je dolgi severni mrak in Dimaču se je dozdevalo, kakor da se Indijanci sploh ne kanijo utaboriti. Brez počitka so potovali skozi vedno bolj goste temo. Na nebu so se prižigale migljajoče zvezde, ki jih je na pol zagrinjal zelenkasti čad utripajočega severnega sija. Dimačevi psi so najprej ujeli glasove taborišča. Strigli so z ušesi in željno cvilili. Potem so ti glasovi dospeli tudi do človeških ušes. Zaslislalo se je zamolklo, oddaljeno bučanje, ki pa je bilo brez tiste pokojne lepote, ki jo imajo navadno oddaljeni glasovi. To je bil visok, rezek zvok, ki so ga preglašali še rezkejši klici. To je bilo

zateglo tuljenje stoterih volčjih psov. To je bil krik nemira in bolesti, otožen krik obupa in upora. Dimač je dvignil šipo svoje ure, otipal z golimi prsti kazalca in ugotovil, da je enajst. Indijanci so začeli stopati hitreje. Noge, ki so se dvigale dvanaest napornih ur, so se dvigale vedno urneje, tako da so nazadnje skoro tekli. Iz temnega borovega gozda so nenadoma stopili na goljavo, ki so jo razsvetljevali številni ognji. Prej zamolkli glasovi so postali zdaj razločni, kajti pred njimi je ležalo glavno indijansko taborišče.

In ko so vstopili vanj in začeli stopati po krivuljastih stezah tega lovskega taborišča, je zavalovil okrog njih velik hrup. Sprejeli so jih kriki, pozdravi, vprašanja in odgovori, šaljive pripombe, renčanje volčjih psov, ki so se besno zaganjali proti tujim, Dimačevim, zmerjanje žensk, smeh, cviljenje otrok, vekanje dojenčkov in ječanje trepečih bolnikov. Prava pravcata »jeriha«, ki jo je slišati samo v taboru robatega, prvobitnega človeka divjine.

Dimačevi spremljevalci so udrili okoli sebe s palicami in suvali s puškinimi kopiti ter s tem odganjali napadajoče pse. Njegovi lastni psi so se tolikim sovražnikom umikali in se med grizenjem in renčanjem stiskali med noge svojih človeških braniteljev.

Ustavili so se na poteptanem snegu ob ognju, okoli katerega so sedeli Čok in dva Indijanca ter pražili podolgovate kose karibjega mesa. Trije drugi mladi Indijanci so, zaviti v kožuho, ležali na posteljnjakih, narejenih iz borovih vej. Čok se je ozrl čez ogenj in pogledal svojega tovariša z brezčutnim obrazom, kakor njegovi tovariši. Ne da bi črnil, se je zopet začel ukvarjati s praženjem mesa.

»Kaj pa je?« ga je vprašal Dimač, ki ga je tovarišev ravno dušje skoro razjezilo. »Mar si postal mutasi?«

Na Čokovem obrazu se je pojavil stari, prijateljski nasmeh. »Nak,« je odgovoril. »Indijanec sem. Vadim se le v umetnosti zafajevanja čustev. Kdaj so te ujeli?«

»En dan po tvojem odhodu.«

»Hm!« je rekel Čok in v očeh mu je zaplaval muhast blesk. »Počutim se izborno, do komolca sem boga zahva-

lil! To je tabor samcev.« Mahnil je z roko, kakor da bi s to kretnjo hotel objeti ves tabor, ki je obstajal iz ognja, na snegu ležečih borovih posteljnjakov, sušičih se jelenjih kož in zaslonov, ki so bili spleteni iz borovih vej in vrbovih šib. »In ti tukaj so samci.« Pokazal je z roko na mlade Indijance in jim rekel nekaj besed v njihovem govtavem jeziku. Beli bliski njihovih oči so odobraval njegovo trditev. »Ti fantje so vsi srečni, da te vidijo, Dimač. Kar sedi in si posuši mokasine, medtem ti bom pa pripravil kaj za pod zob. Njihovega jezika sem se že dobro naučil, kaj? Tudi ti se boš, ne boj se, kajti kakor kaže, bova dolgo časa ostala pri njih. Tukaj je še eden najine barve. Ujeli so ga pred šestimi leti. Irec je in pobrali so ga nekje blizu jezera Great Slave. Ime mu je Danny McCan. Mož se je umiril, se oženil z Indijanko in ima že dva frkolina. Kljub temu pa jo bo pobral, kadar se mu ponudi prva priložnost. Vidiš tisti mali ogenj tam na desni? Tam je njegovo taborišče.«

Očividno so Dimaču odkazali za bodoče bivališče prostor, kamor so ga bili pripeljali, kajti njegovi ulovitelji so se zgubili nekam v sredo taborišča in pustili njega in pse pri Čokovem ognju. Medtem ko se je ukvarjal s svojim ubovalom in používal vroče meso, je Čok kuhail in žlobudral.

»Ugriznila sva v kisló jabolko, Dimač. Le poslušaj me! Naj velja kar hoče, morala bova odnesti najina kopita od tod. Veš, to so pristni divji Indijanci. Niso beli, njihov poglavar pa je. Govori, kakor bi imel polna usta soka, in če ni od glave do pete Skot, potem sploh ni Skotov na svetu. Je vrhovni poveljnik vsega tega ravsa in kavsa. Kar on reče, to drži kakor pribito. Je prav, da takoj od začetka izveš to stvar. Danny McCan poskuša že šest let, da bi se od njega ločil. Danny je dober človek, pa nima v sebi pravega strupa. On dobro pozna pot, ki pelje iz te dežele. Na lovskih pohodih je zvedel zanjo. Ta pot leži zahodno od tiste, po kateri sva dospela sem. Nima dovolj poguma, da bi se lotil sam. Toda zdaj smo trije in mislim, da jo bomo srečno popihali. Kosmatin je cel možak, pa je kljub temu precej bedast.«

ZAKLJUČNI RAČUN ŠPORTNIKOV KOPRSKEGA OKRAJA

Uspesi in dobri obeti

Napisal LJUBAN OMLADIČ

Leto 1959 je bilo za koprške športnike izredno uspešno. V tej vseh športnih panogah so dosegli znaten napredek. Tu mislimo na razmah športa v širino kakor tudi na kvaliteto. Na prvem mestu naj omenimo veliko udeležbo članov partizanskih društev na zveznem zletu Partizana v Beogradu. Na tem zletu so telovadci in športniki koprškega okraja osvojili devet zlatih medalj ter se uvrstili med najboljše okraje v Sloveniji. Drug pomemben dogodek so bile delavske športne igre v Kopru, ki so prekosile vsa pričakovanja tako glede udeležbe kakor glede kvalitete. Razen okrajnih delavskih iger smo imeli številna lokalna tekmovanja delovnih kolektivov, tako da lahko rečemo, da se je šport že precej močno uveljavil med našimi delavci.

Leto 1959 je bilo zelo uspešno zlasti za odbojkarje, rokometaje in košarkarje. Tako je Izola uspelo prvokrat po osvoboditvi vključiti se v drugo slovensko odbojgarsko ligo, kjer je v svoji skupini osvojila prvo mesto. Rokometaji so dobili v slovenski ligi tri zastopnike: moško ekipo Kopra ter ženski ekipi Kopra in Pirana. Najbolj so se uveljavile Pirančanke. Največji razmah pa smo dosegli v košarki, kjer imamo že kar tri moštva v republiških tekmovanjih: Postojno, Koper in Ilirsko Bistrico.

Napredek smo dosegli tudi v pomorskih športih. Pri tem je treba pohvaliti zlasti Izolo, ki si je priborila osem prvih mest na republiških, državnih in mednarodnih veslaških tekmovanjih. V jadraniu in plavanju sicer ni bilo nekega večjega napredka, vendar je to treba pripisati predvsem pomanjkanju primernih objektov.

V nogometu smo nazadovali, saj edinemu zastopniku okraja slovenski konjski ligi proti izpad, pa tudi v primorski ligi (T. Tomosu, Postojni, Taboru in Sidru) slabše kot lani. Tudi v nogometu je treba iskati vzroke neuspehov predvsem v pomanjkanju trenerjev, delno pa tudi v slabih klubskih vodstvih.

Razveseljuje pa je dejstvo, da smo prebili led v lahki atletiki. Jadranski tek je letos privabil številne športnike koprškega okraja, lahkoatletska tekmovanja pa so bila po skoraj vseh društvi Partizan.

V namiznem tenisu se je Koper prvokrat po osvoboditvi pojavil med prvimi desetimi na republiškem prvenstvu, podobni uspeh pa so dosegli tudi postojnski strelci, ki bodo v letu 1960 z novim streliščem gotovo še hitreje napredovali. Naj v zaključnem pregledu omenimo še naše šole, kjer so letos pospevali res veliko pozornost športu. Po nepopolnih podatkih je bilo med letom okrog 100 šolskih in medšolskih tekmovanj.

Uspesi, ki jih nekdo doseže na športnem področju, so po navadi vzpodbuda za nove podvige. Ali lahko isto trdimo za športnike koprškega okraja? Kar zadeva športnike, je odgovor pritrdilen. Toda vse ni odvisno od njih. marveč tudi od vadiateljev, športnih objektov in od denarja. Kaj se nam obeta v prihodnjem letu v tem pogledu?

NOGOMET: Vsa moštva so v glavnem prebrodila krizo glede igralcev. Primanjkujejo pa kvalitetni trenerji. Mislimo, da bi društva dobila denar za trenerje s širšim krogom podpornih članov. Igralcev (vsaj nekaterim) pa bi priporočili več zavzetosti in discipline. V nasprotnem primeru bo občinstva še manj, kakor ga je.

ROKOMET: Start koprških rokometajev ni bil najboljši. Toda zdaj ko imajo igrišče in telovadnico, se da zamujeno nadoknaditi.

ODBOJKA: Razen Izole je ta športna panoga skoraj povsod v ozadju. Menimo pa, da lahko Koper, Sežana, Postojna in Ilirska Bistrica ter Piran sestavijo odlična moštva. Društva Partizan bi morala določiti človeka, ki bi bil zadolžen le za odbojko in uspehi ne bi izostali.

NAMIZNI TENIS: V Kopru je nekaj odličnih mladih igralcev, ki bi jim morali omogočiti kvalitetnejša srečanja.

JADRANJE: Z zanimanjem pričakujemo nastop jadrnice Cha-cha na olimpijskih igrah. Pričakujemo tudi, da si bodo jadranci obmorskih klubov spet priborili izgubljeno slavo. Zvedeli smo, da nameravajo pod vodstvom Fafangela sistematično vaditi.

VESLANJE: Najbrž bomo tudi kakega zastopnika Izole videli na olimpijskih igrah. S pripravami so že začeli. Izolonom pa bo treba letos pomagati s plovnimi objekti. Saj so jih s svojimi uspehi pošteno zaslužili!

KOŠARKA: V republiških ligah nas bodo zastopali: Postojnska Bistrica in Koper. To je vse lepo, vendar je ob tako naglem napredku košarke v okraju zelo žalostno, da nimamo niti ene ženske ekipe.

PLAVANJE: Ali se bomo letos premaknili z mrtve točke? Zaenkrat ni nobenih obetov, ker ni denarja za izgradnjo osnovnih plavalnih objektov. V tej stvari smo najbrž premalo iniciativni.

ATLETIKA: Veliko zanimanja za atletiko med mladino moramo izkoristiti. Društva Partizan naj oskrbe vsaj nekaj osnovnih lahkoatletskih naprav. Če ni sredstev, se lahko marsikaj napravi s prostovoljnimi delom članstva. Tudi vadiatelje bi našli iz vrst bivših tekmovalcev.

Omejili smo se le na nekatere glavne panoge, ki jih goje v koprškem okraju. Skoraj povsod so pogoji, da letošnjim uspehom priključimo nove. Toda pri iskanju sredstev moramo biti bolj iznajdljivi, naša športna društva in organizacije pa morajo dobiti večjo pomoč kot doslej od občin in gospodarskih organizacij. Končno menimo, da delo v društvi ne sme več sloneti na redkih požrtvovalnih posameznikih, ampak je treba delo porazdeliti. Tako bo širši krog ljudi neposredno zainteresiran za uspeh društva. Tekmovalcem pa seveda želimo ob Novem letu: z vztrajnim in požrtvovalnim delom k novim uspehom!

PAVEL BONE

najboljši športnik Primorske v letu 1959

V anketi, ki so jo razpisale športne redakcije Radia Koper ter tednikov Primorske novice in Slovenski Jadrani, je osvojil prvo mesto kajakaš Pavel Bone iz Nove Gorice. Leto bo prejel v trajno last pokal najboljšega športnika Primorske v letu 1959.

Pavel Bone je že vrsto let najuspešnejši jugoslovanski kajakaš, ki pa se ni uveljavil samo na jugoslovanskih tekmovanjih, marveč tudi v tujini. Letošnje leto je dosegel svoj največji uspeh, ko je osvojil drugo mesto na svetovnem prvenstvu v kajaku spustu. To mu je prineslo tudi največ glasov in prvo mesto v anketi.

Bone je eden izmed najbolj priljubljenih športnikov na Primorskem. Skromen, tovariški, požrtvovalen. Devetdeset odstotkov svojega časa

prebije pri čolnih: dopoldne kot delavec-mizar v delavnici športnih objektov, ki si je priborila sloves že preko meja, popoldne pa na zelenih valovih Soče. Pogosto se okrog njega zberejo pionirji in mladinci, da bi jim pokazal in razložil to in ono večšino iz boja z divjimi vodami. Zlasti kadar se vrne z večjih tekmovanj, ima mnogo zvestih poslušalcev: ni navajen ljubosumno čuvati novosti v tehniki vožnje: vse, kar je novega videl in pridobil, to naj ima tudi mladina! In še eno o Bonetu: njegov klub mnogokrat nima denarja, da bi mu plačal stroške za daljša potovanja v tujino. Takrat Bone ponudi svoje osebne prihranke in s skupnimi močmi nekako zvozi. Tudi letos, ko je odpotoval na svetovno prvenstvo, si je del stroškov plačal sam. Ob vsem tem se moramo seveda

vprašati, kako to, da naši športni forumi ne premorejo denarja za človeka, ki je drugi na svetu, medtem ko odhajajo v tujino klubi dvomljivih kvalitet in se vračajo domov pošteno tepeni.

Naslednja štiri mesta v anketi so zasedli: Marica Lebanova, Mirko Fili, Miran Mozetič in Emil Bandelj.

Drugo mesto članice veslaškega kluba Argo iz Izole Lebanove je morda marsikoga presenetilo. O tej skromni športnici so naši časopisi sicer zelo malo pisali, vendar so njeni uspehi taki, da prav malo zaostaja za prvoplasiranim. Lebanova je stroker ženskega četverca. Dvakrat je osvojila republiško prvenstvo, trikrat državno, bila pa je tudi članica državne reprezentance na evropskem prvenstvu na Poljskem, da ne govorimo o številnih prvih mestih na regatah republiškega značaja. Po poklicu je delavka v tovarni Delamaris.

Tretje mesto je zasedel Tolminec Mirko Fili. Je vsestranski športnik in športni organizator ter duša celotnega telesnovzgojnega udejstvovanja v Tolminu. Njegov največji uspeh je osvojitve jesenskega nogometnega prvenstva primorske podzveze. Naj omenimo še to podrobnost, da je v odločilni tekmi za prvo mesto prav Fili dosegel edini zmagoviti gol.

Na četrtem mestu je pristal kajakaš Miran Mozetič iz Nove Gorice. Tudi on ima za seboj vrsto uspehov na državnem prvenstvu ter na mednarodnih tekmovanjih. Njegov največji uspeh pa je vsekakor deseto mesto na svetovnem prvenstvu v kajaku na divjih vodah. Skupaj z Bonetom in Spacalom je duša kajakaštva na Goriškem in eden glavnih stebrov državne reprezentance.

Lestvico najboljših primorskih športnikov zaključuje Emil Bandelj iz Kopra. Je vsestranski športnik, zlasti odličen pa je v odbojki in v rokometu. Hkrati je tudi plavalec in lahkoatlet. Bandelj je skromen športnik, ki nima nekih vrhunskih rezultatov, je pa zmeraj pripravljen nastopiti ali učiti druge, kadar to potrebuje njegovo matično društvo — koprski Partizan. Zato je njegovo peto mesto povsem zasluženo.

V anketi smo prejeli glasove tudi za druge primorske športnike. Največ glasov so prejeli še: kajakaš Spacal iz Nove Gorice, jadralac Fafangel iz Kopra, košarkarja Grlj iz Ilirske Bistrice in Tavčar iz Postojne, veslačica Novakova iz Izole, košarkar Jakomin iz Kopra, strelec inž. Krivec iz Postojne in kotalkar-hokejist Alojz Pertot iz Nove Gorice. Po en glas pa so prejeli: telovadec Mile Suštar iz Ilirske Bistrice, atlet Ernestini iz Pirana, primorski namiznoteniški prvak Kumar iz Kopra, nogometaš Sorgo iz Izole, hokejist-kotalkar Bezeljak iz Nove Gorice, rokometaj Kosmina iz Kopra in odbojkarica Slavica Pregelj iz Kopra.

NEUVIDEVNI SODNIK IN NEVZGOJENI IGRALCI POVZROČILI

incident v Kopru

Kakor je znano, je Rokometna zveza Slovenija razveljavila tekmo Koper—Svoboda, ki se je končala z zmago Koprčanov. O tej odločitvi Rokometne zveze Slovenije smo že pisali. Pripomnimo naj le to, da je Koper vložil protest proti temu sklepu, ki pa je bil zavrnjen. Rokometna zveza Slovenije je protest zavrnila brzojavno brez vsake obrazložitve ter Kopru določila, da mora v treh dneh ponovno igrati s Svobodo. Ni nam pa znano, če je Rokometna zveza Slovenije uvedla disciplinski postopek proti sodniku, ki je sodil tekmo Koper—Svoboda. Takrat je namreč Koper vodil v prvem polčasu s sedmimi goli razlike, sodnik pa je prvi polčas podaljšal kar za sedem minut. Zanimivo je, da so sodnika opozarjali na čas tako delegat, kakor časomerilec in vsa publika, ki je celo skandirala, da je treba odpiskati, pa vendar se sodnika to ni prijelo. Zato se upravičeno sumi, da je hotel sodnik namenoma kršiti pravila ter s tem dati Svobodi možnost, da se reši v brezupni situaciji. Posledice tega je moral seveda nositi Koper in se znova boriti za že osvojeni točki. Toda pravila so pravila in tu ni kaj diskutirati. Pričakovali pa bi, da bo Rokometna zveza Slovenije oškodovanemu Kopru vsaj toliko šla na roko, da bi ga pravočasno obvestila o odigranju razveljavljene tekme in postavila na igrišče kvalitetnega in objektivnega sodnika. Toda zgodilo se je povsem nekaj drugega.

Kakor je znano, je bila v nedeljo v Kopru zaključna slovesnost ob štirideseti obletnici ustanovitve KPJ. Koper je v pripravi, da bodo gostje razumeli položaj, najvil tekmo ob enajsti uri, namesto ob deseti, ko je bilo slavnostno zborovanje. Zato seveda ob desetih še ni bilo na igrišču gledalcev, pa tudi igralcev domačega moštva je manjkala polovica. Ko so zaprosili sodnika, naj odgodi začetek tekme, je sprva pomišljal, potem pa je na pritisk igralcev Svobode popustil in zahteval, da se tekma takoj začne, sicer bo razglasil Svobodo za zmagovalca. Koprčanom ni preostajalo drugega, kot začetni igrači z nekompletnim moštvom. Redke gledalce, ki so prišli na igrišče, je ta nešportna gesta sodnika in gostov zelo razburila, tako da se je tekma začela v precej napetem vzdušju.

Igralci Svobode so zmedo domačinov spretno izkoristili in v prvem polčasu vodili s 7:3. V drugem polčasu pa je Koper igral zmeraj bolje in vse je kazalo, da bo gostom trda predla. V osmi minuti pa je sodnik tekmo predčasno zaključil, češ da je bil osebno ogrožen. Menimo, da je sodnik neupravičeno zaključil tekmo, saj so domači funkcionarji mirili prenapeteži in bi tudi preprečili kakršen koli vdor na igrišče. Kljub vsemu pa moramo ostro grajati posameznike, ki so z nedostojnimi izrazi obmetavali sodnika med tekmo in tudi po tekmi, zlasti še, ker je skupina nevzgojenih gledalcev spremljala sodnika celo po mestnih ulicah in nadaljevala s pobalinskim koncertom.

Ob vsem tem seveda nastane vprašanje, kaj bo zdaj s tekmo. Po našem mnenju je treba igrati še enkrat, kajti levji delež krivde za incidente pade ne samo na sodnika, ampak tudi na Rokometno zvezo Slovenije. Krivda Rokometne zveze Slovenije je predvsem v tem, ker je Koper obvestila komaj dva dni pred začetkom tekme, hkrati pa je poslala na igrišče sodnika Kastelica, ki je prišel skupaj z gostujočim moštvom iz Ljubljane in bil tudi delegat. Krivda sodnika pa je predvsem v tem, ker je ignoriral veliko ljudsko zborovanje v Kopru ter s tem ustvaril nepotrebno napetost pri občinstvu. Menimo, da mora Rokometna zveza Slovenije ponovno določiti tekmo, toda pod drugimi pogoji. Predvsem je treba obe moštvi obvestiti vsaj tri tedne prej, kdaj bo tekma, hkrati pa je treba določiti kvalitetnega sodnika in delegata iz neprizadetih krajev.

Rokometna zveza Slovenije se mora zavedati, da se je rokomet v Kopru komaj začel in da ne kaže vse stvari že v kal zamortiti. Tekma s Svobodo namreč ni edini primer, da je bil Koper močno oškodovan. Spomnimo se samo srečanja s Slovanom, ki se je končalo z zmago Kopra, v Ljubljani pa so razglasili neodločen rezultat. Ta zadeva bo najbrž prišla v anale športne zgodovine, saj je najbrž prvi primer, da neki športni forum verificira tekmo z drugačnim rezultatom, kakor ga je priznal sodnik na igrišču. Dolej smo bili navajeni, da se športni izid prizna, ali pa razveljavi, nikakor pa ne spremeni. Ali ima morda Rokometna zveza Slovenije neka posebna pravila?

Koprskemu Partizanu bi priporočili, da zahteva razčiščenje vse zadeve.

NAMIZNI TENIS

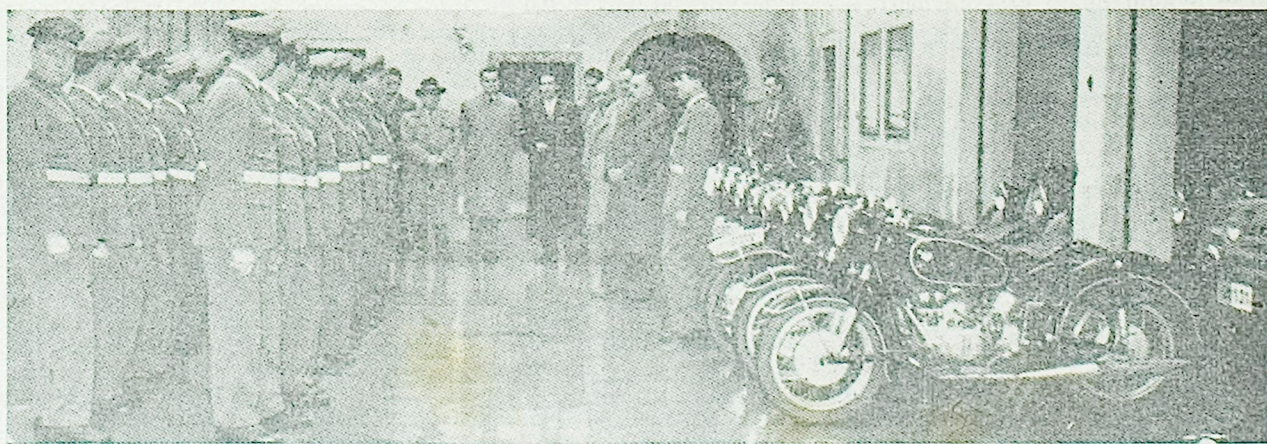
Trst - Koper 5:1

V povratnem dvoboju s tržaškim slovenskim športnim društvom Bor smo pričakovali zanesljivo zmago domačinov. Koprčani so namreč osvojili večino prvih mest na nedavnem primorskem prvenstvu v Novi Gorici, hkrati pa so se odlično uveljavili tudi na slovenskem prvenstvu. Prav zato je visoka zmaga gostov še toliko bolj mrzel tuš.

Kje so vzroki visokega poraza? Predvsem je treba povedati, da so domačini nastopili v oslabiljeni postavi brez Vesela, Stalina in Venturinja. Toda to ni glavni vzrok. Tržačani so zaigrali z velikim poletom in borbenostjo, medtem ko je v domačem moštvu odpovedal najboljši igralec, primorski prvak Kumar, ki

je izgubil vsa srečanja. Imeli smo vtis, da je Kumar igral precej pod svojimi zmoglostmi. Morda ga je preveč vznemirila odgovornost pred domačim občinstvom, ki se je tokrat v velikem številu zbralo v mali dvorani koprškega gledališča?

Koprčani so nastopili v postavi Kumar, Mahne in Skabar, Tržačane pa so zastopali Merlak, Grbec in Kovčič. Edino zmago za Koper je prispeval Mahne, ki je premagal najboljšega igralca gostov Merlaka z 2:1 (21:10, 18:21 in 21:8). Zmaga mladega Mahneteta je pravzaprav vse, kar lahko pohvalnega napišemo o igri domačinov. Gostje so jih namreč prekašali v vsem, zlasti pa v taktiki in vzdržljivosti.

Minulo nedeljo je v imenu Avto-moto zveze Slovenije namestnik javnega tožilca LRS Hubert Repovš čestitai pripadnikom prometnega voda Ljudske milice Koper k doseženim delovnim uspehom v letu 1959. Dejal je, da so pri izvrševanju težke in odgovorne službe kljub neugodnim pogojem in stalnemu naraščanju prometa uspeli plovitati na vozniške motornih vozil v tolikšni meri, da vidi vsak v prometnem miličniku varuha lastnega življenja. Koprski prometni vod LM pod vodstvom komandirja Aleksandra Zverca sodi med najbolj prizadevne v Sloveniji posebno še zaradi tega, ker mora stalno nadzorovati promet na cestah, ki so najpomembnejše v naši državi. Naša slika kaže prometne miličnike pred njihovo obdaritvijo in sprejemanjem novoletnih čestitok od zastopnika AMZ Slovenije Huberta Repovša, zastopnika Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS Marjana Prijatlja, načelnika TNZ Koper Bojana Bunca, zastopnika Ljudske milice podpolkovnika Draga Čihaka in predsednika AMD Koper inž. Borisa Polha

Idrija prvak Goriške v rokometu

Letko nedeljo je bilo v Idriji jesensko podzvezno rokometno prvenstvo Goriške. Prvenstvo je potekalo v obliki turnirja. Ekipe so bile razdeljene v dve skupini. Zmagovalca iz obeh ekip pa sta se srečala v finalu.

Posamezne tekme so se končale: Idrija B : Cerčno 4:15, Nova Gorica : Vipava 10:4, TVD Ajdovščina : TVD Dobravlje 2:9, Dobravlje : Idrija B 9:5, TVD Dornberg : Idrija A 7:17, TVD Ajdovščina : Cerčno 3:18, Idrija A : TVD Vipava 14:8, TVD Aj-

dovščina : Idrija B 10:13, Nova Gorica : TVD Dornberg 10:7, TVD Dornberg : TVD Vipava 9:4, TVD Dobravlje : Cerčno 2:6, Idrija A : Nova Gorica 12:5.

Končna lestvica je naslednja:

Rudar Idrija A	1	400	57:23	8
EGS Cerčno	4	301	42:23	6
TVD Dobravlje	4	301	30:23	6
Gimnazija N. Gorica	4	202	34:33	4
TVD Dornberg	3	102	23:31	2
Rudar Idrija B	3	102	22:34	2
TVD Vipava	3	003	12:27	0
TVD Ajdovščina	3	003	15:40	0

Uspevata samo na Koprskem

Prirodoslovci ugotavljajo, da rastlini obrežna nebina in konopljika uspevata samo na Koprskem. Naši bralci obeh rastlin — prva spada v vrsto aster in zraste v košat vejnat grmič — gotovo ne poznajo

ATOMI ZA ZDRAVJE

Uporaba radioaktivnih izotopov v medicini v Jugoslaviji — Število pacientov, ki jih zdravijo z izotopi, iz leta v leto narašča

Kljub temu, da smo pri nas začeli uporabljati radioaktivne izotope v medicini sistematično šele leta 1957, si danes brez tega sredstva ne moremo zamisljati uspešnega zdravljenja številnih hudih bolezni. Radioaktivne izotope uporabljajo z uspehom v diagnostične namene in za zdravljenje raka, ščitne žleze, pljuč, jajčnika, trebušne mrene, dojke, jeter in drugih organov. Obsevanje z radioaktivnimi izotopi pa je najbolj zanesljiv način zdravljenja tudi za žlezočni tumor, limfatično levkemijo in druge hude bolezni.

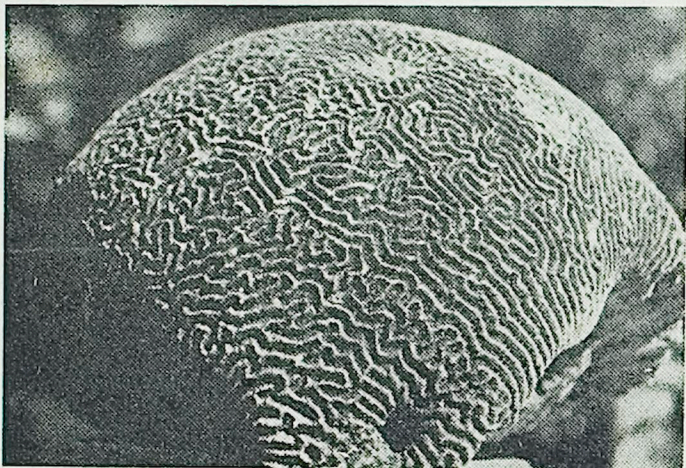
Število pacientov, ki se podvržejo zdravljenju z radioaktivnimi izotopi, je iz leta v leto večje. Leta 1957 se je s tem sredstvom zdravilo komaj 870 bolnikov, medtem ko se je ta številka dvignila že letos do meseca julija na 1.045 primerov. Kot je znano, so radioaktivni izotopi produkt nuklearnih inštitutov »Boris Kidrič« v Vinčici, »Rudjer Bošković« v Zagrebu in »Jožef Stefan« v Ljubljani.

pod tem imenom. Nedvomno pa občudujejo septembra in oktobra domačini in tujei to rastlino, ki pokriva obrežne predele kot en sam vrt s tišočimi cvetočimi obrežnimi nebini. Tik ob obrežju kopaljšča v Ankaranu pa raste nekaj nizkih dreves s sicer debelimi, a hudo zverženimi stebli. Prav v času, ko je turistična sezona na višku, se ta drevesa, ki dosežejo tudi višino starih metrov, lepo razvevajo. To drevo je konopljika z latinskim imenom Vitex agnus castus L. in je na seznamu zelo redkih in občutljivih rastlin. Ta rastlina je svojevrstna tudi zaradi cvetov, ki so obešeni na koncu vej v late izrazito vijoličaste barve. Zal kopalci ta drevesa čestokrat uporabljajo za obešalnike in jih vsako leto precej poškodujejo.

Prav zaradi teh lastnosti bi morali pri bodočem urejanju cvetličnih nasadov in parkov upoštevati tudi obe rastlini, saj bi redka primerka vzbudila med turisti mnogo zanimanja.

IZ MORJA PITNA VODA

V Freeportu v Združenih državah gradijo največjo tovarno na svetu za atomsko destilacijo morske vode. Tovarna bo oskrbovala to mesto v Texasu s 3.800.000 litrov sladke vode na dan.

V Sežani imajo znamenit botanični vrt in v njem številne eksotične rastline, grmičevje in drevje, kakršno bi le s težavo našli še kje pri nas v bolj ugodnih klimatičnih pogojih. Vrt leži za poslopjem občinskega ljudskega odbora v Sežani in se vanj pride po kamnitih stopnicah. Vrh teh stopnic stoji na obeh balustradah dve zanimivi kamenini, katerih eno vidimo na gornji sliki. To sta okameneli morski gobi, apnenčasti tvorbi, ki so ju kdove kdo in kdaj prenesli tja verjetno iz Trsta. Prava škoda pa je, da okamenini propadeta na prostem, izpostavljeni vsem vremenskim korozivnim vplivom

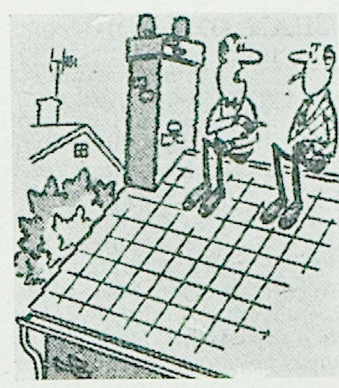
Čemu se svet smeje ...

NEMCI

ANGLEZI

— O, zdravo Edvard! Koliko časa se že nisva videla! Kako pa kaj žena in otroci?

— Saj bi te rad povabil v hišo, toda žena je strašno natančna glede cigaretnega dima in pepela ...

— Zdaj ko sva poročena, Jean, ti lahko predstavim svojo sestro Suzano!

Te dni so v Stockholmu podelili letošnje nagrade Nobelovim nagrajencem. Poročali smo že, da je literarno nagrado dobil italijanski pesnik Salvatore Quasimodo, ki ga vidimo na sliki po prihodu v švedsko glavno mesto, ko so ga številni študenti kar oblegali in prosili za avtogram

— Pusti neumnosti! Misli na prstne odtise!

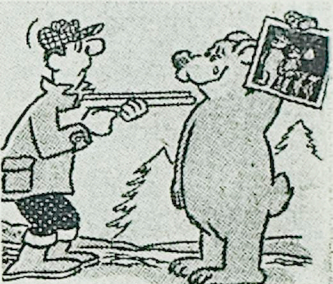

— Ojej! Tele vzamem, seveda ...

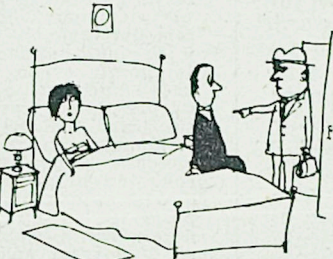
— Nisem ti mogel nič kupiti, mi je draguljar kar naprej gledal pod prste!

AMERICANI

Brez besed

ITALIJANI

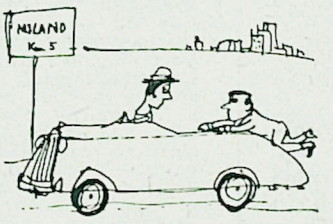

— Zdaj pa mi boste pojasnili, mladi mož, kako ste prišli sem noter?
— I, našel sem vrata odprta!

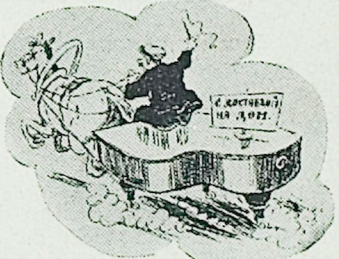
RUSI

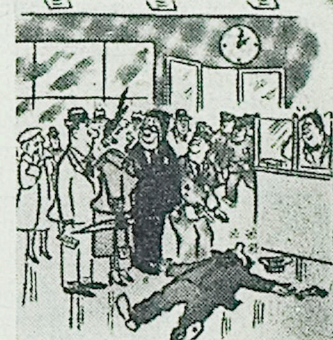
— Ni res, draga, da ima naš Petenka prekrasen posluš?

— Ja, kaj mi niste vi potisnili avto v Trstu, da je vžgal?

DOSTAVA NA DOM

— Ja, nisem vedela, da je gangster! Mahnila sem ga, ker je stopil naprej iz vrste ...

A. P. Č E H O V 1

ŠVEDSKA VŽIGALICA

DETEKTIVSKA ZGODBA

Navsezgodaj je planil v pisarno policijskega komisarja mlajši človek in javil, da so umorili njegovega gospodarja Marka Ivanoviča Kljazova, konjeniškega praporščaka v pokoju. Ko je to govoril, je bil mladenič ves bleđ in vznemirjen. Roke so mu drhtele in oči so mu bile polne groze.

— S kom imam čast govoriti? — ga je vprašal komisar.

— Psekov. Oskrbnik pri Kljazovu. Sem agronom in tehnik.

Policijski komisar in priče, ki jih je privedel s seboj Psekov, so krenili na mesto zločina. Tam so morali ugotoviti naslednje: okoli krila, v katerem je stanoval Kljazov, je bilo vse črno ljudi. Novica o dogodku se je hitro razvedela, in ker je bila tega dne ravno nedelja, so se zbrali pred krilom ljudje tudi iz bližnjih vasi. Hrup in razgovor sta nenadoma zamrla. Tu in tam je bilo videti kakšen bleđ in objokan obraz. Vrata praporščakove spalnice so našli zaprta. Ključ je tičal v vratih z notranje strani.

— Vse kaže, da so prišle barabe k njemu skozi okno, — je dejal Psekov, ko si je ogledal vrata.

Šli so na vrt, kamor je gledalo spalnično okno. Okno je bilo mračno in zloščete. Za steklo je bilo videti zeleno in že precej oguljeno zaveso. Rob zaves je bil nekoli kanjan pridvignjen in zaradi tega je bilo moč pogledati v notranjost.

— Ali ste pazili na okno? — je vprašal komisar.

— Niti najmanj ne, — je odvrnil Jefrem, zgrbljen starček, ki je imel obraz kot kak upokojen kaplar. — Kako bi pazil na okno, ko se mi pa vsaka žilica trese.

— Eh, Mark Ivanič, Mark Ivanič, — je vzdihnil ko-

misar, ko je ogledoval okno. — Mar ti nisem pravil, da boš slabo končal? Govoril sem ti, ti pa trmast kakršen si bil, nisi poslušal. Razvratnost ne prinese nikdar nič dobrega.

— Zahvaliti se moramo samo Jefremu, — je dejal Psekov, — brez njega ne bi ničesar zaslutili. Njemu je prišlo najprej na pamet, da tule nekaj ni v redu. Davi je prišel k meni in mi rekel: »Kako, da naš gospod tako dolgo spi. Že ves teden ga ni bilo na spregled!« Kakor hitro mi je to povedal, me je že nekaj prevzelo ... Šinila mi je neka misel ... Nisem ga videl že od prejšnje sobote, danes je pa nedelja! Sedem dni — človek bi si mislil, da se hoče pošaliti.

— Da, revček ... — je vzdihnil komisar še enkrat. — Bil je tako razumen, izobražen in dober. V družbi, da tako rečem, mu ni bil nihče kos. Ampak bil je razvratnež, naj mu bo lahka zemljica. Vsak dan sem pričakoval, da se bo zgodilo nekaj strašnega. Stepan, — se je obrnil komisar k eni izmed prič, — skoči še ta hip na policijo in pokliči načelnika Andrušo! Reci mu, da so ubili Marka Ivaniča in naj takoj pride semkaj. Pokliči tudi policajja — kaj bi tam zeval! Od tam pa skoči, brž ko je mogoče, še do preiskovalnega sodnika Nikolaja Jermolajeva in mu sporoči, naj pride! Počakaj, napisal mu bom listek.

Komisar je razporedil okrog krila straže, napisal sodniku pismo in stopil k oskrbniku na skoledico čaja. Ob desetih in ena minuta je sedel za mizo, skrbno grizel kocko sladkorja in v dolgih požirkih pil čaj, ki je bil grenak in črn kakor oglje.

— Pomislite ... — je jel govoriti Psekovu. — Pomislite ... Bil je plemič, bogat ... ljubimec bogov, kakor bi rekli pesniki, in kaj je napravil dobrega? Nič! Pijančeval je, se vlačil z ženskami in ... in zdaj so ga ubili!

Čez kaki dve uri je prišel preiskovalni sodnik. Nikolaj Jermolajevič Čubikov (takšno je bilo njegovo ime). Bil je visok, šestdesetleten starec. Preiskovalni sodnik je bil že četrstoletja. Poznali so ga v vsem okrožju kot poštenega, pametnega in odločnega moža, ki je nad vse ljubil svoj poklic. Z njim je prišel tudi njegov pomočnik

Djukovski, mladenič pri šestindvajsetih letih, ki je bil sodniku vselej za petami, kakor bi bil njegova senca.

— Ali je mogoče, gospodje? — je dejal Čubikov. — O je vstopil v sobo Psekova in se na hitro z vsemi rokoval.

— Ali je mogoče? Marka Ivaniča? Umorili? Ne, to je nemogoče! Ne-mo-go-če!

— Lahko se prepričate ... — je vzdihnil komisar.

— O, moj bog! Pa saj sem ga še prejšnji petek srečal na sejmju v Tarabankovem! Skupaj sva, oprostito, zvrnila kozarček vodke.

— Lahko se prepričate ... — je vzdihnil komisar še enkrat.

Vsak je popil še kozarec čaja, nato so pa šli pred krilo.

— Razidite se! — je kriknil policaj ljudem.

Šli so v krilo in se ustavili pred spalnico Kljazova. Sodnik si je jel z največjo skrbnostjo ogledovati vrata. Vrata so bila iz mehkega lesa in kakšnih posebnih znakov, ki bi kazali na nasilje, ni bilo moč opaziti. Nato se sklenili, da bodo vlomili.

— Gospodje, prosim vas, da odstranite ljudi, ki nimajo tu nič iskati! — je dejal preiskovalni sodnik, ko se se vrata udala pod udarci sekire. — Tega vas prosim v interesu preiskovanja ... Policaaj, naženite vsakogar, ki bi nas hotel nadlegovati!

Čubikov, njegov pomočnik in komisar so obovjavljale se vstopili drug za drugim v spalnico. Njihove oči mogle videti tole: pri edinem oknu je stala velikanska lesena postelja, na kateri je bila še večja pernica. Preko zmečkane pernice je ležala prav tako posvaljkana obleka. Blazina je bila prav tako zmečkana in je ležala na podu. Na nočni omarici je bila srebrna ura in srebrni kovance za dvajset kopejk. Razen postelje, omarice in enega stola ni bilo v sobi nobenega drugega pohištva. Ko je komisar pokleknil in segel pod posteljo, je privlekel na dan kakih deset praznih butelj, razcefran slamniki in steklenico, v kateri je bilo še nekaj vodke. Pred omarico se je valjal skorenj, ki ga je prah že na debelo prekril. Sodnik je s pogledom obšel sobo in se tako razsrdil, da je zardel.